

UUDENLAISTA PELISILMÄÄ ETSIMÄSSÄ

Nuorisotyön ammatillinen rooli internetin toimintaympäristössä

Hilja Sylvia Hyry

Helsingin yliopisto

Valtiotieteellinen tiedekunta

Sosiologia

Pro gradu -tutkielma

Lokakuu 2014

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

Tiedekunta/Osasto – Fakultet/Sektion – Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta	Laitos – Institution – Department Sosiaalitieteiden laitos	
Tekijä – Författare – Author Hilja Sylvia Hyry		
Työn nimi – Arbetets titel – Title Uudenlaista pelisilmää etsimässä. Nuorisotyön ammatillinen rooli internetin toimintaympäristössä.		
Oppiaine – Läroämne – Subject Sosiologia		
Työn laji – Arbetets art – Level Pro gradu -tutkielma	Aika – Datum – Month and year 10/2014	Sivumäärä – Sidoantal – Number of pages 111 + liitteet 4 sivua
Tiivistelmä – Referat – Abstract		
<p>Pro gradu -tutkielmassa tarkastellaan kunnallista nuorisotyötä internetin toimintaympäristössä selvittämällä, minkälaisia merkityksiä nuorisotyöntekijät antavat internetissä tehtävälle työlle. Nuorisotyöntekijöiden kuvausten kautta selvitetään kunnallisen nuorisotyön ammatillista erityisyyttä ja roolia internetissä. Samalla saadaan tietoa nuorisopolitiikan käytännöistä ja nuorisotyön yhteiskunnallisesta roolista. Aineisto muodostuu Helsingin kaupungin nuorisotyöntekijöille toteutetuista fokusryhmähaastatteluilta sekä Verkkonuorisotyön valtakunnallisen kehittämisskeskuksen (Verke) kunnallisille nuorisotyöntekijöille toteuttaman kyselyn avovastauksista.</p> <p>Tutkimuksen käsitteellis-teoreettisena viitekehystenä toimii ammatillisuus, jonka kautta määritellään nuorisotyön ammatillista asemaa ja roolia internetissä. Toiseksi tutkimuksen taustalla vaikuttaa kulttuurintutkimus, joka korostaa yhteiskunnan merkitysvälitteisyyttä. Tutkimuksen analyysimenetelmänä on kvalitatiivinen sisällönanalyysi ja siihen liittyvä teemoittelu. Lisäksi tutkimuksessa jäsenellään yksityisen ja julkisen välisiä rajanvetoja erityisesti suhteessa internetin tiloihin ja nuorisotyöntekijöiden rooleihin.</p> <p>Tutkimustulokset ilmentävät nuorisotyöntekijöiden toimintaa internetissä erityisesti läsnäolon, nuorten elämän seuraamisen, ohjaamisen ja valistuksen kautta. Internetissä tuetaan myös jossain määrin nuorten omaa toimintaa. Verkossa toteutetut tehtävät liittyvät perinteisiin nuorisotyön toteuttamiin tehtäviin ja informaaliin kasvatukseen, joiden kautta muodostuu sosiaalinen kontrolli. Tutkimustulosten perusteella internetissä ja kasvokkain tehtävä nuorisotyö tukevat toisiaan. Nuorisotyön tehtävien kautta internetissä toteutuu myös monentasoinen vuorovaikutus. Erityisesti korostuu yksilökeskeinen vuorovaikutus, joka voi paikata fyysisten kohtaamisten puutteita. Internetissä korostuvat sekä nuoren ja nuorisotyöntekijän välinen luottamus että nuorisotyöntekijän luottamus verkon palveluihin ja toimintaympäristöihin. Ammatillinen kompetenssi on keskeistä internetin käytön hallinnassa ja siinä, miten substanssiosaamista hyödynnetään verkossa. Ammatillisen kompetenssin kannalta keskeisenä näyttäytyy myös sukupolvien välisten rajapintojen etsiminen ja ammatillisen toiminnan suhteuttaminen nuorten internetin käytätapoihin.</p> <p>Internetissä sekä nuorisotyöntekijän että nuoren yksityiset ja julkiset roolit sekoittuvat ja hämärtyvät, mikä vaatii nuorisotyöntekijöiltä ammatillisen roolin ja toiminnan reflektointia. Nuorisotyöntekijät peilaavat internetissä toimintaansa nuorten luottamuksen säilyttämiseen ja yksityisyyden kunnioittamiseen. Edellisten kautta määrittyvät nuorisotyöntekijöiden ammatilliset roolit verkossa, joita kuvataan kasvatuksen ja erityisesti aikuisuuden kautta. Persoonallaan työskentelevät nuorisotyöntekijät refleктоivat internetissä tarkemmin roolinsa esittämistä omalla itsensä työskentelevänä ammattilaisena. Nuorisotyöntekijät tasapainoilevat siten henkilökohtaisen ja ammatillisen roolin välimaastossa. Internetin toimintaympäristössä korostuvat nuorisotyöntekijöiden ammattieettiset pohdinnat niin oman roolin kuin rooliin liitetyn toiminnan suhteen. Nuorisotyöntekijöiden täytyykin internetissä huomioida yleiset nuorisotyöhön liittyvät eettiset kysymykset, mutta myös toimintaympäristöön ja siellä toimimiseen liittyvä etiikka.</p> <p>Internetissä tehtävä nuorisotyö näyttäytyy monilta osin yhteiskunnallisesti merkittävänä toimintana. Nuorisotyön erityisyytenä verkossa ovat ammatin autonomian tarjoamat väljät mahdollisuudet tehtävien toteuttamiseen. Autonomia asettaa nuorisotyölle internetissä myös ammatillisia haasteita, jotka liittyvät niin toimintaan kuin rooleihin. Nuorisotyön ammatillisen identiteetin epämääräisyys näyttääkin tutkimustulosten mukaan korostuvan vakiintumattomassa toimintaympäristössä.</p>		
Avainsanat – Nyckelord – Keywords Nuorisotyö, Nuorisotyöntekijä, Internet, Verkkonuorisotyö, Ammatillisuus, Ammatillisuus		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	NUORISOTYÖ OSANA MEDIOITUNUTTA JA MERKITYSVÄLITTEISTÄ HYVINVOINTIYHTEISKUNTAA	5
2.1	Nuorisotyö yhteiskunnallisena toimintana	6
2.2	Nuorisotyön monimuotoiset tavoitteet informaalin kasvatuksen keinoin.....	9
2.3	Internet nuorisotyön toimintaympäristönä.....	11
2.4	Yhteiskunnan merkitysvälitteisyys.....	19
3	TYÖN AMMATILLISUUS JA TYÖNTEKIJÖIDEN AMMATTILAISUUS.....	22
3.1	Työn ammatillisuus ja nuorisotyön perspektiivi	22
3.2	Nuorisotyöntekijät nuorten kaverillisina kasvattajina?	28
4	TUTKIMUKSEN METODOLOGIA JA AINEISTOJEN ESITTELY	32
4.1	Tutkimusasetelman kuvaus.....	32
4.2	Aineiston lähteenä kunnalliset nuorisotyöntekijät.....	33
4.3	Sisällönanalyysi ja analyysin eteneminen	40
5	NUORISOTYÖLLISEN TOIMINNAN ERITYISYYS INTERNETISSÄ.....	45
5.1	Internet salapoliisityön välineenä ja informaalin kasvatuksen ympäristönä.....	45
5.2	Yksilökeskeisen nuorisotyöllisen vuorovaikutuksen korostuminen	51
5.3	Luottamus vuorovaikutuksen ja kohtaamisen edellytyksenä.....	57
5.4	Ammatillinen kompetenssi sukupolvien välisinä rajanylityksinä.....	61
6	AMMATTILAISENA INTERNETISSÄ: TASAPAINOILUA YKSITYISEN JA JULKISEN RAJOILLA ...	68
6.1	Ammatillisuuden ilmeneminen ja ammattieettiset ongelmat.....	68
6.2	Nuorisotyöntekijä ammatillisena aikuisena ja kasvattajana.....	72
6.3	Nuorisotyöntekijän persoonan esittämisen reflektointi.....	79
7	POHDINTAA NUORISOTYÖN ROOLISTA INTERNETISSÄ	83
7.1	Tulosten yhteenvetoa ja pohdintaa	83
7.2	Tutkimuksen jälkisanat	95
	LÄHTEET	99
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Medioiden jatkuvaa läsnäoloa ihmisten elämässä ja sen kulttuurisia vaikutuksia yhteiskuntaelämään on kuvattu *mediakaupunki*-käsitteen kautta. Digitalisoituminen ja mobiililaitteet ovat laajentaneet mediakaupunkia suurten kaupunkien ulkopuolelle mahdollistaen samalla yhä useampien osallistumisen. Keskeisinä toimijoina mediakaupungissa ovat nuoret, jotka ovat kasvaneet median ja erilaisten teknologioiden ympäröimänä. Nuorten mediakaupungissa keskeisiä ovat paitsi fyysiset tilat, myös virtuaaliset palvelut ja sovellukset, joita käytetään monenlaisten mobiililaitteiden kautta. Mediakaupungissa fyysisen ja virtuaalisen ulottuvuuden voi nähdä kietoutuvan toisiinsa. (Hjelm ym. 2014, 48–53; Sumiala & Suurpää 2014.)

Johanna Sumiala ja Leena Suurpää (2014) kuvaavat mediakaupungin herättäneen aikuisissa ja kasvattajissa huolta nuorista, koska virtuaalisen maailman pelätään ”nielaisevan nuoret kokonaan ja vieraannuttavan heidät fyysisestä kasvuympäristöstään”. Aikuiset ovat olleet huolissaan myös internetin turvallisuudesta ja nuorten internetin käyttötaidoista (Kotilainen 2007, 140). Nuoria käsitelläänkin julkisessa keskustelussa usein suojelun ja kontrollin kautta (Suurpää 2012). Nuorisotyön taustalla on jo historiallisesti ollut huoli nuorista (Nieminen 1995; Telemäki 1987). Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelman (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012) perusteella huolen nuorista voi nähdä nykyisessä yhteiskunnallisessa tilanteessa kohdistuvan muun muassa nuorten työllistymiseen (Nuorisotakuu) ja nuorten mediataitoihin. Kunnallinen nuorisotyö onkin yhtenä keskeisenä nuorten kanssa toimivana tahona reagoinut kulttuuriseen kehitykseen ja huoleen nuorista alkamalla tehdä nuorisotyötä internetissä. Kunnallisen nuorisotyön voi siten nähdä mediakaupungissa toimivana julkisena palveluna.

Nuorisotyön voi nähdä hyvinvointipoliittisena toimintana (Kiilakoski 2012, 144), jonka tehtävänä on tarjota nuorille vapaaehtoiseen osallistumiseen perustuvaa vapaa-ajan toimintaa. Kunnallinen nuorisotyö toteuttaa siten nuorisopolitiikan tehtävää (Määttä & Tasanko 2012, 27). Nuorisotyö ei ole kuitenkaan sen lähialojen, kuten opetus- ja sosiaalityön tapaan selvärajainen toimija, vaan sen tehtävät ja tavoitteet näyttäytyvät mo-

nelta osin epämääräisinä. Nuorisotyön epämääräisyys ei näyttäyty vain kansallisena ilmiönä, vaan myös eurooppalaisen nuorisotyön on sanottu olevan jatkuvassa identiteettikriisissä (Coussée 2009a, 6). Nuorisotyön onkin oikeutettava toimintaansa, erityisesti vaikeissa taloudellisissa tilanteissa (Kiilakoski 2012, 141). Nuorisotyötä toteutetaan kunnallisesti eri toimintojen kautta, kuten esimerkiksi nuorisotalotyönä, etsivänä nuorisotyönä sekä internetissä tehtävänä nuorisotyönä. Näiden eri työmuotojen tarpeellisuutta perustellaan eri tavoin. Internetissä tehtävän nuorisotyön keskeisenä tarkoituksena voi nähdä huolehtimisen nuorista. Verkossa tehtävän nuorisotyön tarpeellisuutta voidaan perustella myös työmuodon taloudellisuudella (Kaivosoja 2010, 1). Toimintamuodon taloudellisuuden näkökulma voikin korostua erityisesti nykyisinä taloudellisesti epävakaina aikoina.

Internetissä tehtävän nuorisotyön merkitys yhteiskunnallisena toimintana näkyy muun muassa siinä, että opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM) tukee kyseisen nuorisotyön muodon kehittämistä¹. Internetissä tehtävän nuorisotyön kehittäminen on keskitetty OKM:n toimesta erityisesti Verkkonuorisotyön valtakunnalliselle kehittämiskeskukselle (Verke), joka on perustettu vuonna 2011 vastaamaan ”jatkuvasti kasvavan ja monipuolistuvan verkkonuorisotyön haasteisiin”. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011.) Internetissä tehtävän nuorisotyön kehittämisen voi siten nähdä merkittävänä julkisen palvelun toteuttamana toimintana, jonka oikeutus tulee viralliselta taholta. Tästä huolimatta tutkimus ilmiöstä ja toiminnasta on melko vähäistä. Jotta nuorisotyötä voidaan kehittää, tarvitaan kehittämisen tueksi tutkimustietoa. Tutkimukseni pyrkii osaltaan vastaamaan tähän tutkimuksellisen tiedon puutteeseen. Innostus aiheen tutkimiseen kumpuaa Verkessä kesällä 2013 suorittamastani korkeakouluharjoittelusta.

Tutkielman tarkoituksena on tutkia kunnallista nuorisotyötä internetin toimintaympäristössä tarkastelemalla, minkälaisia merkityksiä kyseisessä ympäristössä tehtävälle työlle annetaan. Internetissä tehtävä nuorisotyö kytkeytyy myös laajempaan keskusteluun verkko yhteiskunnasta ja sen piirteistä. Tutkielmani pyrkii tuomaan näkyväksi näitä verkon erityispiirteiden vaikutuksia internetissä tehtävään nuorisotyöhön. Aihetta tutkittaessa tuleekin ottaa huomioon sekä nuorisotyön ominaispiirteet että internetin

¹ Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee myös useita muita nuorisotyön muotoja. Lisää tietoa saatavilla ministeriön internet-sivuilta. (ks. Opetus- ja kulttuuriministeriö)

vaikutukset yhteiskuntaan ja yksilöihin. Tämän tutkielman kannalta keskeisinä internetin erityispiirteinä ovat muun muassa yksityisten ja julkisten rajojen hälventymiset ja uudelleenmäärittelyt internetissä. Rajojen hämärtyminen voi nähdä vaikuttavan nuorisotyöhön ainakin yksityisten ja julkisten roolien sekä erilaisten tilojen sekoittumisten kautta. Hannah Arendt (2002 [1958], 56–64) on esittänyt julkisen viittaavan kahteen ilmiöön. Ensinnäkin julkisuus voi näyttäytyä siinä, miten itseä esitetään muille. Erving Goffman (1971 [1959], 118–120) viittaa samankaltaiseen roolin julkiseen esittämiseen kuvaamalla *julkialuetta*. Arendtin (2002 [1958], 56–64) mukaan julkisuus kuvaa toisaalta myös ihmisten yhdessä toimimista, vuorovaikutusta ja sitä kautta muodostunutta yhteisyyttä. Yksityinen saa puolestaan merkityksensä suhteessa julkiseen ja sen voi nähdä kuvaavan julkisuuden toista puolta.

Tarkastelen tutkielmassa kunnallisten nuorisotyöntekijöiden kuvauksia ja käsityksiä internetissä toimimisesta. Pyrin sitä kautta saamaan tietoa nuorisotyön ammatillisesta erityisyydestä ja identiteetistä internetissä. Tarkastelen nuorisotyön erityisyyttä suhteessa nuorisotyön sisäiseen hajontaan sekä suhteessa nuorisotyön lähialoihin, kuten opetus- ja sosiaalityöhön. Tutkielman tarkoituksena on siten tutkia myös nuorisopoliitiikan käytäntöjä tuottamalla tietoa nuorisotyöstä, sen tehtävistä ja toteutuksesta.

Tutkielma kiinnittyy kulttuurintutkimukseen, jolla viitataan sosiologiassa erityisesti yhteiskunnan merkitysvälitteisyyttä ja merkityksen käsitettä korostavaan lähestymistapaan. Merkityksellä tarkoitetaan tässä, mitä jokin asia tarkoittaa. Sen kautta voidaan viitata esimerkiksi erilaisiin toimintoihin liitettyihin symboliikkoihin. Lähestymistavan kautta tutkimuksen taustalla on siis näkemys siitä, että ihmisten arkielämä on sosiaalisesti konstruoitunut, ja ihmiset jäsentävät elämäänsä todellisuuteen liitettyjen merkitysten ja tulkintojen kautta. (Alasuutari 2011, 56–60.)

Tutkimusasetelma muodostuu siten, että ensimmäisessä tutkimuskysymyksessä sanallistetaan nuorisotyön ydintä, tarkastelemalla nuorisotyöntekijöiden kuvauksia toiminnastaan internetissä. Samalla pyritään saamaan tietoa nuorisotyön erityisyydestä internetin toimintaympäristössä. Toinen tutkimuskysymys painottuu nuorisotyöntekijöiden ammatillisen roolin tarkasteluun internetin merkitysvälitteisessä toimintaympäristössä. Tutkimuskysymykseni ovat seuraavat:

1. Mikä nuorisotyöntekijöiden toimimisesta internetissä tekee nuorisotyötä?
2. Miten nuorisotyöntekijät kuvaavat ammatillista rooliaan internetissä?

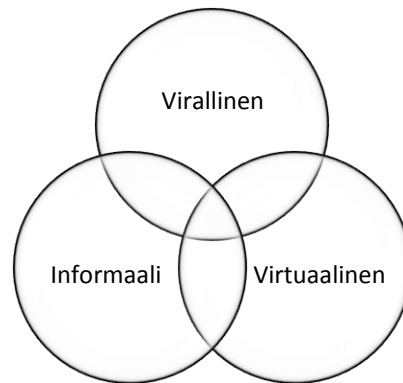
Tutkimuksen aineisto koostuu Verken toteuttaman ja kunnallisille nuorisotyöntekijöille kohdistaman kyselyn avovastauksista sekä kunnallista nuorisotalotyötä tekevien nuorisotyöntekijöiden fokusryhmähaastatteluista. Aineiston analyysissa hyödynnän ensisijaisesti sisällönanalyttista teemoittelua. Lisäksi käytän analyysin apuvälineenä yksityisen ja julkisen välisiä rajanvetoja, joiden kautta pyrin tuomaan aineistosta näkyväksi erilaisia merkityksiä. Tutkimuksen läpileikkaavana teoreettisena kehyksenä on kulttuurintutkimuksen ohella ammatillisuus, jonka kautta nuorisotyön ja nuorisotyöntekijyyden voi nähdä osaltaan määrittyvän. Ammatillisuuden kautta perustellaan myös nuorisotyön roolia yhteiskunnallisena toimintana.

Tutkimuksessa puhutaan pääasiassa *internetissä tehtävästä nuorisotyöstä*, joka korostaa internetiä nuorisotyön toimintaympäristönä. Ilmaisuu kuvaa pitkälti samaa ilmiötä kuin paljon käytetty termi *verkkonuorisotyö*. Käsitteet *verkko* ja *internet* näyttäytyvät tutkimuksessa vastaavasti toistensa synonyymeina sen vuoksi, että käsitteiden sisällölliset erot eivät ole jaettuina, vaan niitä käytetään usein päällekkäisinä termeinä. Käytettävistä termeistä sekä *nuorisotyöntekijän* että *nuorisohjaajan* käsitteillä tarkoitetaan nuorisotyön ammattilaista.

Tutkimus rakentuu seitsemän luvun kautta. Johdantoon sisältyvän esittelyn ja aiheen perustelun kautta siirryn kuvaamaan nuorisotyön laajempaa sijoittumista yhteiskuntaan sekä esittelen aiheeseen liittyvää aikaisempaa tutkimusta ja tutkimuksen taustalla vaikuttavaa kulttuurintutkimusta (luku 2). Luvussa 3 esittelen tutkimuksen teoreettisen viitekehyksen osana ammatillisuuden, jonka kuvaan suhteessa nuorisotyöhön ja nuorisotyön lähialoihin. Tämän jälkeen kuvaan tutkimusasetelman, aineiston ja menetelmät, jotka ovat osaltaan ohjanneet tutkimuksen toteutumista (luku 4). Luvuissa 5 ja 6 kuvaan ja tuon näkyväksi empiirisen aineiston analyysia. Analyysiluvut jäsentyvät siten, että luvussa 5 vastaan ensimmäiseen tutkimuskysymykseen ja luvussa 6 keskityn toisen tutkimuskysymyksen käsittelyyn. Luvussa 7 pohdin ja kokoan vielä lopuksi analyysin tuloksia sekä esitän tutkimuksen jälkisanat.

2 NUORISOTYÖ OSANA MEDIOITUNUTTA JA MERKITYSVÄLITTEISTÄ HYVINVOINTIYHTEISKUNTAA

Tässä luvussa jäsenän tutkimukseni pohjaksi nuorisotyön yhteiskunnallista taustaa ja aiheeseen liittyvää aikaisempaa tutkimusta. Luvun jaottelussa sovellan Tuula Gordonin, Janet Hollandin ja Elina Lahelman (2000) alun perin koulumaailmaan liittyvää jäsenystä, jossa koulua tarkastellaan virallisen, informaalin ja fyysisen tason kautta. Esitän nuorisotyön tätä mukaillen kolmen tason kautta, jotka ovat virallinen, informaali ja virtuaalinen nuorisotyö (kuvio 1). Näiden kaikkien tasojen voi nähdä olevan läsnä internetissä tehtävässä nuorisotyössä ja tuovan oman merkityksensä siihen.

Kuvio 1. Internetissä tehtävän nuorisotyön tasot

Aloitin luvun kuvaamalla nuorisotyötä yhteiskunnallisena toimintana. Ensimmäisessä alaluvussa kuvaan nuorisotyön virallista asemaa yhteiskunnassa, tarkastelemalla nuorisotyön taustaa ja asemaa suhteessa lähialoihin. Toisessa alaluvussa kuvaan nuorisotyön informaalia tasoa kuvaamalla nuorisotyön tehtäviä, joita nuorisotyö epämuodollisena tahona toteuttaa nuorten vapaa-ajassa. Kolmannessa alaluvussa käsittelem nuorisotyön virtuaalista ulottuvuutta internetin toimintaympäristössä. Kolmessa ensimmäisessä alaluvussa kuvaamani nuorisotyön tasot, eli virallinen, informaali ja virtuaalinen nuorisotyö eivät ole toisistaan erillisiä, vaan ne lomittuvat toisiinsa ja tuovat oman merkityksensä internetissä tehtävään nuorisotyöhön. Tutkimuksessa korostetaankin todellisuuden merkitysvälitteisyyttä, mitä kuvaan neljännessä alaluvussa esittelemällä tutkimuksen kulttuurintutkimuksellista lähestymistapaa.

2.1 Nuorisotyö yhteiskunnallisena toimintana

Nuorisotyöllä on juuret historiallisesti melko kaukana. Ensimmäisenä merkittävänä nuorisoyhdistyksenä Suomessa pidettiin kristillistä nuorukaisyhdistystä, joka perustettiin 1800-luvun lopulla. Seurakunnat ovatkin olleet historiallisesti merkittävä nuorisotyön toimija, ja siten nuorisotyössä on alun alkaen ollut vahva kristillinen perinne. Alun perin kristillisten nuorisoyhdistysten taustalla oli huoli nuorista ja niissä pyrittiin edistämään erityisesti nuorten miesten kunniallista elämää. Kristillisen perinteen ohella poliittisten nuorisoseurojen voi nähdä olleen osa varhaisnuorisotyötä. (Nieminen 1995, 28–36, 77–81.)

Seurakuntien ja nuorisoseurojen lisäksi valtiovalta kiinnostui nuorten vapaa-ajan ohjauksesta, mistä johtuen 1940-luvulla perustettiin valtiollinen koulutus nuorisohjaajille (Hirvonen 2009, 47). Taustana valtiovallan kiinnostuksessa nuorten vapaa-aikaan puuttumiseen voi nähdä olleen huoli nuorten liikehinnästä sekä nuorten ”lähtähtäjien ja nahkatakien” oleskelusta kaupungilla. Poliittisena pyrkimyksenä oli siten saada nuorisohallintaa. (Nieminen 1995, 328; Telemäki 1987, 15–16.) Nuorisotyön asema yhteiskunnallisena toimijana legitimoitiin vuonna 1972, jolloin voimaan astui laki kunnalliseen nuorisotyöhön annetusta valtioneuvoston päätöksestä. Lailla legitimoitiin erityisesti nuorisotoimen virkojen pätevyysvaatimukset. Kahta vuotta myöhemmin asetettiin voimaan laki valtakunnallisen nuorisotyön valtioneuvoston päätöksestä. Lainsäädännöllä säädeltiin kuntien ja järjestöjen nuorisotyötä. (Hirvonen 2009, 47.) Suomessa nuorisotyöstä on tullut valtion tukemaa verraten myöhään, sillä esimerkiksi Saksassa valtio alkoi tukea nuorisotyötä jo vuonna 1911 (Telemäki 1987, 12).

Nuorisotyö on siis määritelty laissa kuntien ja järjestöjen tehtäväksi 1970-luvulta lähtien. Kirkko tekee edelleen nuorisotyötä, mutta seurakuntien nuorisotyö perustuu eri säästöihin kuin järjestöjen ja kuntien tekemä nuorisotyö. Kuntien tehtävänä on hoitaa paikallisesti nuorisotyön yhteiskunnallista toteutumista. (Cederlöf 2007, 23–25.) Suomen Nuorisoyhteistyö Allianssi on esittänyt arvion nuorisotyöntekijöiden jakautumisesta eri sektoreille. Allianssin mukaan kunnallista nuorisotyötä nuorisotoimen piirissä tekee noin 2200 henkilöä. Järjestöissä on arviolta 500 nuorisotyötä tekevää palkkatyöntekijää, ja seurakunnissa arvioidaan olevan reilu tuhat nuorten parissa työskente-

levää. Lisäksi erityisesti järjestöjen ja seurakuntien palvelukseen kuuluu paljon vapaaehtoisia nuorten parissa toimivia henkilöitä. (Koste 2012, 56.) Eri sektoreille jakautuneiden nuorisotyöntekijöiden arviointi ei ole kuitenkaan täysin ongelmaton, sillä ei ole yksiselitteistä tapaa määritellä sitä, ketkä lasketaan nuorisotyöntekijöiksi.

Nuorisotyön toiminnan kohteena ovat nuoret, jotka määritellään nykyisen nuorisolain mukaan alle 29-vuotiaiksi. Kuitenkin esimerkiksi Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskus kohdistaa toimintansa pääasiassa 10–18-vuotiaisiin nuoriin. Paikalliset nuoria koskevat ohjelmat kohdistuvatkin usein alle 18-vuotiaisiin lapsiin ja nuoriin (Määttä & Tasanko 2012, 27). Kunnallisen nuorisotyön voikin tässä kontekstissa nähdä kohdistuvan erityisesti alaikäisiin nuoriin. Eri toimijoilla voi kuitenkin olla toisistaan poikkeavia määritelmiä siihen, miten nuorten ikäluokka rajataan.

Nuorten parissa toimii useita julkisia instituutioita, kuten peruskoulu, sosiaalityö ja nuorisotyö. Nuorisotyötä ja peruskoulua yhdistävät monet kasvatukseen liittyvät piirteet, kuten informaali oppiminen, jolla viitataan epämuodolliseen oppimiseen. (Cederlöf 2007, 26.) Koulumaailman painopiste on tosin formaalissa oppimisessä. Joissakin kunnissa nuorisotyö ja koulutoimi kuuluvat myös saman hallinnon alaisuuteen. Nuorisotyön ja sosiaalityön yhteisiin tehtäviin kuuluvat puolestaan nuorten ongelmiin puuttuminen ja ongelmasuuntautuneisuus. (Emt., 26.) Nuorisotyön nähdään kuitenkin painottuvan enemmän ongelmien ennaltaehkäisyyn, kun taas sosiaalityössä korostetaan nuorten ongelmien hallintaa (Pohjola 2009, 27–28). Hallinnollisella puolella nuorisotyö ja sosiaalityö ovat usein kuitenkin erillään. Nuorten vapaa-ajan toimintaan liittyy usein myös kunnallinen liikunta- ja kulttuuritoiminta, mutta niiden nuorisokasvatukseen liittyviä sisältöjä ei ole usein selvitetty kunnissa. (Cederlöf 2007, 26–27.)

Eri toimijoilla on osittain yhteisiä tavoitteita ja agendoja, mutta niiden toiminnan voi nähdä jäsentyvän omilla painotuksillaan ja käytännöillään. Peruskoulutuslaitos ja sosiaalityö liitetään nuorisotyötä selkeämmin lapsuuteen ja varhaisnuoruuteen. Anneli Pohjola esittää tähän pohjautuen, että nuorisotyöllä voi nähdä olevan jopa monopoliasema nuorten ja nuoruuden hallinnoinnissa. (Pohjola 2009, 22–27, 37.) Useiden toimijoiden toiminta kuitenkin kohdistuu nuoriin, minkä vuoksi nuoruuden hallinnointi on ymmärrettävä jaettuna. Nuorisotyön roolin voi nähdä siinä merkittävänä. Nuorisotyö ja

sen toiminta on suomalaisessa yhteiskunnassa moniulotteista ja sen laaja-alaisuus rikastaa nuorisotyön kenttää, mutta toisaalta se myös aiheuttaa nuorisotyön identiteetin epämääräisyyttä (Cederlöf 2007, 25).

Nuorisotyö voidaan nähdä hyvinvointipoliittisena toimintana (Kiilakoski 2012, 144). Nuorisotyö tulee siten nähdä kansallisena ilmiönä, jolla on tietyt tavoitteet, menetelmät ja asema yhteiskunnassa. Eri maiden nuorisotyöt ja niihin liitetyt merkitykset voivat poiketa paljonkin toisistaan. Eurooppalaista nuorisotyötä yhdistää kuitenkin pohjautuminen Euroopan unionin nuorisostrategiaan, nuorisopoliittisiin suuntaviivoihin sekä YK:n lasten oikeuksien sopimukseen (esim. J. Hirvonen 2014). Nuorisotyön kansallisesti toisistaan poikkeavat piirteet tulevat ilmi esimerkiksi tarkasteltaessa belgialaista nuorisotyötä. Suomessa nuorisotyö rakentuu pohjoismaisen sosiaalidemokraattisen hyvinvointivaltiomallin pohjalle, kun taas Belgian nuorisotyö pohjautuu konservatiiviseen hyvinvointimalliin (Coussée 2009a, 8). Belgian flaamilainen nuorisotyö on pitkälti kirkon ja järjestöjen kautta toteutettavaa toimintaa (Coussée 2008, 4). Belgialainen nuorisotyö voidaan jakaa yleiseen ja erityisnuorisutyöhön. Yleinen nuorisotyö tarjoaa nuorille vapaa-ajantoimintaa, ja sitä järjestävät pitkälti vapaaehtoiset nuorisotyöntekijät. Erityisnuorisotyötä toteuttavat puolestaan ammatilliset nuorisotyöntekijät, jotka toimivat heikommassa asemassa olevien nuorten auttamiseksi. (Coussée 2008; Coussée 2009b, 43–44.) Kansallisista eroavaisuuksista johtuen tässä tutkimuksessa on hyödynnetty harkiten kansainvälistä nuorisotyön tutkimusta.

Nuorisotutkimus on ollut Suomessa tieteenaloista pitkälti sosiologiavetoista (Leppälähti 2008, 2). Nuorisotyö on puolestaan ollut erityisesti yhteiskuntatieteiden ja kasvatus-tieteiden tutkimuskohteena. Nuorisotyön tutkimus on jakautunut eri tieteenaloille, mistä johtuen sen teoriaperusta on kaksijakoinen. Nuorisotyön tiedeperustan jakautuneisuudesta johtuen mikään tieteenala ei ole yksin ottanut nuorisotyötä tutkimusten kohteeksi. (Hirvonen 2009, 50–52.) Nuorisotyön ongelmana tutkimuksen kannalta onkin ollut se, että mikään tietty tieteenala ei vastaa siitä (Hoikkala & Sell 2007, 8). Juha Nieminen (1995, 10) on jopa todennut suomalaisen nuorisotyön olleen merkityksetön tutkimuskohde akateemisen tutkimuksen kannalta tarkasteltuna. Nuorisotyöstä on julkaistu pääasiassa erilaisia selvityksiä, oppaita ja menetelmiin liittyviä pohdintoja, mutta tutkimustieto nuorisotyön sisällöstä ja asemasta on melko pistemäistä (Cederlöf

2009). Myös nuorisotyön tutkimuskenttää kartoittavassa selvityksessä on tullut näkyväksi nuorisotyön pirstaloitunut tutkimustieto. Nuorisotyön tutkimus on kuitenkin lisääntynyt edellisten kymmenen vuoden aikana. (Pöysä 2013.)

2.2 Nuorisotyön monimuotoiset tavoitteet informaalin kasvatuksen keinoin

Nuorisolaissa nuorisotyöllä tarkoitetaan ”nuorten oman ajan käyttöön kohdistuvaa aktiivisen kansalaisuuden edistämistä samoin kuin nuorten sosiaalista vahvistamista, nuoren kasvun ja itsenäistymisen tukemista sekä sukupolvien välistä vuorovaikutusta” (Nuorisolaki 72/2006). Nuorisolakiin kirjattu näkökulma on yksi tapa nuorisotyön tehtävien tulkintaan. Laki perustuu pitkälti hallinnollis-normatiiviseen näkemykseen nuorisotyöstä, ja se on sidoksissa poliittiseen päätöksentekoon. Nuorisolaki ei yletä ohjaamaan kaikkia nuoriin liittyviä toimenpiteitä, mutta se on kuitenkin yksi osoitus luottamuksesta, jonka yhteiskunta kohdistaa nuorisotyöhön. (Nieminen 2007, 22.) Nuorisolakiin perustuen nuorisotyöhön kohdistetaan myös merkittävää rahoitusta.

Nuorisotyön toiminnalle on erotettu jo sen varhaisissa muodoissa keskeisiä toiminnan alueita, jotka liittyvät muun muassa nuorten ohjaukseen, tukemiseen ja toimintaan kannustamiseen sekä nuorten toimintaan puuttumiseen ja kontrolliin. Kaikkiin edellä mainittuihin alueisiin liittyy myös kasvatuksellisia tehtäviä. (Cederlöf 2007, 23–24.) Nuorisotyön kasvatuksen voi nähdä olevan informaalia, johon kuuluu oleellisesti läsnäolo nuorten elämässä (Jeffs & Smith 2010, 5). Nuorisotyöhön liittyvä oppiminen tapahtuu usein ryhmissä (Müller 2007, 22). Informaalia kasvatusta toteutetaan arkielämässä ja sen yksi keskeinen keino on vastavuoroinen keskustelu, joka poikkeaa esimerkiksi koulumaailman formaalin kasvatuksen toteutuksesta, jossa usein opettaja puhuu ja oppilas kuuntelee (Batsleer 2008, 5–7). Nuorisotyön kasvatusta perustuu nuorten vapaaehtoiseen osallistumiseen, ja nuorisotyön erityinen toimintaympäristö onkin nuorten vapaa-aika (Cederlöf 1998, 14; Nieminen 2007, 28). Nuorisotyön voi nähdä olevan formaalin kasvatuksen ulkopuolella, mutta toteuttavan kuitenkin pitkälti samoja vaatimuksia kuin monet formaalin kasvatuksen toimijat (Soanjärvi 2011, 9).

Nuorisotyön perinteinen toimintaympäristö on nuorisotalo, jossa pyritään tarjoamaan nuorille turvallinen ajanviettoon tarkoitettu tila. Nuorisotaloilla järjestetään useimmi-

ten sekä ohjattua toimintaa että ympäristö vapaamuotoisemmalle ”hengailulle”. Osalle nuorista nuorisotalot ovat kuitenkin tiloja, joissa on liikaa kontrollia. (Kuusisto-Arponen & Tani 2009, 54.) Nuorisotalot näyttäytyvät pitkälti puolijulkisina tiloina. Niiden voikin nähdä olevan samanaikaisesti vapaata tilaa ja kontrollitilaa (Kiilakoski 2011, 176). Nuorisotiloilla keskeistä on yhteisöllisyys, joka toteutuu ryhmien toiminnassa, mutta lisäksi nuorisotaloilla kohdataan nuoria yksilöinä (Soanjärvi 2011, 108).

Juha Nieminen (2007, 21–27) on jäsentänyt nuorisotyölle tehtäviä, joita hän kuvaa nuorisotyön perusfunktioiksi. Ne kuvaavat nuorisotyön tehtäviä ja nuorisotyön kokonaisuutta. Jäsenyyksen kautta voidaan muun muassa paikantaa nuorisotyön yhteiskunnallista asemaa ja eritellä sen sisältöä. Niemisen erittelemät nuorisotyön tehtävät ovat: sosialisatio, personalisaatio, kompensatio sekä resursointi ja allokointi.

Sosialisaatiolla Nieminen tarkoittaa nuorisotyön tehtävää liittämään nuoret osaksi yhteiskuntaa ja kulttuuria. Sosialisatiotehtävään kuuluu oleellisesti yhteiskunnan ja kulttuurin toimintamallien ja arvojen välittäminen nuorille. Sosialisatian voi nähdä myös sellaisten arvojen ja toimintamallien välittämisenä, joiden kautta nuoret voivat osallistua yhteiskunnan uudistamiseen ja kehittämiseen. Nuorisotyö jakaa sosialisatiotehtävän muun muassa koululaitoksen kanssa. Toisena nuorisotyön tehtävänä Nieminen esittää personalisaation, jonka tarkoituksena on ohjata nuorten kehittymistä itsenäisiksi yksilöiksi. Nuorisotyön tehtävänä on tarjota tilaisuuksia ja mahdollisuuksia henkilökohtaiselle kasvulle sekä oppimiskokemuksille. Personalisaation kannalta keskeistä on nuorten vapaaehtoinen osallistuminen nuorisotyön toimintoihin. (Emt., 23–27.)

Kolmantena nuorisotyön tehtävänä Nieminen esittää kompensatian, eli nuorten sosialisatiossa ja personalisaatiossa mahdollisesti ilmaantuvien ongelmien korjaamisen. Tämä juontuu ajatuksesta, että nuorisotyön tehtävänä on auttaa nuoria, joilla on ongelmia esimerkiksi yhteiskuntaan kiinnittymisessä. Kompensatio on edellisten tehtävien tapaan osittain jaettu muiden tahojen ja viranomaisten, kuten sosiaalityön, päihdehuollon tai kuntoutusjärjestelmien kanssa. Neljäntenä nuorisotyön tehtävänä Nieminen esittää vaikuttamisen yhteiskunnan nuorille viittaamiin voimavaroihin ja niiden suuntaamiseen. Tämän resursointi- ja allokoititehtävän toteuttaminen on kuitenkin enemmän nuorisopoliittisen järjestelmän kuin nuorisotyön tehtävä. Viidentenä nuori-

sotyön tehtävänä, tai pikemminkin piilotehtävänä, Nieminen mainitsee kontrollin, joka kuvaa nuorisotyön roolia nuorten sosiaalisen kontrollin välineenä. Nuorisotyö on toteuttanut tiedostaen ja tiedostamattaan nuorten sopeuttamista yhteiskuntaan ja aikuisten hyvinä pitämiin käyttäytymistapoihin. Kontrollin voikin nähdä yhä nuorisotyön julkilausumattomana tehtävänä valvoa nuorten vapaa-aikaa. (Emt., 25–27.)

Nuorisotyön tehtäviin kuuluu nopea mukautuminen nuorten muutoksiin, minkä seurauksena nuorisotyön on kehitettävä tarpeen mukaan uusia toimintoja (Kiilakoski 2011, 173–174). Nuorisotyön kanssa päällekkäisiä tai samankaltaisia tehtäviä toteuttavat siis useat yhteiskunnalliset toimijat, kuten koulu, sosiaalityö ja perhe. Nuorisotyötä leimaakin funktionaalinen eriytymättömyys ja monifunktioisuus. Nuorisotyöllä on useita tehtäviä, mutta toisaalta nuorisotyössä ei keskitytä selkeästi mihinkään yhteen selvärajaiseen tehtävään. (Nieminen 2007, 27.) Nuorisotyön monifunktioisuus rikastuttaa nuorisotyötä, mutta toisaalta se aiheuttaa myös hajanaisuutta nuorisotyöhön (Hirvonen 2009, 54). Nuorisotyössä tasapainotellaankin sisällöllisesti jännitteisellä kentällä syrjäytyneisyyden ja osallisuuden sekä emansipaation ja kontrollin välillä (Soanjärvi 2011, 106–108). Näitä eri tehtäviä toteutetaan kuitenkin pääsääntöisesti nuorten vapaaehtoisen osallistumisen ja informaalin oppimisen kautta.

2.3 Internet nuorisotyön toimintaympäristönä

Nuorten laajasta internetin käytöstä johtuen internet on muodostunut yhdeksi nuorisotyön keskeiseksi toimintaympäristöksi. Nuorisotyön lähtökohtana ovat nuoret, mistä johtuen on otettava huomioon heidän maailmansa ja toimintansa. Internetissä tehtävässä nuorisotyössä olennaisena tekijänä vaikuttavat nuorten käyttötapojen lisäksi verkkoympäristön ominaispiirteet. Esittelen tässä luvussa aluksi verkkoa vuorovaikutuksellisenä toimintaympäristönä ja tämän jälkeen kuvaan nuorten internetin käyttöä. Näiden pohjalta esittelen lopuksi internetissä tehtävää nuorisotyötä, sen ominaispiirteitä sekä aiheeseen liittyvä aikaisempaa tutkimusta.

Internet vuorovaikutuksellisena toimintaympäristönä

Internetin edeltäjä ARPANET kehitettiin vuonna 1969, jotta sitä voitaisiin käyttää Yhdysvaltojen armeijan ja yliopistojen tarpeisiin. ARPANETin käyttötarkoituksena olivat erityisesti erilaiset verkkokeskustelupalvelut ja sähköposti. Internet onkin alun perin luotu keskustelua ja vuorovaikutusta varten. *Verkko* tarkoittaa yleistä käsitettä, jolla voidaan tarkoittaa yleisesti tietokoneiden muodostamaa järjestelmää. *Internet* puolestaan tarkoittaa julkista, maailmanlaajuista verkkoa, joka muodostuu useista koneista ja jonka perustalle verkkopalvelut ovat rakentuneet. World Wide Web, eli www, on puolestaan internetin nykyinen palvelumuoto, jossa tapahtuu suuri osa internetin käyttäjien toiminnoista. Se syntyi vuonna 1990 ja sen tarkoituksena oli jo alun alkaen olla interaktiivinen järjestelmä. (Laaksonen & Matikainen 2013, 195–196.)

Yhteiskuntatieteellisessä näkökulmassa internetin korostetaan olevan osa kulttuurisia ja yhteiskunnallisia prosesseja. Internet on mahdollista käsittää välineenä tai tilana. Internetin tarkastelu välineenä tarkoittaa lähinnä sen merkitystä viestinnän välikappaleena. Internetin tulkitsemisella tilana tarkoitetaan sitä, että verkon voi nähdä muuttavan ihmisten suhdetta paikkaan ja aikaan sekä merkityksiin, joita niille annetaan. Tilallisuuden näkökulmasta internetin voi nähdä esimerkiksi kohtaamispaikkana. (Aula ym. 2006, 9–10.) Tilan voi tulkita sosiaalisen ulottuvuudeksi, joka muodostuu ihmisten välisistä suhteista ja olemassaolon samanaikaisuudesta (Massey 2008, 14–15). Teknologivälitteisyyden yhtenä piirteenä onkin se, että yksityisen ja julkisen tilan väliset rajat voivat hämärtyä. Toisaalta rajoja voidaan myös muokata uudelleen. (Henderson ym. 2002, 505, 508).

Internetin voi nähdä mediana, jolla on erityispiirteitä suhteessa perinteiseen mediaan. Perinteinen media välittää tietoa harvoilta suurelle yleisölle, kun taas internetissä useimmat voivat jakaa tietoa. (Miller 2011, 12–13.) Käyttäjien luomat ja päivittämät internet-sivustot voidaan nähdä osana joukkoviestintää. Internet eroaa kuitenkin perinteisestä mediasta, sillä internetiin liittyvä viestintä on pitkälti vuorovaikutteista. (Castells 2010, xxvi–xxviii.) Jokaisella tavalla organisoida ja levittää tietoa on myös omat kulttuuriset vaikutuksensa ja merkityksensä (Miller 2011, 21). Internet ja sen yhteisöt perustuvat yhteisiin tulkintoihin maailmasta ja ne rakentuvat ja leviävät yhteisöjen viestinnän kautta (Aula ym. 2006, 14).

Internet on kommunikaatioteknologia, joka mahdollistaa ihmisten välisen viestinnän. Sen kautta ihmiset rakentavat merkityksiä ja tulkintoja maailmasta. (Aula ym. 2006, 13.) Internetin ja teknologioiden kehittyminen muuttaa ihmissuhteiden ja vuorovaikutuksen luonnetta sekä vaikuttaa ihmisten toimintaan. Uudet teknologiat vaativat ihmisiä myös neuvottelemaan uudelleen niistä tavoista, joilla muihin suhtaudutaan. (Woolgar 2002, 1–2.) Internetin ja erityisesti sosiaalisen median voi nähdä vaikuttaneen ajattelutapoihin ihmisten rooleista siten, että yksityinen ja julkinen rooli voivat sekoittua, eikä yksilöiden yksityistä ja julkista persoonaa nähdä enää erillisinä (Säntti & Säntti 2011, 23). Bo Reimer on myös kuvannut median muuttaneen yksityiselämää yhä julkisemmaksi (Reimer 1995, 69), minkä kehityksen voi nähdä jatkuneen internetin kehityksen myötä. Internet on lisäksi muuttanut ihmisten yhteydenpitotapoja, sillä ihmiset voivat helposti ja nopeasti luoda kontakteja fyysisestä sijainnista huolimatta. Internetissä tapahtuva vuorovaikutus saa myös jatkuvasti uudenlaisia muotoja. (Mäkinen & Naarmala 2011, 20, 33.)

Suullisen vuorovaikutuksen muuttuminen kirjalliseksi on muuttanut vuorovaikutuksen suhdetta aikaan ja paikkaan (Cobley 2008), ja internet on yhä vähentänyt tätä sidoksisuutta (Rahikka 2013, 44). Internetin vaikutus ihmissuhteisiin ja vuorovaikutukseen ei ole yksiselitteinen. Verkkovuorovaikutuksessa on nähtävissä vähemmän sosiaalisia vihjeitä, kuten ilmeitä ja eleitä, mistä johtuen internetin vuorovaikutusta on kutsuttu vihjeettömäksi. Internetin vuorovaikutuksen voikin nähdä muuttavan sosiaalisen vuorovaikutuksen tulkintaa. (Matikainen 2001, 26–27.) Vuorovaikutuksen tulkinnessa on huomioitava muun muassa sen sosiaalinen konteksti (boyd 2014). Internetin erityispiirteisiin kuuluu myös mahdollisuus toimia anonyymisti (Mäkinen & Naarmala 2011, 29), mikä voi esimerkiksi madaltaa ihmisten kynnystä puhua omista asioista (Helton 2003, 23). On esitetty tulkintoja siitä, että internet voi esimerkiksi vähentää sosiaalisuutta (Rice ym. 2007, 8) ja vääristää ihmissuhteita (Cocking & Matthews 2000). Toisaalta internetin on nähty toimintaympäristönä tuovan myös uusia ulottuvuuksia vuorovaikutukseen ja muun muassa ihmissuhteiden ylläpitämiseen (Briggle 2008; Munn 2011). Seija Ridell (2011, 70) on myös yhteisöpalvelu Facebookia koskevassa väitöskirjassaan kuvannut yhteisöpalvelun merkitykselliseksi ympäristöksi erityisesti vanhojen yhteyksien säilyttämisessä, vaikka ihmiset olisivat fyysisesti kaukana toisistaan.

Nuoret monipuolisina internetin käyttäjinä

Teknologinen kehitys johtaa nuorten toiminnan muuttumiseen yhä enemmän mediavälitteiseksi (Kiilakoski & Kivijärvi & Honkasalo 2011, 11). Verkko luo puitteet nuorten uudennlaiselle muodostumalle, jossa muun muassa tavataan kavereita (Hoikkala 2007, 5). Nuoret käyttävät paljon erityisesti mobiiliteknologiaa (Walsh ym. 2008), jonka käyttö on lisääntynyt huomattavasti viime vuosina (Noppari 2014). Sukupolvien välisiä eroja tarkasteltaessa on havaittu, että nuoret hyödyntävät mobiiliteknologiaa vanhempiä sukupolvia laajemmin (Bolin & Westlund 2009). Nuoria on kutsuttu myös *diginatiiveiksi* (esim. Joensuu 2011, 14). Diginatiiveilla tarkoitetaan nuoria, jotka ovat kasvaneet teknologisessa maailmassa, jossa internet, tietokoneet ja muu teknologia ovat aina olleet läsnä (Prensky 2001). Nuoret itsekin ovat määritelleet kuuluvansa tietotekniikkasukupolveen (Simpura 2012, 202). Diginatiivi-käsitettä on kuitenkin kritisoitu muun muassa siitä, että se luo oletuksen, että kaikki nuoret osaisivat käyttää ja hyödyntää internetiä yhtä hyvin. Myös nuorisossa ja diginatiiveissa on eritasoisia ja erilaisia internetin ja muiden teknologioiden käyttäjiä. Eri taustatekijät voivatkin vaikuttaa nuorten internetin käyttötaitoihin. (Bennet ym. 2008; Kaarakainen ym. 2013.) Diginatiivi-käsite voi antaa myös harhaanjohtavan kuvan siitä, että nuoria ei tarvitsisi ohjata internetin käytössä ja opettaa sisällön kriittiseen tarkasteluun (Villikka 2013, 7).

Nuorten maailmassa tietokoneet ja internet ovat keskeisessä roolissa. Vaikka kotona ei olisi mahdollisuutta käyttää internetiä, ympäröivässä kulttuurissa internet ja sen eri palvelut ovat arkipäivää. (Horst ym. 2010, 30.) Useille nuorille internet on koulun, kodin ja harrastusten kaltainen sosiaalinen ympäristö (Mattila 2006, 150). Nuorilla on erilaisia tapoja käyttää internetiä: osa etsii uusia kontakteja, mutta usein verkossa vahvistetaan muualla syntyneitä sosiaalisia suhteita. Nuorilla lomittuvat tyypillisesti internetin kautta välittyvät suhteet ja kasvokkaiset sosiaaliset suhteet. (Aaltonen ym. 2011, 41–42; Awan & Gauntlett 2013, 118.) Verkko ja fyysinen maailma eivät siten näyttäydy nuorille erillisinä (Kupiainen 2014, 37). Internet mahdollistaa nuorten kommunikoinnin toistensa kanssa, vaikka oltaisiin fyysisesti eri paikoissa (boyd 2010, 80). Internetin kautta nuorilla lomittuvat erilaiset vuorovaikutuksen muodot ja toiminnot. Esimerkiksi pelaaminen verkossa on nuorten keskuudessa hyvin yleistä ja usein siihen liittyy vuorovaikutuksellinen puoli. (Horst ym. 2010, 39–40, 57–58.) Internet tarjoaa nuorille pal-

jon mahdollisuuksia internetin hyödyntämiseen, mistä johtuen käyttötavat voivat olla hyvin yksilöllisiä (Joensuu 2011, 17). Nuorten internetin käyttöön vaikuttaa kuitenkin usein sosiaalinen paine, joka ohjaa verkon käyttöä (Awan & Gauntlett 2013, 121).

Internetin voi nähdä laajentavan nuorten kanssakäymistä heidän ollessa yhteydessä toisiinsa erilaisten palvelujen kautta. Internet tuo siten kommunikointiin uusia ulottuvuuksia ja muokkaa sosiaalista kanssakäymistä. (Ito ym. 2008.) Verkkoviestinnän kautta nuorilla on mahdollisuus yksityiseen keskusteluun kavereiden ja vertaisryhmien kanssa. Nuoret, joilla on pääsy internetiin esimerkiksi puhelimen kautta, näkevät verkkoviestinnän pysyvänä kavereiden tapaamisen mahdollistavana tilana. (Horst ym. 2010, 38.) Internetin kautta nuori voi esimerkiksi laajentaa ja syventää jo olemassa olevia ystävyysuhteita. Internetin kautta ihmisten voi nähdä olevan helpommin tavoitettavissa ja verkossa nuoret voivat keskustella rehellisesti ja avoimesti vaikeistakin asioista anonymiteettiin ja etäisyyteen turvautuen. (Awan & Gauntlett 2013, 122, 127.) Nuoret tuottavat myös sosiaalisia sisältöjä internetiin perinteisen tekstiin pohjautuvan kommunikaation lisäksi. Näistä esimerkkeinä hymiöt, sanojen lyhenteet ja kuvat, jotka ovat osa internetin vuorovaikutusta. (Joensuu 2011, 19.)

Nuorten vapaa-aikatutkimuksen (2013) mukaan nuoret käyttävät internetiä säännöllisesti muun muassa pitämällä yhteyttä kavereihinsa. Tutkimuksen mukaan yksi nuorten yleisimmistä tapaamispaikoista vapaa-ajalla on internet, sillä suuri osa nuorista tapaa kavereitaan päivittäin verkossa. Kokonaisuudessaan tietokoneen ja internetin käyttö on viime vuosina nuorilla lisääntynyt. (Myllyniemi & Berg 2013, 24–25, 55.) Nuorisobarometrin (2013) mukaan 89 prosenttia nuorista käyttää sosiaalisen median palveluita, kuten Facebookia tai Twitteriä (Myllyniemi 2013). Sosiaalista mediaa voidaankin pitää yhtenä merkittävänä nuorten sosiaalisena ympäristönä.

Internetissä tehtävä nuorisotyö ja aikaisempi tutkimus

Teknologian nopea kehittyminen ja nuorten muuttuva käytös vaativat nuorisotyötä sovittamaan menetelmiään näihin muutoksiin (Huttunen & Merikivi 2011, 50–51). Jo 1960-luvulta lähtien nuorisotyön toiminnassa on hyödynnetty erilaisia viestimiä (Kotilainen 2007, 144). Nykyisin internet ja erityisesti sen yhteisöpalvelut ovat niin suuressa suosiossa nuorten keskuudessa, että se on luonut myös valtion ja kuntien työntekijöille

paineen osallistua näihin tiloihin (Joensuu 2011, 18). Nuorisotyön menetelmät muuttuvatkin teknologian kehittymisen myötä (Sinisalo-Juha & Timonen 2011, 23).

Virtuaalitalat ovat nykyisin merkityksellinen nuorisotyön toimintaympäristö. Nuorisotyöhön kuuluu oleellisesti kanssakäyminen nuorten kanssa, mistä johtuen nuorisotyötä on tehtävä niissä tiloissa, joissa nuoret ovat, riippumatta nuorisotyöntekijöiden asenteista näihin tiloihin. Internetissä tehtävää nuorisotyötä ja kasvokkaista nuorisotyötä ei tulisi ajatella liikaa toistensa vastakohtina, mikäli nuoret halutaan todella kohdata. (Kiilakoski, Kivijärvi, Gretscher, Laine & Merikivi 2011, 77–78.) Internetissä työskentely ja nuorten kohtaaminen vaativat nuorisotyöntekijöiltä myös uudenlaista ammatillista osaamista (Sinisalo-Juha & Timonen 2011, 28–29).

Internetissä tehtävän nuorisotyön tavoitteet voidaan nähdä samoina kuin kasvokkai- sessa nuorisotyössä, eli kasvattaa vastuullisia kansalaisia, jotka ajattelevat itsenäisesti. Tavoitteiden saavuttamisen välineet ovat kuitenkin toisenlaiset. (Kotilainen & Sihvonen 2006, 170.) Internetissä tehtävää nuorisotyötä ja sen tavoitteita voi lähestyä samojen Juha Niemisen nuorisotyön tehtävien kautta kuin perinteistä nuorisotyötäkin. Sosialisatio, personalisaatio, kompensatio sekä resursointi ja allokointi ovat jäsennettävissä nuorisotyön tehtäviksi myös tehtäessä nuorisotyötä internetissä. Siten nuorisotyön perusta säilyy, vaikka toimintaympäristö ja toteutustavat muuttuvatkin. (Sinisalo-Juha & Timonen 2011.)

Internet poikkeaa nuorisotoiminnan perinteisestä ympäristöstä siinä, ettei sille voi asettaa samalla tavoin sääntöjä, eikä sitä voi valvoa kuten esimerkiksi nuorisotaloja (Kiilakoski & Taiponen 2011, 81). Nuorisotyön ympäristö onkin internetissä erilainen verrattuna perinteisiin nuorisotaloihin. Virtuaalitalojen voi kuitenkin nähdä rakentuvan samanlaisten nuorisotyöllisten ideaalien pohjalta kuin fyysisissä tiloissa tapahtuvan nuorisotyön (Kiilakoski, Kivijärvi, Gretscher, Laine & Merikivi 2011, 77). Nuorisotyö on siten luonteeltaan enemmän toimintaan kuin tilaan pohjautuvaa (Kylmäkoski 2006, 11).

Internetin käytön lisääntyminen on vaikuttanut vuorovaikutukseen ja kohtamiseen nuorisotyössä. Vuorovaikutus internetissä poikkeaa kasvokkaisesta vuorovaikutuksesta erityisesti siinä, että verkossa ei voi havainnoida ihmisten ilmeitä tai kehonkieltä. Siksi

on oleellista miettiä ja arvioida, kenen kanssa internetissä viestitään, mitkä ovat toiminnan tavoitteet ja voidaanko tavoitteita saavuttaa verkossa. Internetissä tehtävän nuorisotyön keskeisiä menetelmiä ovat verkkokeskustelut, jotka voivat olla joko reaaliaikaisia tai viiveellisiä. (Sinisalo-Juha & Timonen 2011, 27, 29.) Vuorovaikutuksen voi nähdä olevan virtuaaliloissa nuorisotaloja joustavampaa, sillä verkossa aukioloajat eivät säätele niin tarkasti sosiaalista vuorovaikutusta kuin esimerkiksi nuorisotaloilla (Kylmäkoski 2006, 10).

Tero Huttunen ja Jani Merikivi (2011, 42–48) jäsentävät internetin kautta välittyvää kohtaamista Katelyn McKennan ja John Barghin typologiaa mukaillen. Ensinnäkin internet mahdollistaa nuorille samankaltaisten nuorten tavoittamisen. Nuorten hakeutuessa internetissä samoihin palveluihin, nuorisotyön on ollut mahdollista liittyä osaksi näitä sosiaalisen median yhteisöjä. Toiseksi internet antaa mahdollisuuden vaikuttaa kohtaamisen aikaan ja tahtiin, jolloin se mahdollistaa sekä reaaliaikaisen että viiveellisen kommunikoinnin. Kolmantena internetissä tapahtuvan vuorovaikutuksen erityispiirteenä Huttunen ja Merikivi mainitsevat nuorten tunnistamattomuuden eli anonymiteetin. Internet mahdollistaa anonymin kohtaamisen, jossa nuori voi kohdata nuorisotyöntekijän kasvottomasti. Anonymiteetti voi rohkaista nuoria ottamaan yhteyttä nuorisotyöntekijöihin erityisesti ongelmatilanteissa. Anonymiteetin suojassa nuoren ei tarvitse pelätä kasvojen menettämistä vaikeistakaan asioista keskusteltaessa. Kasvot voi tässä yhteydessä mieltää Goffmanin (2012, 23–34) mukaisesti ihmisen positiiviseksi sosiaalseksi arvoksi, jota ei ole suotavaa menettää. Neljäntenä internetin kohtaamisen erityispiirteenä Huttunen ja Merikivi (2011, 49–50) mainitsevat vielä internetin sanallisten vihjeiden korostumisen. Internetissä vihjeitä antavat muun muassa hymiöt, niiden esittämisen konteksti sekä keskustelun sisältö ja eteneminen. Nuorilla on usein kokemuksen myötä syntynyt vahva lukutaito internetin vihjeellisyyteen. Nuorisotyöntekijöiden onkin opeteltava tulkitsemaan vihjeellisyyttä nuorten tavoin, ymmärtääkseen vuorovaikutusta ja sen merkityksiä.

Viime aikoina verkkonuorisotyön on ollut nuorisotyön tutkimuskentän uusimpia tutkimuskohteita. Verkkonuorisotyön kentällä on tutkittu muun muassa perinteisten nuorisotyön muotojen viemistä internetiin ja siihen liittyviä haasteita. (Pöysä 2013.) Internetissä tehtävästä nuorisotyöstä ei ole kuitenkaan kovin paljon empiiristä tutkimusta,

vaan aiheesta on julkaistu lähinnä eri alojen asiantuntijoiden artikkeleita, kirjoituksia ja hankkeisiin liittyviä raportteja. Viime vuosina on myös tehty joitakin pro gradu - tutkielmia ja opinnäytetöitä, jotka liittyvät internetissä tehtävään nuorisotyöhön. Aiheeseen liittyvissä opinnäytetöissä on tutkittu muun muassa nuorten kohtaamista ja tavoittamista verkkoyhteisöissä (Kaivosoja 2010; Viilomaa 2010) sekä nuorten näkökulmaa ja käsityksiä verkkonuorisotyöstä (Savolainen 2013).

Tutkielmani kannalta keskeistä tutkimustietoa antaa Verken keväällä 2013 toteuttama kysely, jossa selvitetään kunnallisten nuorisotyöntekijöiden internetin käyttöä nuorisotyössä. Kyselyn tulosten mukaan valtaosa (92 %) nuorisotyöntekijöistä käyttää internetiä osana nuorisotyötä. Internetin käyttämisen tapoja on lukuisia, mutta eniten sitä käytetään tiedottamiseen ja markkinointiin sekä yhteydenpitoon nuorten kanssa. Nuorisotyöntekijät pitävät internetin kautta varsin aktiivisesti yhteyttä nuoriin, sillä 75 prosenttia vastaajista pitää säännöllisesti (viikoittain tai useammin) yhteyttä nuoriin verkon välityksellä. Kohtaamiseen ja neuvontaan, kuten esimerkiksi reaaliaikaiseen keskusteluun nuorten kanssa, internetiä käyttää puolestaan säännöllisesti 65 prosenttia nuorisotyöntekijöistä. Merkittävin yhteydenpidon ja kohtaamisen väylä on kyselyn mukaan Facebook, jota käyttää valtaosa (93 %) internetiä työssään käyttävistä nuorisotyöntekijöistä. Nuorisotyöntekijät kokevat internetissä tehtävän nuorisotyön pääosin tärkeäksi. Työssä koetaan toisaalta olevan myös tekijöitä, jotka hankaloittavat nuorisotyön tekemistä verkossa. Hankaloittavia tekijöitä ovat vastaajien mukaan muun muassa välineistön ja oman osaamisen riittämättömyys. (Hyyry 2013.)

Internetin käyttö työn ja kommunikaation välineenä on yleistynyt myös laajemmin nuorisotyön lähialoilla, kuten sosiaalityössä, mikä näkyy myös tutkimuskentällä. Esimerkiksi Anne Rahikka (2013) on tutkinut väitöskirjassaan sosiaali- ja terveystieteiden ammattilaisten kertomuksia verkkokommunikaatiosta. Tutkimus painottuu tarkastelemaan sitä, miten ammattilaiset kertovat auttavien verkkopalveluiden kautta tapahtuvasta kommunikaatiosta. Rahikan tutkimuksessa verkkopalvelut näyttävät toimintaympäristönä, joilla on omia erityispiirteitään. Verkkopalveluita määrittävät muun muassa anonyymiyys sekä riippumattomuus ajasta ja paikasta. Verkkopalvelut täydentävät tutkimuksen mukaan muuta palveluntarjontaa, eivätkä niinkään korvaa muita palveluita. Tutkimuksen mukaan sosiokulttuurisilla tekijöillä, kuten diskurssien hallin-

nalla, tietoteknisillä taidoilla ja tekstuaalisen kommunikaation taidoilla on merkitystä siinä, miten kommunikaatio verkkopalveluissa rakentuu.

Teknologian kehityksen vaikutuksia on tutkittu opetusmaailman kontekstissa opettajuuden ja kommunikaation kautta erityisesti ammatillisessa koulutuksessa ja korkeakouluopetuksessa. Anna Mari Leinonen (2008) on tutkinut kasvatustieteiden väitöskirjassaan opettajuutta verkko-opetuksessa. Leinosen tutkimuksen mukaan ammatillinen opettajuus ja pedagoginen ajattelu muuttuvat kehitettäessä verkko-opetusta. Opettajuus näyttäytyy Leinosen mukaan verkko-opetuksessa kolmen kategorian kautta, joita ovat: opettaja tiedonhaltijana, uudistuva opettaja sekä asiantuntijuuden jakaja. Opettajien työn muutoksista keskeisempinä näyttäytyvät muutokset ohjauksessa, suunnittelussa, vuorovaikutuksessa sekä teknisten taitojen korostumisessa.

Jaana Kullaslahti (2011) on puolestaan tutkinut väitöskirjassaan opettajuutta internetin toimintaympäristössä tarkastelemalla ammattikorkeakoulun verkko-opettajien kehittymistä ja kompetenssia. Kullaslahden mukaan verkko-opettajan kompetenssin kehittymiseen vaikuttavat sekä henkilökohtaiset tekijät että organisaatioon, työtehtävään ja työyhteisöön vaikuttavat tekijät. Tutkimuksessa korostuvat opettajien ammatillisuus, teknologian hallinta ja ymmärtäminen sekä pedagogiikka. Teknologiavälitteistä opettamista ovat tutkineet myös Florence Martin ja Michele Parker (2014), joiden tutkimus koskee opetusta virtuaaliluokassa. Tutkimuksen tulosten mukaan virtuaaliluokassa opiskelu muun muassa lisää oppilaiden läsnäoloa, parantaa oppimista ja edistää vuorovaikutusta.

2.4 Yhteiskunnan merkitysvälitteisyys

Edellisissä luvuissa kuvaamani nuorisotyön tasot, virallinen, informaali ja virtuaalinen, tuovat omat merkityksensä nuorisotyöhön. Tutkimukseni taustalla onkin kulttuurintutkimuksellinen näkökulma, jolle keskeistä sosiologisessa tutkimuksessa on merkitysvälitteisyyden korostaminen yhteiskuntaelämän ja todellisuuden välillä (Alasuutari 2011, 71–72). Sosiologisesti kulttuurintutkimuksen kannalta keskeisenä näyttäytyy Birminghamin koulukunta, joka viittaa 1964 Birminghamin yliopistoon perustettuun nykykulttuurin tutkimuskeskukseen (CCCS, Centre of Contemporary Cultural Studies). Kulttuu-

rintutkimusta on käytetty sosiologiassa paljon erityisesti nuorisotutkimuksen piirissä ja sen tutkimusperinteet liittyvät vahvasti alakulttuurien tutkimukseen. Birminghamilaisista kulttuurintutkimusta kohtaan on esitetty myös kritiikkiä, mitä esimerkiksi Shane Blackman (2005) kuvaa artikkelissaan. (Alasuutari 2011; Blackman 2005.)

Kulttuurilla tarkoitetaan kulttuurintutkimuksessa tietyn yhteisön elämäntapaa ja sitä, miten yhteisöön kuuluvat kokevat maailman ja hahmottavat sen mielekkääksi. Sillä tarkoitetaan siis yhteiskuntaa ja arkielämää heijastelevia kulttuurituotteita, eikä niin kutsuttua korkeakulttuuria. Kulttuurintutkimuksen keskiössä ei sosiologisesti ole kulttuurin määrittelyminen käsitteenä, vaan ennemmin yhteiskunnan merkitysvälitteisyyden korostaminen. (Alasuutari 2011, 55–58, 71–72.)

Kulttuurintutkimukselliseen lähestymistapaan liittyy ajatus siitä, että todellisuus on sosiaalisesti konstruoitunut ja se rakentuu merkityksistä ja niistä tehdyistä tulkinnoista. Merkitysten voi ajatella kertovan, mitä jokin asia tarkoittaa. Empiirisessä sosiologiassa merkityksellä tarkoitetaan usein tiettyihin objekteihin tai toimintoihin liitettyjä symboleita ja symboliikkaa. (Alasuutari 2011, 58–60, 71–72.) Kulttuurintutkimukseen liittyvät merkitysjärjestelmät liitetään myös vahvasti valtaan ja politiikkaan (emt., 24–25). Tässä tutkimuksessa yhteiskuntaa ja sen nuorisotyöllistä toimintaa tarkastellaan niihin liitettyjen merkitysten kautta.

Kulttuurintutkimuksellinen näkökulma korostaa sitä, että tutkimuksessa tulisi pyrkiä löytämään uusia näkökulmia sosiaalisten ilmiöiden tieteelliseen ja julkiseen keskusteluun (Alasuutari 2011, 25). Kulttuurintutkimuksen mukaan kulttuureissa on erityisiä merkityskarttoja, jotka auttavat niiden jäseniä ymmärtämään maailmaa (Lehtonen 1998, 17). Todellisuus on siten meille olemassa merkitysten kautta ja niihin liittyvät aina ihmisten tulkinnat ja ymmärrys. Ihmiset tekevät aina tulkintoja eteen tulevista asioista ja toimivat tulkintojensa pohjalta. Tämän perusteella yhteiskuntaelämä ja siihen liittyvä toiminta liittyvät vahvasti merkityksenantoon. (Alasuutari 2011, 63.)

Kulttuurintutkimuksellisen lähestymistavan mukaan *medium* on viestinnän mahdollistava taho. Monikollinen muoto, *media*, viittaa puolestaan teknologiseen kehitykseen, jonka voidaan nähdä laajentavan viestinnän ulottuvuuksia. Laajemmassa mielessä *media* voidaan nähdä viestinnän välikappaleeksi tai instituutioksi, sillä siihen sisältyy mer-

kityksiä, jotka jättävät jälkensä median välittämiin teksteihin. Mediaa ei tulisikaan nähdä vain välittäjänä. Eri mediumien kautta tapahtuva kommunikointi ei siten ole suoraa siirtämistä, vaan mediumit jättävät aina myös merkityksensä esitykseen. (Lehtonen 1998, 74–75, 89.) Näkökulma siitä, että kommunikoinnin väline ja toimintaympäristö luovat oman merkityksensä toimintaan ja vuorovaikutukseen, on yhdistettävissä myös Titus Hjelmin ja muiden (2014) kuvaamiin määrittelyihin mediakaupungista. Kulttuurintutkimuksen kautta jäsenyykin se todellisuuden tulkitsemisen ja ymmärtämisen tapa, johon tämä tutkimus kiinnittyy.

Kulttuurintutkimuksen keskiössä ovat toistuvasti ilmenevät rakenteet, joiden kautta voidaan tehdä näkyväksi kollektiivisesti jaettuja kulttuurisia merkityksiä (Hoikkala 1989, 7). Korostan tässä tutkimuksessa yhteiskunnan merkitysvälitteisyyttä erityisesti suhteessa nuorisotyön toimintaympäristöihin, nuorisotyöntekijöiden rooleihin ja toimintoihin näissä ympäristöissä. Tutkimuksessa korostuu siten työn ja median merkitysvälitteisyys. Tarkastelun kohteena ovat erityisesti yksityiseen ja julkiseen liittyvät merkityksenannot tutkimuskohteina oleviin teemoihin liittyen.

3 TYÖN AMMATILLISUUS JA TYÖNTEKIJÖIDEN AMMATTILAISUUS

Tämä luku painottuu kuvaamaan osaltaan tutkimuksen käsitteellistä ja teoreettista viitekehystä työn ammatillisuuden kautta. Luvun ensimmäisessä alaluvussa kuvaan työn ammatillisuutta yleisellä tasolla ja tarkennan kuvausta esittelemällä nuorisotyön lähialojen sekä nuorisotyön ammatillisuutta. Toisessa alaluvussa kuvaan nuorisotyöntekijöitä ammattilaisina, jotka toimivat yksityisen ja julkisen roolin rajapinnoilla.

3.1 Työn ammatillisuus ja nuorisotyön perspektiivi

Ammattien toimialueet määrittyvät yhteiskunnassamme suhteessa muihin ammatteihin ja sellaiseen työhön, jota ei pidetä ammatillisena (Hirvonen 2009, 47). Perinteisinä professioina on pidetty muun muassa lääkäreitä, pappeja ja lakimiehiä. Näihin professioihin liitetään oman alansa monopolisoitunut asiantuntemus, jonka voi saavuttaa laajan koulutuksen kautta. Lisäksi professiot ovat perinteisesti toimineet osana julkista palvelua ja niille ominaista on ollut altruismi. Eri alojen ammatillisia statuksia on tyyppillisesti verrattu perinteisiin professioihin. Keskeisinä ammatillisuuden piirteinä voi nähdä ammattiaseman itsenäisyyden työn valvonnassa sekä selkeästi määritetyn työkentän ja tietoperustan. Moderneissa yhteiskunnissa ammatillisuuden voi nähdä terminä, joka merkitsee tiettyä pätevyyttä ja erityistaitoja. (Abbott & Wallace 1990, 2–7.)

Andrew Abbott (1988, 59–69) esittää, että ammatit voivat hakea oikeutusta työhönsä kolmella eri alueella, joita ovat virallinen järjestelmä, julkinen mielipide ja työpaikka. Virallinen järjestelmä voi tarjota työn virallista hallintaa ja valtuutusta esimerkiksi lainsäädännön kautta. Tutuin näistä alueista lienee julkinen mielipide, jonka kautta mielikuva profession asemasta rakentuu. Julkisen mielipiteen kautta ammatit voivat vahvistaa asemaansa ja osaansa virallisessa järjestelmässä. Yksittäisten ammattilaisten rooli on myös kasvanut aiempaa merkittävämmäksi imagon luomisessa. Julkisen mielipiteen syntyminen ja muuttuminen on kuitenkin hidas prosessi. Kolmas työn valtuutuksen alue on työpaikka, jossa ammatin valtuutus liittyy tietynlaisen työn hallintaan sekä työpaikoilla käytävään kilpailuun työstä ja sen hallinnasta.

Ammatillistumiseen liitetään ajatus siitä, että tietyt kyvyt, tiedot ja taidot ovat tarpeellisia työn kehittämisen kannalta ja muodostavat erityisen ammatillisuuden muodon. Ammatillistumisen voi nähdä kehittävän käytännössä työntekijöistä muodostuvaa yhteisöä. (Batsleer 2008, 102.) Profiessoiden yhtenä keskeisenä vaatimuksena on toiminnan pohjautuminen tieteeseen (Antikainen ym. 2000, 199). Ammatillisuuteen liittyy keskeisesti myös ammattietiikka, jolla tarkoitetaan jaettua käsitystä siitä, minkälainen ammatillinen toiminta on oikeaa ja tavoiteltavaa. Ammattietiikka perustuu yleensä arvoihin, joiden kautta ammattilaiset pyrkivät toimimaan. Ammattieettisen sääntöjen tarkoituksena on toimia normeina, jotka säätelevät ammattilaisten toimintaa, ylläpitävät ammattikuntaan kohdistettua luottamusta, lisäävät ammattikunnan sisäistä yhtenäisyyttä ja suojaavat ammattilaisia. (Juujärvi ym. 2007, 13, 34, 54.)

Uusiksi professioiksi voidaan lukea esimerkiksi sosiaalityöntekijän ja opettajan ammatit (Juujärvi ym. 2007, 9), jotka nähdään usein nuorisotyön lähialoina. Näitä on kutsuttu myös semiprofessioiksi, joilla on pyrkimys perinteisempien professioiden tasolle (Antikainen ym. 2000, 187). Uusien professioiden yhtenä piirteenä näyttäytyy usein se, että ammattieettiset koodistot eivät ole vielä perinteisten professioiden tapaan vakiintuneita (Juujärvi ym. 2007, 11). Opettajan ja sosiaalityöntekijän ammattien voidaan nähdä kehittäneen ja rakentaneen ammatillisuutta erilaisessa kontekstissa verrattuna perinteisiin professioihin (Evetts 2009, 19).

Sosiaalityön koulutus toteutetaan yliopistojen järjestäminä maisterikoulutuksina, jota tukee laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (Juhila 2006, 48). Sosiaalityön asiantuntijuus näyttäytyy asiakkaan ongelmatilanteen hahmottamisena, jossa sosiaalityöntekijä pyrkii määrittämään muutoksen kehityssuunnan. Tämän asiantuntemuksen kautta sosiaalityötä voi pitää modernina professiona, jonka oikeutus kumpuaa lainsäädännöstä ja jota perustellaan asiantuntijatiedolla. (Emt., 84–87.) Opettajien ammatin arvostuksen yhteiskunnallinen perusta on sosiaalityön tavoin nähty yliopistokoulutuksessa (Väljörvi 2006, 18). Opettajan ammattiin kuuluvatkin tarkkaan määritetyt kelpoisuus- ja koulutusvaatimukset (Luukkainen 2004, 53). Opettajan keskeiset osaamisalueet liittyvät oppimisen ohjaamiseen ja opettamisen taitoihin. Siten opettajien tietotaito perustuu sekä substanssietoon että kasvatustieteelliseen osaamiseen, joiden kautta asiantuntijuus muodostuu. (Tynjälä 2006, 105–106.)

Nuorisotyö ammatillisuuden näkökulmasta

Nuorisotyötä on kuvattu opettajan ja sosiaalityöntekijän ammattien tavoin semiprofessioksi, joskin viimeiseksi mainitut ammatit voidaan nähdä nuorisotyötä vahvempina professiona (Nieminen 2000, 42, 47). Nuorisotyön ammatillistuminen alkoi Suomessa 1940-luvulla, jolloin alettiin kouluttaa nuoriso-ohjaajia ja pyrittiin sitä kautta laajentamaan koulujen ja kodin kasvatustyötä myös vapaa-ajalle (Hirvonen 2009, 47). Ammatillisen koulutuksen järjestäminen edisti nuorisotyön ammatillistumista (Soanjärvi 2011, 11). Nuorisotyön ammatillisessa kehityksessä on kuitenkin ollut myös piirteitä, jotka heikentävät sen asemaa professiona. Yksi tällainen piirre on ollut kunnallisten nuorisotyöntekijöiden pätevyysvaatimusten poistaminen 1990-luvulla (Nieminen 2000, 44).

Nuorisotyön ammatillistumisen on mahdollistanut nuorisotyön kompensatiotehtävän toteuttaminen, sillä ongelmaisten nuorten kanssa toimiminen vaatii ammatillista osaamista. Vastaavaa osaamista ei välttämättä ole vapaaehtoistyötä tekevillä. (Nieminen 2007, 26.) Ammatillinen nuorisotyö saa oikeutuksensa nuorisotyölainsäädännöstä ja nuorisotyön ammatillistuminen on luonut tarpeen myös nuorisotyön asiantuntijuiden hahmottamiseen (Soanjärvi 2011, 13, 25).

Kasvatuksen voi nähdä ulottuvuutena, joka määrittää nuorisotyön ammatillisuutta. Vapaaehtoisesti nuorten kanssa työskentelevän ja ammatillisen nuorisotyöntekijän välisenä erona voi nähdä juuri kasvatuksellisuuden. Ammatillinen nuorisotyöntekijä pyrkii kasvattamaan nuorta hyödyntäen erilaisia välineitä, kuten internetiä, urheilua tai musiikkia. Vapaaehtoisesti nuorisotyötä tekevän voidaan puolestaan nähdä pyrkivän nuorten taitojen kehittämiseen eri lajeissa, kuten musiikissa tai urheilussa. Tällaisissa harrastuspohjaan painottuvassa vapaaehtoisessa nuorisotyössä kasvatusta saattaa myös olla vaihtelevasti läsnä, mutta usein se ei ole niin vahvana taustalla. Kasvatus ja taitojen kehittäminen voivat tosin olla myös samanaikaisesti mukana sekä ammatillisessa että vapaaehtoisessa nuorisotyössä. Kasvatus on kuitenkin nuorten kohtaamisen ohella se, johon ammatilliset nuorisotyöntekijät perustavat oman ammatillisen identiteettinsä. (Soanjärvi 2011, 101–103.) Nuorisotyön kasvatuksellinen olemus ei kuitenkaan ole erityisen selkeä (Kiilakoski 2013a, 25). Nuorisotyöntekijöiden ammatillisen tietope-

rustan voikin nähdä hiljaisena tietona, jota voi olla vaikea määritellä sanallisesti, mutta joka näkyy käytännön työssä (Kiilakoski 2013a, 25; Cederlöf 2004, 22).

Nuorisotyöllä on nonformaalin ja informaalin oppimisen ympäristönä sellainen asiantuntijuuden asema, jota ei ole lähiammateilla (Hirvonen 2009, 55). Nonformaali oppiminen viittaa tavoitteelliseen oppimiseen, joka ei kuitenkaan ole muodollista. Informaali oppiminen viittaa puolestaan oppimiseen, joka tapahtuu muodollisten ja tavoitteellisten ympäristöjen ulkopuolella. (Schugurenky 2006, 164–165.) Esimerkiksi tilastokeskus luokittelee ammattiluokituksessa nuorisotyön ohjaajat asiantuntijoiksi (Tilastokeskus 2010). Käsitys asiantuntijuudesta pitää yksilön ominaisuuksien sijaan toimintaa erityisen tärkeänä. Asiantuntijatoiminnan tarkoituksena on, että toiminnan kohde määrittää tarkoituksen toiminnalle. Nuorisotyöntekijän ammatin tarkasteleminen asiantuntijuuden kautta on kiinnostavaa, kun kyseessä on ammatti, jonka on pitänyt osoittaa olevansa ammatillisesti erityislaatuinen. (Hirvonen 2009, 41–43.) Sosiologiassa asiantuntemuksesta ollaan kiinnostuneita erityisesti asiantuntijuuden rakentumisen sosiaalisen luonteen kautta. Kiinnostuksen voi nähdä olevan erityisesti asiantuntemuksen kollektiivisessa luonteessa, josta esimerkkeinä voivat olla ammattia koskevat pätevyysvaatimukset sekä ammattieettiset säännöt. (Pirttilä 2002, 11–12.)

Nuorisotyössä ammattikunnan sisällä käydään keskustelua muun muassa nuorisotyöntekijöiden ammatti-identiteetistä ja ammattietiikasta. Ammatti-identiteetistä keskusteltaessa pohditaan sitä, miten nuorisotyöntekijöiden ammatti-identiteetti suhteutuu lähialojen, kuten opettajien tai sosiaalityöntekijöiden ammatti-identiteetteihin. Ammattietiikka puhuttaa puolestaan siksi, koska nuorisotyöntekijöillä ei ole ollut yhtenäisiä ammattieettisiä ohjeistuksia. Ammattieettisen ohjeistuksen tarpeellisuus onkin yksi nuorisotyöntekijöiden ammatillisuuteen liittyvä kysymys ja pohdinnan aihe. (Hirvonen 2009, 49.) Nuorisotyöhön liittyy paljon eettistä pohdintaa vaativia ongelmia ja jännitteitä (Banks 2007, 3) ja erilaisissa toimintaympäristöissä eettiset kysymykset on otettava huomioon eri tavoin (Rahikka 2013, 133). Nuorisotyön ammattieettisen ohjeistuksen puuttumiseen on pyritty reagoimaan muun muassa Allianssi ry:n ja Nuoriso- ja Liikunta-alan asiantuntijat ry:n kehittämien Nuorisotyön ammattieettisten ohjeistusten (2012) kautta. Lisäksi internetissä tehtävälle nuorisotyölle on laadittu eettiset ohjeistukset Nuorille suunnatun verkkotyön foorumin toimesta (Nusuvefo 2013). Ammatti-

eettisten ohjeistusten leviämistä kentälle ja niiden sisäistämistä nuorisotyöntekijöiden työhön on kuitenkin vaikea mitata. Ammattikunnan sisäisen keskustelun voi kuitenkin nähdä edistävän professiokehitystä (Hirvonen 2009, 49).

Ammatillinen vuorovaikutus nuorisotyössä

Nuorisotyöntekijöiden toimiminen ammattilaisina tapahtuu usein informaaliin kasvatukseen liittyvän keskustelun ja vuorovaikutuksen kautta (Smith 2006, 15–16, 24). Vuorovaikutus nuorten kanssa on edellytyksenä nuorisotyölle, sillä ammatillisen nuorisotyön voi nähdä toteutuvan nuoren ja nuorisotyöntekijän välisessä vuorovaikutuksessa (Gretschel 2011, 7). Nuoren ja nuorisotyöntekijän kanssakäyminen edellyttää kuitenkin heidän välilleen yhteisiä alueita, joilla voidaan kohdata (Salasuo 2007, 19). Nuoren ja nuorisotyöntekijän välinen vuorovaikutus on kuitenkin vapaaehtoista. Tämä perustuu nuorten vapaaehtoiseen toimintaan osallistumiseen nuorisotyössä (Müller 2006, 22). Nuorisotyössä keskeisessä roolissa onkin nuoren ja nuorisotyöntekijän välinen suhde (Jeffs & Smith 2010, 7). Se ei kuitenkaan ole helposti määriteltävissä suhteen moniulotteisuuden vuoksi (Blacker 2010, 17).

Nuorisotyön tärkein toimintamuoto on kontaktityö, johon voi kuulua esimerkiksi keskustelevaa, dialogista ja kasvatuksellista nuorisotyötä (Cederlöf 2007, 36–37). Vuorovaikutus on nuorisotyössä keskeisessä roolissa, ja siihen sisältyy nuorisotyöntekijän näkökulmasta vuorovaikutus nuorten kanssa sekä vuorovaikutus muiden ammatillisten toimijoiden kanssa. Nuorten kanssa työskennellessä työhön kuuluu oleellisesti nuorten kuunteleminen ja nuorten kanssa keskusteleminen. On tärkeää kommunikoida nuorten kanssa sekä henkilökohtaisesti että erilaisten ryhmien kautta. (Harrison & Wise 2005, 27–30.)

Luottamus on nuorisotyöntekijän ja nuoren onnistuneen vuorovaikutuksen edellytys (Kylmäkoski & Fedotoff 2007, 388). Luottamuksesta on kirjoitettu sosiologiassa paljon sosiaalisen pääoman käsitteen yhteydessä, mutta liitän tätä keskustelua myös laajempaan keskusteluun luottamuksesta. Luottamus syntyy vuorovaikutuksessa ja sen voi nähdä perustuvan vastavuoroisuuteen (Ilmonen 2000, 22). Adam Seligman (1997, 18) erottaa Niklas Luhmanniin pohjautuen toisistaan luottamuksen (trust) ja luottavaisuu-

den (confidence) käsitteet. Seligmanin mukaan luottamus kohdistuu ihmisiin, kun taas luottavaisuudella viitataan instituutioihin tai muihin ei-persoonallisiin suhteisiin kohdistuvaan luottamukseen. Nuorisotyössä korostuu ensisijaisesti nuoren ja nuorisotyöntekijän välinen luottamus.

Luottamuksesta puhuttaessa taustaoletuksena on, että luottamuksen kautta halu sosiaaliseen vuorovaikutukseen osallistumiseen kasvaa (Ilmonen & Jokinen 2002, 208). Luottamuksellisen suhteen rakentaminen onkin nuorisotyössä keskeistä. Sen kautta nuorisotyössä tulisi pyrkiä rehellisyyteen, arvostukseen sekä nuorten ymmärtämiseen (Harrison & Wise 2005, 28). Molemminpuolinen arvostus ja kunnioitus liittyvät myös laajemmin sukupolvien väliseen luottamukseen (Mitra 2009, 415). Tuttuuskin on liitetty luottamukseen (Ilmonen 2000, 34), mutta se, että on tuttu, ei aina tarkoita luottamusta (Camino 2000, 17). Luottamuksen ja kunnioittavan suhtautumisen kautta nuorisotyöntekijät voivat antaa nuorille mahdollisuuden näyttäytyä tietämättöminä ja haavoittuvina, mikä antaa mahdollisuuden muutoksille ja uuden oppimiselle (Batsleer 2008, 98). Myös ammattieettisen toiminnan voi nähdä pitävän yllä luottamusta (Juu-järvi ym. 2007, 45).

Nuorisotyössä nuorisotyöntekijän ja nuoren keskustelu on muutakin kuin pelkkää juttelua, sen voisi nähdä ennemmin dialogina. Keskusteluissa tulisi pyrkiä syventämään merkityksiä sekä ymmärrystä ja auttaa sitä kautta nuoria kehittymään. (Batsleer 2008, 5–7.) Sosiaalialan, kuten sosiaalityön, asiakastöitä ja ammatteja on tarkasteltu dialogisuuden kautta (esim. Mönkkönen 2002; Rahikka 2013). Nuorisotyönkin teoriasisällöksi on esitetty työn jäsentelyä dialogisuuden kautta (Cederlöf 2007, 45). Nuorisotyöhön voi nähdä liittyvän samoja vuorovaikutuksen piirteitä ja muotoja kuin esimerkiksi sosiaalialan asiakastyössä tapahtuvaan vuorovaikutukseen. Kaarina Mönkkösen (2002, 12–13) mukaan dialogilla voidaan tarkoittaa sosiaalitieteellisessä tutkimuksessa Thomas Luckmannia mukailleen vastavuoroista ja epämuodollista vuorovaikutusta, joka on sidoksissa merkkeihin. Dialogi on usein tasavertaista, mutta esimerkiksi institutionaalisessa vuorovaikutuksessa voi näkyä myös epäsymmetristä vuorovaikutusta. Mönkkösen mukaan dialogisista keskusteluista voi syntyä asiakassuhteissa vastavuoroinen suhde, jossa keskeistä on molempien osapuolten sitoutuminen ja luottamus.

Asiakastyön dialogisuudella pyritään ammattilaisen ja asiakkaan väliseen yhteisen ymmärryksen rakentamiseen vuorovaikutuksen keinoin. Dialogisuuden yksi tärkeimpiä ominaisuuksia onkin vastavuoroisuus, jossa toimitaan molempien osapuolten ehdoilla. Dialogin voi ymmärtää suhteessa monologiin, joka tarkoittaa keskustelun osapuolten rinnakkaista puhetta, joka ei ole vuorovaikutuksessa toisiinsa. Täyttä yhteisymmärrystä vuorovaikutuksessa on mahdotonta saavuttaa, mutta ammatillisessa vuorovaikutuksessa tulisi pyrkiä riittävän yhteisymmärryksen syntymiseen. (Mönkkönen 2007, 86–89, 94.) Ammatillinen nuorisotyö pohjautuu nuoren ja nuorisotyöntekijän väliseen dialogiseen kasvatussuhteeseen (Komonen ym. 2012, 19). Nuorisotyöntekijä ja nuori eivät ole kasvatuspyrkimyksestä johtuen tasavertaisia kumppaneita, mutta suhteen nähdään kuitenkin rakentuvan molemminpuolisen kunnioituksen ja vastavuoroisuuden kautta (Purjo 2012, 88; Sinisalo-Juha & Timonen 2011, 31).

3.2 Nuorisotyöntekijät nuorten kaverillisina kasvattajina?

Katariina Soanjärvi (2011, 130–131) kuvaa ammatillista nuorisotyöntekijää sopivan koulutuksen saaneeksi, palkalliseksi työntekijäksi. Nuorisotyöntekijät toimivat varsin erilaisilla ammattinimikkeillä ja erilaisissa asemissa organisaatioissaan. Keskeistä on, että nuorisotyöntekijä työskentelee omalla persoonallaan. Tämän vuoksi työssä korostuvat työntekijän minuus ja tunteet. Nuorisotyöntekijäksi tuleminen edellyttääkin koulutuksen lisäksi persoonallista kasvua, joka vaatii itsensä kehittämistä ja henkilökohtaista reflektointia. Vastaavasti myös esimerkiksi opettajista ja sosiaalityöntekijöistä on kirjoitettu työntekijän persoonan olevan keskeinen osa työtä (esim. Krokfors 1998, 80; Luukkainen 2004, 85; Yliruka 2006, 7). Persoonalliset ominaisuudet vaikuttavatkin näissä ammateissa työn yksilölliseen tekemiseen (Krokfors 1998, 80).

Nuorisotyöntekijöillä ei ole tiettyä koulutusväylää eikä erityisiä pätevyysvaatimuksia (Soanjärvi 2011, 30). Usein nuorisotyöntekijöiksi tullaan ammattikoulusta tai ammattikorkeakoulusta, josta esimerkiksi sosionomit voivat suuntautua nuorisotyöhön (Cederlöf 2007, 49). Nuorisotyön koulutusvastuu on pääasiassa ammattikorkeakouluilla, minä lisäksi Nuorisotutkimusseura ja yliopistot tuottavat tutkimustietoa nuorisotyöstä ja

nuorisosta (Pohjola 2009, 36). Nuorisotyöntekijöiden koulutuksellisen moninaisuuden voi osaltaan tulkita vaikuttavan nuorisotyön pirstaleisuuteen (Hirvonen 2009, 49).

Nuorisotyön kentälle jännitettä aiheuttaa kaksoisrooli, jossa toisaalta korostetaan nuorten osallisuutta ja omaa toimintaa, mutta toisaalta pyritään nuorten vapaa-ajan kontrolloimiseen (Soanjärvi 2011, 73). Nuorisotyössä nuoret ovat kontrollin kohteita, mutta toisaalta asiantuntijat pyrkivät lisäämään nuorten osallisuutta ja itsemääräämisoikeutta (Raitakari & Virokangas 2009, 9). Nuorisotyön kasvatusta perustuu vapaaehtoisuuteen ja epämuodollisuuteen, mutta se on kuitenkin tavoitteellista ja ohjattua (Niemi 2007, 28). Tällainen jännite aiheuttaa myös nuorisotyöntekijöille kaksijakoisen roolin suhteessa nuoriin. Heidän tulisi olla nuorille kaverillisia kasvattajia.

Petri Cederlöf kutsuu ”nuorisotyön perusdilemmäksi” nuorisotyön jännitteistä asemaa virallisen ja epävirallisen elämismaailman välillä. Tähän liittyen nuorisotyöntekijän tulisi olla nuorten silmissä luottamuksellinen ja uskottava ”hyvä tyyppi”, mutta nuorisotyöntekijän tulisi kuitenkin säilyttää uskottavuutensa ja ammatillinen pätevyytensä myös viranomaisten ja muiden toimijoiden silmissä. Nuorisotyöntekijöiltä vaaditaan ammattitaitoa tasapainoilla näiden kahden keskenään jännitteisen maailman välillä. (Cederlöf 2004, 68–70.) Lisäyksenä Cederlöfin kuvaamaan dilemmaan korostan nuorisotyöntekijän jännitteistä asemaa toimijana, jonka tulisi näyttäytyä myös nuorten silmissä samanaikaisesti ”hyvänä tyyppinä” ja pätevänä ammattilaisena.

Nuorisotyöntekijän kaksijakoinen rooli näkyy myös moniammatillisessa yhteistyössä. Nuorisotyöntekijöihin ei ole aina suhtauduttu vakavasti otettavina ammattilaisina, mutta toisaalta nuorisotyöntekijöitä pidetään ammattiryhmänä, joka ymmärtää ja tietää erityisesti nuorten vapaa-aikaan liittyvistä asioista. Moniammatillisessa yhteistyössä on tunnustettu nuorisotyöntekijän ammatillisuus pyytämällä nuorisotyöntekijöitä erilaisiin verkostoihin asiantuntijoiksi. Nuorisotyöntekijän asiantuntijuus näkyykin hyvin juuri moniammatillisissa verkostoissa, joissa nuorisotyöntekijä toimii asiantuntijana ammattinsa puolesta. Toisaalta kaikissa lähiammateissa ei kuitenkaan tunnusteta nuorisotyöntekijöiden ammatillista osaamista. (Hirvonen 2009, 56–57.)

Nuorisotyöntekijän roolia kasvattajana voi käsitellä informaalin kasvatuksen kautta. Nuorisotyöntekijä informaalina kasvattajana keskittyy suurelta osin nuorten kohtaami-

seen arkisten asioiden äärellä. Informaalin oppimisen kautta nuoret ja nuorisotyöntekijät voivat oppia toisiltaan ja opettaa toinen toisiaan. (Batsleer 2008, 5.) Nuorisotyöntekijän ja nuoren suhteen määrittely ei ole sen epämuodollisuudesta johtuen nuorisotyössä yhtä selvää kuin esimerkiksi opettajan ja oppilaan välisen suhteen määrittely. Nuorisotyöntekijän informaalin kasvattajan kuvaan kuuluu tasapainoilu ammatillisuuden ja ystävyyden välimaastossa. (Emt., 100–101.) Nuorisotyöntekijän rooli kasvattajana ei siten näyttäydy selkeänä. Vastaavasti Tommi Hoikkala (2001) on kuvannut myös vanhemmuuden muuttuneen yhä enemmän neuvottelevaksi kasvatukseksi, jossa kasvatuksen muodot sekoittuvat ja paikantuvat jonnekin kaverivanhemmuuden ja auktoriteettivanhemmuuden välille.

Nuorisotyöntekijän ja nuoren välisessä suhteessa voi nähdä osittain yhteisiä piirteitä varhaiskasvatuksen kumppanuussuhteeseen, jossa kasvattajan ja vanhemman suhde paikantuu ammatillisuuden ja ystävyyden välimaastoon. Ammatillisuuden voi tässä yhteydessä käsittää julkiseksi tilaksi, joka perustuu sosiaalisiin käytäntöihin ja luottamukseen siitä, että ammattilaisella on työhön vaadittavaa pätevyyttä. Siihen liittyy kuitenkin myös yksityinen alue, johon liittyvät esimerkiksi persoonalliset ja emotionaaliset piirteet. Tällaisessa suhteessa ammattilaiselta vaaditaan kykyä tunnistaa ja selkeyttää ammatillinen eli julkinen ja yksityinen rooli. (Kekkonen 2012, 8, 12–13.) Ammatillisen roolin voi nähdä liittyvän myös Goffmanin (1979 [1959], 118–120) esittämään *julkialueeseen*, jossa yksilö rajaa toimintaansa niiden vaatimusten mukaan, jotka kuuluvat työhön. Yksilön ammatilliseen rooliin voi sen kautta nähdä liittyvän tietty esiintymistapa, jonka kautta esitetään itseä muille.

Käsitys nuorisotyöntekijöistä nuorten ystävinä on kuitenkin kiistanalainen. Nuorisotyön ammatillistuksessa nuorisotyöntekijää on hankalampi käsittää niin sanotusti nuoren oppeana ja ystäväinä. (Batsleer 2008, 100–101.) Ammatillistuminen vaikuttaa kuitenkin nuoren ja nuorisotyöntekijän välisiin suhteisiin siten, että suhteen voi nähdä aikaisempaa enemmän asiakassuhteena. Nuorisotyöntekijän tulee kuitenkin olla tietoinen roolistaan ja ylläpitää siihen kuuluvia rajoja. (Blacker 2010, 19, 27.)

Nuorisotyöntekijän roolin voi edellisten perusteella nähdä rakentuvan useista tasoista ja dilemmoista, jotka lomittuvat toisiinsa. Ensinnäkin on nähtävissä viranomaistaso,

jossa nuorisotyöntekijä tasapainottelee virallisen ja epävirallisen toiminnan välimaastossa. Nuorisotyöntekijän tuleekin samanaikaisesti näyttäytyä nuorisotyön ammattilaisena, mutta myös ”hyvänä ja rentona tyyppinä”. Toiseksi nuorisotyöntekijän roolissa on nähtävissä kasvatuksellinen taso, jonka kautta toimitaan kasvatuksen ja ystävyyden rajapinnoilla. Tähän on liitettävissä myös nuorisotyöntekijä rooli kontrollin ja vapauden rajalla, jossa nuoria toisaalta rajoitetaan ja toisaalta kannustetaan osallisuuteen. Kolmantena nuorisotyöntekijöiden rooliin voi nähdä liittyvän kulttuurisen tason, jonka kautta heijastuu nuorisotyöntekijän toiminta sukupolvien rajapinnoilla. Edellä kuvattujen roolien tasojen voi siis nähdä kuvaavan monin paikoin samaa ilmiötä, joissa kuvataan nuorisotyöntekijän toimimista yksityisen ja julkisen rajoilla. Tiivistetysti kunnallisten nuorisotyöntekijöiden voi kuvata toimivan epämuodollisina viranomaisina ja kasvattajina sukupolvien välisillä rajapinnoilla.

4 TUTKIMUKSEN METODOLOGIA JA AINEISTOJEN ESITTELY

Luvussa esitellään tutkimuksen metodologiaa, aineistoa sekä aineiston analyysin etenemistä. Aloitan esittelemällä laadullisen tutkimusasetelman. Tämän jälkeen kuvaan tutkimuksen aineistonkeruun vaiheita ja esittelen aineiston, joka koostuu Verken toteuttaman kuntakyselyn avovastauksista sekä Helsingin kaupungin nuorisotyöntekijöiden fokusryhmähaastatteluista. Pohdin tässä luvussa myös tutkimusetiikkaa. Lopuksi kuvaan tutkimuksessa käyttämäni sisällönanalyysiin pohjautuvaa laadullista analyysimenetelmää sekä analyysin etenemistä. Aineiston muodostamiseen ja analyysiin liittyvä prosessi on kuvattu tiivistetysti myös liitteessä 3.

4.1 Tutkimusasetelman kuvaus

Internetin hyödyntäminen nuorisotyössä lisääntyy jatkuvasti. Nuorisotyöntekijät omaksuvat uusia menetelmiä ja perinteisen toimintaympäristön ulkopuolella työskentelyn voi nähdä haastavan nuorisotyöntekijöiden ammatillisuutta. Tutkimuksessani lähestyn internetissä tehtävää nuorisotyötä tarkastelemalla, minkälaisia merkityksiä nuorisotyöntekijät antavat verkkoympäristössä työskentelylle. Tutkimukseni taustalla on kulttuurintutkimuksellinen näkökulma siitä, että kommunikoinnin väline ja toimintaympäristö luovat oman merkityksensä vuorovaikutukseen ja toimintaan (Lehtonen 1998).

Toteutan tutkimuksen laadullisena tutkimuksena, sillä olen kiinnostunut nuorisotyöhön liitetystä merkityksenannoista, joita lähestyn laadulliseen tutkimukseen sopivilla kysymyksenmuotoiluilla. Laadullisessa tutkimuksessa pyritäänkin kulttuurintutkimuksen tavoin ymmärtävään selittämiseen (Alasuutari 2011, 55). Lähestyn aihetta ammatillisuuden perspektiivistä ja pyrin tuomaan näkyväksi työntekijöiden toimintaa ja roolia internetissä toimivina ammattilaisina. Analysoin myös nuorisotyöntekijöiden kuvauksiin liittyviä merkityksiä. Tutkielman tarkoituksena on sanallistaa ja tuoda tietoa nuorisotyöstä, sen toteutuksesta ja roolista yhteiskunnallisesti merkityksellisenä toimintana.

Tutkimuksen tehtävänasettelu muodostuu siten, että ensimmäisessä tutkimuskysymyksessä määritellään internetin nuorisotyöllisen toiminnan erityisyyttä suhteessa

nuorisotyön sisäisiin piirteisiin ja suhteessa lähialoihin. Ensimmäisessä tutkimuskysymyksessä tarkastellaan nuorisotyöntekijöiden kuvauksia omasta toiminnastaan internetissä. Toiminnan kuvauksien kautta saadaan tietoa niistä yhteiskunnallisista ja ammatillisista merkityksiä joita nuorisotyöntekijöiden kuvauksiin liittyy. → ***Mikä nuorisotyöntekijöiden toimimisesta internetissä tekee nuorisotyötä?***

Toinen tutkimuskysymys painottuu nuorisotyöntekijöiden ammatillisen roolin tarkasteluun. Ammatillisen roolin voikin nähdä yhtenä nuorisotyön ammatillisuutta määrittävänä tekijänä. Analysoin toisessa tutkimuskysymyksessä nuorisotyöntekijöiden ammatilliseen rooliin liittyviä kuvauksia ja merkityksenantoja. Näiden kuvauksien kautta saadaan tietoa myös nuorisopolitiikan käytännöistä ja heijastumisesta nuorisotyöntekijöiden ammatilliseen rooliin liittämiin merkityksiin. → ***Miten nuorisotyöntekijät kuvaavat ammatillista rooliaan internetissä?***

Tutkimusasetelman tarkoituksena on osallistua keskusteluun nuorisotyön roolista yhteiskunnassamme, tarkastelemalla nuorisotyön erityisyyttä verkkoympäristössä. Kulttuurintutkimukseen liitetyn merkitysvälitteisyyden esiin tuomiseksi tulkiten tässä tutkimuksessa nuorisotyöntekijöiden kuvauksia toiminnoistaan ja rooleistaan internetissä. Niiden kautta voidaan saada tietoa erityisesti ammattiryhmän jakamista merkityksistä. Nuorisotyöntekijöiden toimintojen ja roolien kuvauksien kautta tulevat näkyväksi ne merkityksenannot, joita nuorisotyöntekijät heijastavat nuorisotyöhön ja sen yhteiskunnalliseen rooliin. Tutkimuksen kautta käsittelen siten myös nuorisopolitiikan käytäntöjä.

4.2 Aineiston lähteenä kunnalliset nuorisotyöntekijät

Tutkimusaineisto koostuu kahdesta osasta: Verken toteuttaman kunnallisille nuorisotyöntekijöille kohdistetun kyselyn avovastauksista sekä Helsingin kaupungin nuorisotyöntekijöille tekemistäni fokusryhmähaastatteluista. Olen koonnut tiedot vastaajista tiivistetyksi taulukkoon 1. Alaluvuissa luvussa kuvaan tarkemmin aineistojen ominaispiirteitä, niiden muodostamiseen liittyvää prosessia sekä ammattieettisiä kysymyksiä.

Taulukko 1. Aineiston esittely tiivistetysti

	Aineiston määrä	Aineistonkeruun ajankohta
Kuntakyselyn avovastaukset	872 vastaajaa	23.4.–7.5.2013
Fokusryhmähaastattelut	4 haastattelua, 14 osallistujaa	12.2.–2.4.2014

Verken kuntakyselyn avoimet vastaukset

Verke eli Verkkonuorisotyön valtakunnallinen kehittämiskeskus toteutti keväällä 2013 kunnallisille nuorisotyöntekijöille kyselyn siitä, miten he käyttävät internetiä työssään. Kyselyssä selvitettiin, miten internetiä hyödynnetään nuorisotyössä sekä minkälaisia osaamis- ja resurssitarpeita verkossa tehtävään työhön liittyy. Kuntakysely toteutettiin vuonna 2100:lle nuorten parissa työskentelevälle siten, että kohderyhmään kuuluviksi ajateltujen yhteystiedot haettiin kaikkien Suomen kuntien verkkosivuilta. Kyselyyn vastasi 872 kohderyhmään kuuluvaa nuorisotyöntekijää yhteensä 249:sta Suomen kunnasta. Kyselyn vastausprosentiksi muodostui siten 42. Kyselyllä saatiin strukturoitujen kysymysten kautta tilastollista aineistoa ja avovastauksista laadullista tutkimusaineistoa.

Olen harjoittelussani Verkessä analysoinut kuntakyselyn tilastollista aineistoa ja raportoinut siitä saatuja tuloksia. Tein aineiston analyysin pääosin ristiintaulukoimalla hyödyntäen analyysissa SPSS-ohjelmaa. Tilastollisen aineiston ohella tutustuin myös kyselyn laadulliseen aineistoon, eli avovastauksiin. Olen siten perehtynyt laajasti kyselyn aihealueeseen ja aineistoon harjoittelun aikana. Hyödynnän tutkielmassani aineiston ja aihealueen tuntemustani sekä käytän aineiston analyysin tulkinnessa kyselyn tilastosuuden tuloksia. Keskityn tässä tutkimuksessa kuitenkin analysoimaan erityisesti kyselyn avovastauksista saatua laadullista tutkimusaineistoa. Valitsin aineistooni seuraavien avoimien kysymysten vastaukset:

1. *Kuville omin sanoin, millaisia kokemuksia sinulla ja/tai työyhteisölläsi on internetin käytöstä nuorisotyössä?*

2. *Kuvaa halutessasi tarkemmin niitä tekijöitä, jotka vaikeuttavat internetin käyttämistä työssäsi.*
3. *Mitä mahdollisuuksia näet internetin hyödyntämisellä omassa työssäsi tällä hetkellä?*

Kyselyyn vastasi 872 nuorisotyöntekijää, joten aineistoa on paljon. Suuri osa avovastauksista on kuitenkin ilmaistu lyhyesti ja aineistossa on paljon keskenään samankaltaisia vastauksia. Kuntakyselyn avovastausten keskeisenä piirteenä onkin yksittäisten vastauksien sisällöllinen suppeus. Vastauksissa kuvataan melko paljon internetissä tehtävää nuorisotyötä tai siihen liittyviä käsityksiä, antamatta niille sen enempää merkityksiä, esimerkkinä: *"Facebookissa tavoittaa nuoret"*. Avovastauksissa onkin huomionarvoista, että niiden rooli kyselyssä oli strukturoitujen kysymysten täydentäminen, mikä väistämättä on vaikuttanut vastausten laatuun ja tyyliin. Alkuperäisestä roolista huolimatta, hyödynnän avovastauksia tässä tutkimuksessa itsenäisenä aineistona. Avovastausten vahvuutena on kuitenkin se, että niistä saa laaja-alaisten kysymysten ansiosta runsaasti erilaista tietoa internetissä tehtävästä nuorisotyöstä, sen erityisyydestä ja roolista internetissä. Kyselyyn vastanneiden nuorisotyöntekijöiden runsaan lukumäärän ja alueellisen laaja-alaisuuden voi nähdä rikastavan aineistoa. Luvun alussa esittelemieni kolmen avoimen kysymyksen vastaukset ovat kokonaisuudessaan osa tutkimusaineistoa, mutta hyödynsin avovastauksia myös aineistonkeruun toisessa vaiheessa.

Hyödynsin Verken kyselyä, omaa asiantuntemustani kyselyyn liittyen sekä kyselyn avovastauksia väittämärungon muodostamisessa. Käytin väittämärunkoa aineistonkeruun toisessa vaiheessa nuorisotyöntekijöiden fokusryhmähaastatteluiden pohjana. Väittämärungon muodostaminen eteni siten, että kävin läpi kyselyn avoimet vastaukset edellä mainittujen kolmen kysymyksen osalta ja poimin niistä aineistooni vastaukset, jotka liittyivät nuorisotyöntekijöiden asenteisiin ja internetin vuorovaikutukseen. Järjestelin kyselyn avovastauksia Atlas.ti -ohjelmaa hyödyntämällä ja koodasin vastauksista aineistolähtöisesti erilaisia internetin kohtaamiseen, vuorovaikutuksen ja nuorisotyöntekijöiden asenteisiin liittyviä vastauksia. Avovastausten koodauksen ja Verken kyselyn tulosten kautta sain käsityksen nuorisotyöntekijöiden yleisistä asenteista internetin käyttöä kohtaan. Muodostin avovastauksia sekä Verken kyselyssä käytettyjä väittämiä hyödyntämällä haastattelujen pohjaksi väittämärungon. Väittämien rakentamisessa hyödynsin pääasiallisesti Verken kuntakyselyn runkoa, mutta muodostin väittämiä myös sellaisten avovastausten pohjalta, joista heijastuu selvästi työntekijän asenne

internetin käyttöön nuorisotyössä. Väittämien tarkoituksena oli keskustelun herättäminen fokusryhmissä, eivätkä ne kuvaa laajemmin avovastausten sisältöä. Väittämiä hyödyntämällä toteutin Helsingin kaupungin nuorisotyöntekijöiden fokusryhmähaastattelut aineistonkeruun toisessa vaiheessa. Väittämät olivat seuraavat:

- *Nuoret pitää saada pois internetistä.*
- *Internet on nuoren tärkein vuorovaikutuksellinen toimintaympäristö.*
- *Internetiä tulee käyttää enemmän nuorisotyössä.*
- *Vuorovaikutus nuorten kanssa on internetissä vaikeaa.*
- *Vuorovaikutus nuoren kanssa on internetissä yhtä arvokasta kuin kasvokkain.*
- *Keskustelut nuorten kanssa ovat luottamuksellisempia internetissä kuin kasvokkain.*
- *Internetissä tehtävä työ ei ole aitoa nuorisotyötä.*

Helsingin kaupungin nuorisotyöntekijöiden fokusryhmähaastattelut

Haastattelut ovat yhteiskuntatieteiden alueella yksi yleisimmistä menetelmistä hankkia tietoa (Tiittula & Ruusuvuori 2005, 9). Tiedonkeruumenetelmänä tutkimukseni aineiston muodostamisen toisessa osassa olivat fokusryhmähaastattelut. Ryhmähaastattelut ovat yleisesti yhteiskuntatieteissä yksilöhaastatteluja vähemmän käytetty metodi (Valtonen 2005, 225). Fokusryhmät ovat puolestaan tiettyä toimintaa tai tehtävää varten muodostettuja joukkoja. Fokusryhmähaastattelujen kautta on mahdollista tutkia, miten esimerkiksi tieto ja ideat muodostuvat tietyssä kulttuuriympäristössä. (Barbour & Kitzinger 1999, 4–5.) Ryhmissä syntyvät ja tulevat ilmi ryhmän jäsenten yhteiset merkityksenannot (Bloor ym. 2001, 4), mistä johtuen fokusryhmähaastattelujen kautta voi saada tietoa todellisuuden merkitysvälitteisyydestä. Ryhmän stimuloivan vuorovaikutuksen on myös ajateltu tuottavan tietyissä tilanteissa enemmän tietoa kuin mitä yksilöhaastattelut voisivat antaa (Fern 1982; sit. Stewart, Shamdasani & Rook 2007, 10).

Fokusryhmähaastattelut on erotettu ryhmäkeskusteluista (Barbour & Kitzinger 1999, 4). Ryhmähaastattelussa haastattelijä esittää kysymyksiä vuorotellen kaikille osallistujille, kun taas ryhmäkeskustelussa painottuu osallistujien välinen vuorovaikutus (Valto-

nen 2005, 223–224). Menetelmäkirjallisuudessa ryhmähaastatteluista ja ryhmäkeskusteluista näytetään puhuvan osittain päällekkäisinä menetelminä. Tutkimukseni aineistonkeruumenetelmä paikantuu fokusryhmähaastattelun ja ryhmäkeskustelun välimaastoon. Fokusryhmähaastatteluissa käyttämieni väittämien voi nähdä tuovan esiin nuorisotyöntekijöiden työlleen antamia merkityksiä. Nimeän käyttämäni menetelmää fokusryhmähaastatteluksi, mutta sen voi nähdä kattavan haastatteluihin liittyvän vapaamuotoisemmankin keskustelun. Keskustelujen kautta ryhmissä muodostetaan yhteisiä merkityksiä, mutta niiden kautta voi näkyä myös eroja merkityksenannoissa.

Hain nuorisotyöntekijöiden haastatteluja varten tutkimusluvan Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskukselta. Nuorisoasiainkeskukseen kuuluu alueellisten palvelujen osasto, joka jakautuu alueellisesti yhteentoista nuorisotyöyksikköön. Järjestin yhteensä neljä fokusryhmähaastattelua ja haastattelemani nuorisotyöntekijät kuuluivat kolmeen eri alueelliseen nuorisotyöyksikköön. Valitsin haastateltaviksi alueellista talotyötä tekeviä nuorisotyöntekijöitä, sillä alueellisen nuorisotyön rooli kunnallisessa nuorisotyössä on merkittävä. Valintaan vaikutti myös se, että halusin haastatteluihin nuorisotyöntekijöitä, jotka työskentelevät samalla nuorisotyön osa-alueella. Rekrytoin haastateltavat soittamalla nuorisotaloille. Soiton yhteydessä kerroin tutkielmastani sekä kysyin kiinnostusta osallistua tutkimukseen. Valitessani nuorisotaloja yhteydenottoa varten, valintaperusteenani oli, että nuorisotalolla työskentelee useampi kuin kolme nuorisotyöntekijää. Tämän kautta pyrin siihen, että saisin fokusryhmähaastatteluihin osallistumaan 3–6 nuorisotyöntekijää samalta talolta ja minimoisin ajan, joka nuorisotyöntekijöiltä kuluu haastatteluun osallistumiseen. Uskon omalla työpaikalla tapahtuneen haastattelun madaltaneen nuorisotyöntekijöiden osallistumisen kynnystä.

Haastatteluihin osallistui yhteensä neljätoista nuorisotyöntekijää, kahdeksan miestä ja kuusi naista. Vastaajien keski-ikä oli 31 vuotta. Ensimmäiseen fokusryhmähaastatteluun, joka oli samalla pilottihaastattelu, osallistui kolme nuoriso-ohjaajaa. Pilottihaastattelussa testasin, ovatko väittämäni ja kysymykseni nuorisotyöntekijöiden mielestä ymmärrettäviä, ja voiko niiden avulla kerätä tutkimukseni kannalta relevanttia aineistoa. Pilottihaastattelu osoitti, että suunnittelemani väittämät ja sitä tukeva haastattelurunko sekä tutkimustietolomake olivat selkeitä ja soveltuivat tutkimukseni aineiston keräämiseen. Toiseen fokusryhmähaastatteluun osallistui viisi nuoriso-ohjaajaa ja kol-

manteen neljä nuoriso-ohjaajaa. Neljenteen eli viimeiseen haastatteluun osallistui puolestaan olosuhteista johtuen vain kaksi nuoriso-ohjaajaa. Haastattelut kestivät reilusta puolesta tunnista neljäänkymmeneenviiteen minuuttiin. Pyysin haastateltavia täyttämään ennen haastatteluja myös tutkimukseen liittyvän taustatietolomakkeen (liite 2).

Nauhoitin fokusryhmähaastattelut parantaakseni tutkimuksen luotettavuutta ja helpottaakseni aineiston analyysivaihetta. Haastateltavat olivat tietoisia haastatteluiden nauhoittamisesta. Nauhoittamisen etuna on se, että haastattelutilanteen jälkeen haastattelu on mahdollista käydä uudelleen läpi ja tehdä siitä tulkintoja. Nauhoituksen kuunteleminen voi tuoda esiin sellaisia ulottuvuuksia ja sävyjä, joihin itse haastattelutilanteessa ei kiinnittänyt huomiota. Nauhoituksen jälkeen litteroin myös aineiston sanatarkasti. Nauhoittaminen ja litterointi mahdollistavat tutkimuksen tarkemman ja luotettavamman raportoimisen. (Tiittula & Ruusuvuori 2005, 14–16.)

Ryhmäkeskusteluissa vuorovaikutuksen lähtökohdat riippuvat siitä miten ryhmä on koottu (Valtonen 2005, 229). Ryhmän jäseniä ei valita yleensä ryhmään satunnaisesti, mikä vaikuttaa ryhmän dynamiikkaan ja tulee ottaa ryhmäkeskustelussa huomioon (Bloor ym. 2001, 19). Fokusryhmähaastatteluissa vuorovaikutuksen lähtökohtiin vaikuttivat, että ryhmän jäsenet työskentelivät samalla nuorisotalolla ja haastatteluihin valikoitui internetiä työssään käyttäviä nuorisotyöntekijöitä.

Haastatteluille on ominaista, että se on osallistujien yhteisen toiminnan synnyttämää, mistä johtuen vuorovaikutuksen merkitys on huomioitava tutkimuksen eri vaiheissa (Tiittula & Ruusuvuori 2005, 13). Tiedostin haastattelutilanteissa institutionaalisen vuorovaikutuksen, jonka haastattelutilanne aiheutti. Tutkimuksen vuorovaikutukseen liittyikin aina kehys, joka muotoutuu tutkimuksen laajemmasta viitekehystä (Kuula 2006, 58). Ryhmäkeskusteluissa keskustelun vetäjällä eli haastattelijalla on myös oleellinen rooli. Haastattelija ohjaa keskustelua ja rohkaisee ryhmän jäseniä keskusteluun. (Valtonen 2005, 224.) Pyrin haastattelutilanteissa painottamaan nuorisotyöntekijöille, että olen kiinnostunut heidän kokemuksistaan ja mielipiteistään, eikä haastattelussa olisi oikeita eikä vääriä kommentteja. Halusin viestiä nuorisotyöntekijöille, että he ovat ammattilaisia, joiden kokemuksista olen kiinnostunut. Pyrin siten myös saamaan aikaiseksi mahdollisimman avointa ja epämuodollista keskustelua.

Haastattelut etenivät pääasiassa väittämien kautta. Väittämät näyttäytyivät haastattelussa jopa hieman provosoivina, ja ne herättivät tarkoituksenmukaisesti hyvin keskustelua nuorisotyöntekijöiden keskuudessa. Aineiston kiinnostavin osa olikin nuorisotyöntekijöiden vapaassa keskustelussa. Osallistuin keskusteluun tarvittaessa kysymällä tarkentavia kysymyksiä. Neljästä haastattelusta yhtä leimasi kiireen tuntu. Suurimpana syynä kiireeseen olivat nähdäkseni haastateltavien työtilanteet. Pyrin rauhoittamaan haastattelutilanteen rauhalliseksi keskusteluksi, mutta kiire vaikutti väistämättä haastattelun vuorovaikutukseen ainakin oman keskittymiseni osalta.

Fokusryhmähaastattelusta muotoutui aineistonkeruun edetessä fokusryhmähaastattelujen ja perinteisempien ryhmähaastattelujen välimaastossa tasapainoileva menetelmä. Suurimpana syynä tähän oli se, että ryhmäkoot vaihtelivat paljon ja viimeiseen haastatteluun osallistui vain kaksi nuorisotyöntekijää. Erikokoiset ryhmät muodostivat erilaista ryhmädynamiikkaa ja erilaisia haastattelutilanteita. Toteutin haastattelut seitsemän viikon aikana ja tein ennen viimeisiä haastatteluja alustavaa luokittelua ja analyysia aineistolleni. Viimeisissä haastatteluissa lisäinkin väittämärunkoon muutamia kysymyksiä, jotta sain tietoa myös sellaisista aihealueista, joihin halusin täsmennystä tai lisätietoa aikaisempien haastatteluiden perusteella.

Koen saaneeni matkan varrella mukautuneesta haastattelurungosta ja erikokoisista haastatteluryhmistä rikkaan aineiston, sillä vuorovaikutus muotoutui kaikissa fokusryhmissä omanlaisekseen. Fokusryhmähaastattelujen voi nähdä tarjoavan avovastauksia syventävää aineistoa. Fokusryhmähaastatteluista saatu aineisto sisältää avovastauksia perustellumpia ajatuksia ja keskusteluja internetissä tehtävästä nuorisotyöstä. Haastattelujen perusteltujen ilmauksien ja monipuolisten keskustelujen kautta sain avovastauksia kokonaisvaltaisempaa kuvaa nuorisotyöntekijöiden internetissä tehtävälle työlle antamista merkityksistä.

Tutkimuseettisiä huomioita

Olen ottanut tutkimuseettiset kysymykset huomioon tutkimuksen eri vaiheissa: tutkimuksesta informoidessa, aineiston keruussa ja säilyttämisessä sekä analyysissa. Pyrin huomioimaan hyvät eettiset käytännöt läpi tutkielmaprosessini noudattamalla tiedeyhteisön hyväksi havaitsemia toimintatapoja. Eettiset normit koostuvat vahingon

välttämisestä, autonomian kunnioittamisesta, oikeudenmukaisuudesta sekä hyötyperiaatteesta (Kuula 2006, 55).

Tutkimuseettiset kysymykset ovat olleet tutkimuksessani pinnalla erityisesti fokusryhmähaastattelujen kohdalla. Aineiston hankinnassa oleellisessa osassa on tutkimuseettiikka, joka liittyy tutkittavan ja tutkijan väliseen suhteeseen (Kuula 2006, 40). Rekrytoidessani haastateltavia, pyrin antamaan nuorisotyöntekijöille riittävästi tietoa tutkimuksesta ja vapauden päättää tutkimukseen osallistumisesta. Ilmoitin keskeiset tutkimukseen liittyvät tiedot myös tutkimustietolomakkeessa, johon pyysin kirjallisen suostumuksen tutkimukseen osallistumisesta (liite 1). Lomakkeen päällimmäisenä tehtävänä oli antaa nuorisotyöntekijöille tietoa tutkimuksesta. Pyrin siten kunnioittamaan tutkimukseen osallistuvien itsemääräämisoikeutta (emt. 2006, 61–62).

Sitouduin Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskuksen tutkimuslupalomakkeessa sekä haastateltaville jakamassani tutkimussuostumuslomakkeessa tutkimusaineiston luottamukselliseen ja vastuulliseen käyttöön. Luottamuksellisuudella tarkoitetaan tietojen käyttöä ja niiden lupauksien kunnioittamista, joita tietojen käytöstä on annettu (Kuula 2006, 64). Yksi merkittävistä luottamuksellisuuteen liittyvistä periaatteista onkin tutkittavien tunnistettavuuden suojaaminen, ettei tutkittaville tule tutkimuksesta negatiivisia seurauksia ja he voivat säilyttää yksityisyydensuojansa (emt., 201, 205). Tämän vuoksi anonymisoin haastatteluaineistot sekä Verken kyselyn avovastaukset huolellisesti. Poistin aineistosta tunnistetiedot, kuten ihmisten ja paikkojen nimet, jotta haastateltavia ei voi tunnistaa. Käytän aineistoja siten, että tutkimuksesta ei aiheudu haittaa tutkimukseen osallistuneille nuorisotyöntekijöille. Lähtökohtana on siis tutkimukseen osallistuneiden ihmisarvon kunnioittaminen ja yksittäisten tutkittavien sekä ammattiryhmän vahingoittamisen välttäminen (Kuula 2006, 40–41, 63).

4.3 Sisällönanalyysi ja analyysin eteneminen

Hyödynnän aineiston analyysissa ensisijaisesti laadullista sisällönanalyttistä lähestymistapaa, joka on melko paljon käytetty analyysimenetelmä laadullisessa tutkimuksessa. Sisällönanalyysissa teksteistä haetaan merkityksiä (Tuomi & Sarajärvi 2009, 104), minkä vuoksi sen voi nähdä sopivan kulttuurintutkimukselliseen merkitysvälitteisyyttä

korostavaan lähestymistapaan. Sisällönanalyysia on kutsuttu ”perusanalyysimenetelmäksi”, mikä kuvaa sen väljää ja mukailtavaa luonnetta. Sisällönanalyysilla voidaankin viitata yksittäiseen metodiin tai sellaiseen teoreettiseen kehykseen, johon voidaan yhdistää erilaisia analyysimenetelmiä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 91.) Hyödynnän tässä tutkimuksessa sisällönanalyysia analyttisenä menetelmänä, enkä niinkään teoreettisena kehyksenä.

Sisällönanalyysia käytetään usein erityisesti aineiston luokitteluun tai raaka-analyysiin (Ruusuvuori ym. 2010, 19). Siten aineisto pyritään saamaan yleiseen ja tiivistettyyn muotoon (Tuomi & Sarajärvi 2009, 103). Sisällönanalyysiksi kutsutaan erityisesti aineiston luokittelua ja teemoittelua. Luokittelu on yksinkertainen keino järjestää aineistoa muodostamalla erilaisia luokkia. Teemoittelussa aineistoa puolestaan ryhmitellään aihepiireittäin ja siten muodostetaan eri aiheita koskevia jäsenyyksiä. (Emt., 93.) Analyysimenetelmäni soveltaa lähinnä teoriaohjaavaa sisällönanalyysia, joka painottuu aineisto- ja teorialähtöisten analyysimenetelmien välimaastoon. Teoriaohjaavassa analyysissä pyritään aluksi aineistolähtöisyyteen, mutta analyysin myöhemmässä vaiheessa näkyvät usein myös teoreettiset vaikutukset analyysiin. Teoriaohjaava analyysi viittaa usein abduktiivisen päättelyn logiikkaan, jossa teoriaohjaavuus ja aineistolähtöisyys vaihtelevat. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 96–97.) Omassa analyysissäni teoreettisten kehysten ja tutkimuskirjallisuuden lisäksi analyysiin on vaikuttanut oma taustatietoni tutkimuksen aineistoon ja aihepiiriin liittyen. Analyysi on siten muodostunut dialogisesti aineiston sekä teorian ja siihen liittyvän asiantuntemukseni pohjalta.

Koko aineiston ollessa koossa tutustuin aineistokokonaisuuteen lukemalla sen läpi useampaan kertaan. Useammalla lukukerralla pyrin analyysin aluksi mahdollisimman aineistolähtöiseen lähestymistapaan. Verken kuntakyselyn avovastaukset olivat minulle harjoittelustani tuttuja ja pyrin useammalla lukukerralla ottamaan etäisyyttä ja laajempaa katselukulmaa kyseiseen aineistoon. Tein havainnoistani erilaisia yleisluontoisia aineistolähtöisiä luokitteluja ja järjestelin näin aineistoa laajemman kokonaiskuvan hahmottamiseksi. Luokittelun tarkoituksena onkin pitkälti aineistoon tutustuminen (Ruusuvuori ym. 2010, 11–12). Käytin aineiston luokittelussa apuna Atlas.ti -ohjelmaa.

Aineistoon tutustumisen jälkeen aloin hahmottaa aineistossa toistuvia teemoja ja vastausten samankaltaisuuksia. Näihin havaintoihin vaikuttivat paitsi aineisto itsessään, myös ne tutkimuskirjallisuuteen ja teoriaan liittyvät tiedot, joita minulla oli aiheeseen liittyen. Lisäksi oma taustaymmärykseni aiheesta on väistämättä ohjannut aineiston hahmottamista. Pyrin kuitenkin löytämään aineistosta aihealueita, joiden kautta voin pelkistää havaintojani aineistosta. Havaintojen pelkistämisen kautta aineistosta alkoi löytyä toistuvia teemoja. Aineistoon tutustumisen ja alustavan teemoittelun kautta tutkimusongelma tarkentui ja alkoi muotoutua alustavaa suunnitelmaa tarkemmaksi. Laadullisessa analyysissä onkin tyypillistä, että aineisto ja tutkimuskysymykset ovat vahvasti yhteydessä toisiinsa, ja alkuperäinen tutkimusongelma tarkentuu aineiston perusteella (Ruusuvuori ym. 2010, 13).

Analyysini eteni alustavan luokittelun ja aineistoon tutustumisen jälkeen systemaattisella teemoittelulla, joka tapahtui valitsemieni havaintoyksiköiden kautta. Teemoittelun kautta ilmenee nuorisotyöntekijöiden nuorisotyölle ja toiminnoilleen antamia merkityksiä. Olen käynyt molempien tutkimuskysymysten osalta tutkimusaineiston läpi siten, että olen systemaattisesti tarkastellut aineistosta tutkimuskysymykseen liittyvät havaintoyksiköt ja koodannut ne. Tällaista tapaa lähestyä aineistoa voidaan kutsua poikkiaineistolliseksi koodaukseksi (Ruusuvuori ym. 2010, 21). Teemoittelussa otin ensimmäisen tutkimuskysymyksen osalta tarkasteltavaksi havaintoyksilöksi nuorisotyöntekijöiden kuvaamat toiminnot ja niihin sidotut merkitykset. Havaintoyksikköjen kautta ensimmäistä tutkimuskysymystä koskeviksi teemoiksi muodostuivat teemat 1–5.

1. Nuorisotyön tehtävät ja niiden toteuttaminen internetissä/kasvokkain
2. Vuorovaikutus internetissä
3. Nuorisotyöntekijöiden asenteet internetin käyttöä kohtaan
4. Luottamus
5. Internetin käyttötaidot ja osaaminen

Ensimmäinen teema sisältää kuvauksia nuorisotyön tehtävien ja toimintojen toteuttamisesta internetissä. Teemaan on sisällytetty myös kuvauksia kasvokkaisten toimintojen toteuttamisesta. Toisen teeman alle ryhmittelin internetin nuorisotyölliseen vuorovaikutukseen liittyviä kuvauksia ja nuorisotyöntekijöiden arviointia vuorovaikutuksen

erityispiirteistä. Kolmanteen teemaan luokittelin puolestaan nuorisotyöntekijöiden kuvauksista heijastuvia asenteita, jotka liittyivät omaan tai nuorten internetin käyttöön. Neljäs teema muodostui poimimalla aineistosta kuvauksia luottamuksesta. Valitsin teemaan kuvauksia luottamuksesta sekä palveluihin että ihmisten väliseen vuorovaikutukseen liittyen. Viides teema sisältää kuvauksia nuorisotyöntekijöiden internetin käyttötaidoista. Luokittelin tämän teeman alle nuorisotyöntekijöiden kuvaukset sekä välineellisestä että ammatillisesta osaamisesta. Kahden ensimmäisen teeman voi nähdä liittyvän nuorisotyöntekijöiden kuvaamiin toimintoihin, kun taas teemat kolmesta viiteen liittyvät enemmän toimintoihin liitettyihin merkityksenantoihin internetin toimintaympäristössä.

Toisen tutkimuskysymyksen osalta muodostin teemat nuorisotyöntekijöiden rooleihin liittyen. Analysoitavina havaintoyksikköinä olivat nuorisotyöntekijöiden kuvaamat käsitykset rooleistaan ja niiden merkitykset toimintatapoihin heijastumiseen. Teemat 6–9 liittyvät siten toiseen tutkimuskysymykseen.

6. Nuorisotyöntekijän rooli internetissä
7. Ammattietiikka
8. Sukupolvet
9. Omalla persoonalla työskentely

Kuudes teema muodostui ryhmittelemällä nuorisotyöntekijöiden kuvauksia rooleistaan. Otin tähän teemaan mukaan myös internetissä tehtävän työn oikeutukseen liittyvät pohdinnat. Seitsemäs teema sisältää pääasiallisesti nuorisotyöntekijöiden ammattieettisiä pohdintoja. Valitsin kahdeksanteen teemaan puolestaan kuvauksia sukupolvien välisistä suhteista ja niihin liittyvistä toimintatavoista. Teemaan yhdeksän poimin vielä nuorisotyöntekijöiden kuvauksia omalla persoonalla työskentelystä ja itsen esittämisestä internetissä.

Hahmottelin analyysiluvut pääosin edellä kuvattujen teemojen kautta. Teemat kolme ja kahdeksan eivät muodostaneet omia analyysilukuja vaan sisällytin ne muihin analyysilukuihin niiden laaja-alaisuuden vuoksi. Tarkastelin teemoja erityisesti niiden sisältämien yhtäläisyyksien ja erojen kautta. Laadullisessa tutkimuksessa ovatkin keskeisiä ihmisten samankaltaisuudet ja eroavaisuudet, joiden kautta voidaan tehdä tutkittavaa

asiaa ymmärrettäväksi (Alasuutari 2011, 43). Tarkastelin esimerkiksi nuorisotyöntekijöiden ilmauksia heidän kuvatessaan omaa rooliaan internetissä. Tämän teeman sisällä erottelin vastauksista nähtävissä olevia yhtäläisiä ja toisistaan eroavia ilmauksia nuorisotyöntekijän roolista internetissä. Samankaltaisuudet ja eroavaisuudet eivät ole ainoita mahdollisia tapoja hahmottaa laadullista aineistoa, mutta ne ovat tämän tutkimuksen kannalta merkityksellisiä. Teemojen sisäisten tarkastelujen kautta muodostin varsinaisen sisällön analyysilukuihin. Jätin kuitenkin tietoisesti analyysista pois aineistosta löytyneitä yksittäisiä poikkeustapauksia, ja pyrin sillä selkeyttämään analyysia ja luomaan yleisempää ja systemaattisempaa kuvaa tutkimastani ilmiöstä.

Sisällönanalyysilla tehtyjä tutkimuksia kritisoidaan usein siitä, ettei tutkimuksissa luoda riittäviä johtopäätöksiä, vaan tutkimuksen tuloksina kuvataan järjestetty aineisto (Tuomi & Sarajärvi 2009, 103). Olen pyrkinyt välttämään tämän tutkimuksessani käyttämällä sisällönanalyttisen teemoittelun lisäksi yksityisen ja julkisen välisiä rajanvetoja. Olen paikantanut aineistosta erontekoja yksityisen ja julkisen välille sekä pyrkinyt sitä kautta hahmottamaan internetissä tehtävälle nuorisotyölle annettuja merkityksiä. Yksityisen ja julkisen rajanvedot ovat siten analyttisiä ja sisällöllisiä apuvälineitä tulkitessani nuorisotyöntekijöiden antamia merkityksiä internetissä tehtävälle nuorisotyölle, sen ammatillisuudelle ja yhteiskunnalliselle roolille. Rinnakkain yksityisten ja julkisten rajanvetojen hahmottamisen kanssa liitin analyysiin ammatillisuuden kehyksen, jotta voisin tulkita analyysin teemoja näistä tulkintakehyksistä käsin. Edellä kuvattujen tulkintakehysten kautta pyrinkin selittämään, mistä tarkastelemassani ilmiössä on ammatillisesti ja yhteiskunnallisesti kysymys, ja mitä nuorisotyöntekijöiden kuvaamat asiat mahdollisesti merkitsevät laajemmin tarkasteltuna.

Olen tuonut aineiston analyysin tueksi aineistokatkelmia, jotka tukevat ja tuovat näkyväksi tulkintojani ja parantavat tutkimuksen läpinäkyvyyttä. Haastattelulainaukset ovat nauhoitettujen haastattelujen litteraateista ja avovastaukset ovat suoraan kyselystä. Avovastauksista on muokattu paikoitellen vain oikeinkirjoitusta. Olen merkinnyt fokusryhmähaastatteluiden aineistokatkelmat sulkeisiin, esimerkkinä: *(Nuorisotyöntekijä1)*. Yksittäisiä avovastauksia on aineistossa määrällisesti paljon, eivätkä vastaajat ole identifioitavissa, mistä johtuen en ole erotellut vastaajia aineistokatkelmia varten. Avovastaukset ovatkin tunnistettavissa siitä, että niiden perässä ei ole merkintöjä vastaajista.

5 NUORISOTYÖLLISEN TOIMINNAN ERITYISYYS INTERNETISSÄ

Tässä luvussa keskitytään nuorisotyön erityisyyden tarkasteluun internetin toimintaympäristössä. Luku painottuu pitkälti vastaamaan ensimmäiseen tutkimuskysymykseen eli siihen, mikä nuorisotyöntekijöiden internetissä toimimisesta tekee nuorisotyötä. Aluksi kuvataan nuorisotyön verkkoympäristössä toteuttamia tehtäviä ja toimintaa. Toinen alaluku käsittelee internetin toimintaympäristössä korostuvaa vuorovaikutussellisuutta. Kolmas alaluku kuvaa luottamuksen merkitystä nuorisotyöllisen vuorovaikutuksen edellytyksenä ja neljännessä alaluvussa tarkastellaan nuorisotyöntekijöiden ammatillista kompetenssia sukupolvien välisten kohtaamisten kautta.

5.1 Internet salapoliisityön välineenä ja informaalin kasvatuksen ympäristönä

Nuorisotyön erityisenä toimintaympäristönä on nuorten vapaa-aika (Cederlöf 1998, 14) ja nykyisin nuorten vapaa-ajanvietto on siirtynyt yhä enemmän internetiin (Myllyniemi & Berg 2013). Internetin voi nähdä laajentavan nuorisotyön kenttää, sillä nuorisotyöntekijät tekevät laajemmin työtä niissä tiloissa, joissa nuoret ovat vapaa-ajallaan.

Internetissä tehtävässä nuorisotyössä yhtenä merkittävänä tekijänä näyttäytyy aineiston perusteella se, että nuorisotyöntekijät voivat olla aikaisempaa enemmän mukana nuorten vapaa-ajassa ja seurata siellä olevia ilmiöitä: *”Positiivisii ja negatiivisii ilmiöitä tapahtuu paljon verkossa ja se on tosi tärkeetä et me ollaan siinä mukana.”* (Nuorisotyöntekijä2). Läsnaolo ja mukana eläminen kuvataan keskeisiksi osiksi internetissä tehtävää nuorisotyötä ja internetin riippumattomuus fyysisestä sijainnista mahdollistaa ne erityisellä tavalla.

”Nuoret ovat suuren osan vapaa ajastaan joko tietokoneen tai mobiililaitteen välityksellä netissä joten läsnäolo on mahdollista, vaikka nuori olisikin fyysisesti kauempana.”

Nuorisotyöhön kuuluu nuorisotyöntekijöiden läsnäolo nuorten elämässä (Jeffs & Smith 2010, 5). Tämä näkyy internetissä siinä, että nuorisotyöntekijät pyrkivät tavoittamaan ja kohtaamaan nuoria internetissä: *”[Internetissä on mahdollista] Päästä lähelle nuorta,*

tehdä lähestymisen nuorelle helpoksi, tavoittaa huomattavasti suuremman määrän nuoria". Useiden vastaajien mukaan nuorisotyöntekijöiden läsnäolo internetissä parantaa nuorisotyöntekijän ja nuoren molemminpuolista tavoitettavuutta. Läsnäolo on myös merkittävä osa nuorisotyön informaalia oppimista (Jeffs & Smith 2010, 5). Informaalin oppimisen kautta nuorisotyöntekijä ja nuori voivat kohdata arkisten asioiden äärellä (Batsleer 2008, 5). Aineiston perusteella internet mahdollistaa nuorisotyöntekijän läsnäolon ja internetin ilmiöiden seuraamisen ohella nuorten elämän seuraamisen.

"(--)) Facebook toimii hyvin myös salapoliisityönvälineenä, jos nuori ei tule paikalle sovitettuun tapaamiseen saa sen kautta monesti tiedon että mikähän nuoren esteenä ehkä on ollut (monesti synnä siis edellisen illan juhlinta)."

"Useimmat työalueeni nuoret ovat "kavereitani" Fb:ssä, joten pystyn seuraamaan heidän elämäänsä myös epäsuoremmiin. Nuoret jakavat paljon tietoa elämästään Fb-päivityksissä."

Internet antaa uuden väylän nuorten elämän seuraamiseen. Nuorisotyöntekijät kuvaavat nuorten elämän seuraamista muun muassa termeillä 'salapoliisityö' ja 'stalkkaaminen'. Nämä metaforat voi nähdä nuorisotyöntekijöiden toiminnan kuvauksina, jotka antavat merkityksiä nuorten elämän seuraamiselle nuorten tietämättä. Tapa seurata ihmisten elämää ja kuulumisia internetissä on tullut esiin myös esimerkiksi Facebookin käyttöön liittyvässä tutkimuksessa (Ridell 2011, 75).

Internet näyttäytyy nuorisotyöntekijöille otollisena ympäristönä nuorten elämän seuraamiseen, koska nuoret jakavat usein internetissä itsestään tietoja, joita nuorisotyöntekijät eivät muuten saisi tietää nuorista ja heidän elämästään. *"Internetissä nuoret ilmaisevat itseään vapaammin ja avoimemmin, kuin "normaalisti". Esim. Facebookin seuraaminen päivittäin antaa nuoren pään sisällä liikkuvista ajatuksista melko hyvän kuvan."* Internetin kautta voidaan saada tietoa nuoresta myös silloin, kun ollaan huolissaan nuoren tilanteesta: *"(--)) jos joku nuori ollut totaalisen hukassa kaikilta yhteistyötahoilta ja huoli on ollut kova, on netin kautta saattanut nähdä että elämä on virtuaalisesti hyvinkin vilkasta"*. Internet on siis nuorisotyöntekijöille yksi näköalapaikka nuorten vapaa-aikaan ja elämään. Ihmisten elämän seuraaminen on Facebookia koskevassa tutkimuksessa nähty esimerkiksi uteliaisuutena ja tarkkailuna (Ridell 2011, 79). Nuorisotyöntekijät perustelevat nuorten seuraamista internetissä kuitenkin sillä, että tietoa voidaan hyödyntää nuorisotyössä tarpeen vaatiessa nuorten auttamisena ja elämään puuttumisena.

"[Internet on] Tapa saada yhteys nuoriin ja tiedottaa tapahtumista ja seurata myös nuorten tämänpäiväistä mediakäyttäytymistä ja sitä kautta myös puuttua ongelmiin ja asiattomuuksiin."

Nuorten elämään puuttumisen internetissä voi nähdä kontrollina, jota on Niemisen (2007, 27) mukaan pidetty nuorisotyön julkilausumattomana keinona nuorten vapaa-ajan valvomiseen. Kontrollia ei tulisi nähdä tässä yhteydessä ainoastaan hallintana, vaan siihen voi nähdä liittyvän myös nuorten huomioimisen. Nuorisotyöntekijöiden mahdollisuudet kontrolloida ja valvoa nuoria internetissä voivat olla monenlaisia. Useat nuorisotyöntekijät kuvaavat aineistossa tehtävänsä internetissä esimerkiksi kiusaamisen estämisessä: *"Nuorten kiusaamistilanteisiin on päästy puuttumaan ripeästi mm. Facebookissa"*.

Nuorisotyöntekijöiden toiminta näyttää verkossa monilta osin informaalina kasvatuksena, jossa nuorisotyöntekijät kiinnittävät huomiota erityisesti nuorten mediakäyttämiseen. Haastatteluissa nuorisotyöntekijät kuvaavat monin paikoin toteuttavansa mediakasvatusta arkisissa tilanteissa, kun kokevat sille olevan tarvetta. Mediakasvatuksen voi nähdä liittyvän näissä kuvauksissa ensisijaisesti siihen, että opetetaan nuorille mediaan liittyviä toimintatapoja ja puututaan ei-toivottuun käyttäytymiseen. Arkisissa tilanteissa tapahtuvan kasvatuksen voi nähdä liittyvän Cederlöfinkin (2004, 68) kuvaamaan nuorisotyön toiminnan epämuodollisuuteen. Kasvatus perustuu tässä yhteydessä tavoitteelliseen toimintaan, mutta sen toteuttamisen muoto arkielämän osana on epämuodollinen.

"Et esimerkiksi tos oli just viikko pari sitte semmonen juttu, et yks poika oli laittanu jonkun, siis mun mielestä toi poika ei ees oo mitenkään rasistinen, mut sil oli joku tosi rasistinen kuva siel [Facebookin] seinällä. Semmonen jaettu kuva, joku läppä. Ja sit mä vaan laitoin sille yksityisviestii siitä, et oikeesti, miks sä oot jakanut tommosen. Ootsä miettiny millasen kuvan sä annat ittestäs, et ootsä oikeesti rasisti, ja jos oot nii kannattaa mieltii kaks kertaa et haluutsä toitottaa sitä kaikille ja onks se muutenkaan kauheen fiksuu. Nii tää kundi laitto saman tien et hei kuva on poistettu, sori hän ei kelannu. (--) Että tota se ei ollu vaan ite ajatellu sitä semmosena rasistisena juttuna, et siit oli ollu vaan hauska. Mut just tommosta vähän herättelyä (--). Vaikka pienimuotoista mediakasvatusta, mutta kuitenkin." (Nuorisotyöntekijä1)

Haastattelupuheessa nuorisotyöntekijä kuvaa puuttumistaan nuoren internetissä julkaisemaan kuvaan, jonka itse näkee rasistisena. Katkelmasta on huomattavissa nuorisotyöntekijän tuntevan nuoren ennestään, koska nuorisotyöntekijällä on mielikuva

siitä, että nuori ei ole rasistinen. Nuorisotyöntekijä toimiikin nuorisotalon ja internetin jaetulla pinnalla: internetissä työskentelyyn vaikuttavat kasvokkaisista tapaamisista saadut mielikuvat, jotka luovat puolestaan tiettyjä oletuksia verkkoympäristössä (ks. myös Kiilakoski 2013b). Nuorisotyöntekijä kuvaa toteuttavansa tällä jaetulla pinnalla mediakasvatusta, jonka voi nähdä paitsi informaalina kasvatuksena, myös sosialisointia. Sosialisointi kautta nuorille välitetään yhteiskunnan ja kulttuurin toimintamalleja sekä arvoja, mutta sosialisointi voi ilmentyä myös esimerkiksi nuorille opettavina tietoteknisinä vuorovaikutusmuotoina (Nieminen 2007, 23).

Mediakasvatukseksi kuvattua toimintaa helpottaa internetissä useiden nuorisotyöntekijöiden mukaan juuri se, että internet tarjoaa nuorisotyöntekijöille laajan näköalapaikan nuorten elämään.

”Mediakäyttämiseenkin on helpompaa puuttua kun näkee mitä nuoret toisilleen Facebook seinillään julkaisevat ja Facebook toimii oikein hyvänä mediakasvatuksen työvälineenä.”

Internetissä korostunut mahdollisuus seurata nuorten elämää heijastuu nuorisotyöntekijöiden vastauksissa mahdollisuutena myös nuorten ongelmien ennaltaehkäisemiseen. Tämä tulee ilmi erityisesti nuorisotyöntekijöiden kuvatessa sitä, että heidän on mahdollista auttaa nuoria riittävän varhaisessa vaiheessa: *”Internetin kautta olemme auttaneet monia nuoria oikeille teille ja huomaamme mahdollisia ongelmia ajoissa”*. Ennaltaehkäisevässä työssä voidaankin pyrkiä syrjäytymisen ehkäisyyn (Cederlöf 2007, 63). Ennaltaehkäisevän työn merkitystä on myös yleisemmin korostettu nuorisotyössä verrattuna esimerkiksi sosiaalityön toteuttamiin tehtäviin nuorten parissa tehtävässä työssä (Pohjola 2009, 27–28).

Internet tarjoaa nuorisotyöntekijöiden mukaan ympäristön nuorten vaikutusmahdollisuuksien ja osallisuuden edistämiseen nuorisotyössä. Tähän vaikuttaa erityisesti internetin riippumattomuus fyysisestä sijainnista ja siihen liittyvä osallistumisen helppous. Internet mahdollistaa siten nuorille ympäristön vaikuttamiseen ja osallistumiseen sekä nuorisotyölle ympäristön tarjota näitä mahdollisuuksia.

”Eriolaisten tapahtumien suunnittelukin luonnistuu helposti verkossa, sillä silloin nuorten ei tarvitse välttämättä poistua kotoaan, voidakseen osallistua.”

”Internetiin voidaan luoda nuorille keinoja vaikuttaa asioihin ja luoda jotain omaa. Sen kautta voidaan aloittaa nuorten omia projekteja.”

Osallistumisen ja vaikuttamisen edistäminen voidaan nähdä toimintaan kannustamisena ja tukemisena, jotka ovat Cederlöfin (2007, 23–34) mukaan nuorisotyön sisällöllisiä ja tavoitteellisia toiminnan alueita. Osallistumisen edistämisen voi nähdä myös tukevan ennaltaehkäisevää nuorisotyötä ja nuorten kiinnittymistä yhteiskuntaan.

Aineistossa tulee melko vähän esiin tapauksia, joissa internet olisi toiminut ympäristönä nuorten ongelmien korjaamisessa. Aineistosta onkin nähtävissä, että suuremmat ongelmat hoidetaan nuorten kanssa kasvokkain:

”Kylhän kaikki suurimmat tommoset ylilyönnit tai huolenaiheet, eihän niit lähetä verkossa käsittelemään, vaan sit pyydetään nuorta talolle ja lähetään sit keskustelun kautta ja mahdollisesti huoltajien kanssa. Mikä onkaan keissi. Siirretään naamatus-ten.” (Nuorisotyöntekijä1)

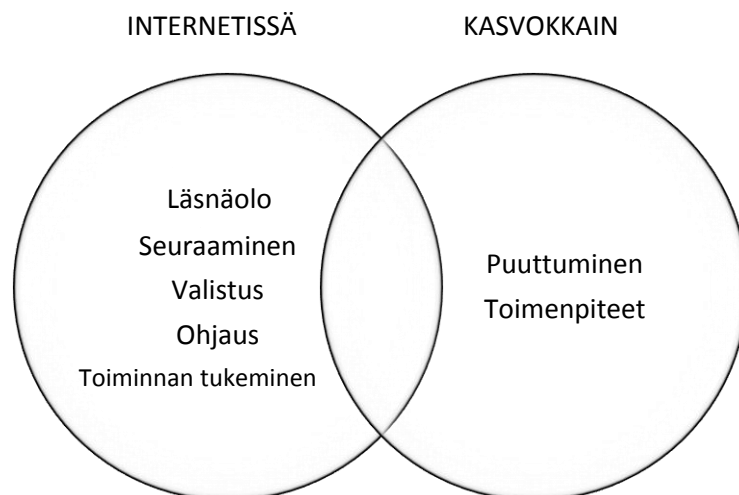
Nuorisotyön kompensaation toteuttamista ja nuorten sosiaalista vahvistamista näytetään toteutettavan enemmän kasvokkain kuin verkossa. Kompensaation kautta nuorisotyössä pyritään siis nuorten ongelmien korjaamiseen (Nieminen 2007, 25). Internet voi tarjota nuorisotyöntekijöille väylän lähestyä nuorta ja seurata hänen elämäänsä, mutta suurempia toimenpiteitä vaativien tehtävien toteuttaminen näyttäisi painottuvan kasvokkaiseen kanssakäymiseen. Myös sosiaalialan auttavissa verkkopalveluissa korostuu niiden merkitys ehkäisevinä palveluina (Rahikka 2013, 78). Nuorten ongelmien korjaamiseen liittyvien teemojen vähäisyys aineistossa voi johtua myös aineistotyy-
pistä, johon kuuluu suurimmaksi osaksi talotyötä tekeviä nuorisotyöntekijöitä. Aineistoon kuuluvien nuorisotyöntekijöiden työskennellessä internetin lisäksi nuorisotaloilla, heillä on monipuolinen kosketuspinta nuorten elämään ja he ovat usein samojen nuorten kanssa tekemisissä niin internetissä kuin kasvokkain. Nuorten yhteiskuntaan kiinnittymisen ongelmien korjaamista toteuttavatkin usein muun muassa erityisnuorisotyöntekijät tai muut viranomaistahot (Nieminen 2007, 25).

Nuorisotyön toteuttaminen internetissä nuorisotalotyön jatkeena näyttää siis tapahtuvan pitkälti informaalin kasvatuksen ja nuorten sosialisoinnin kautta. Useat nuorisotyöntekijät pitävätkin tärkeänä internetissä tehtävän ja kasvokkaisen nuorisotyön rinnakkaisuutta. Internetissä tehtävän ja kasvokkaisen nuorisotyön lomittuminen näkyy

esimerkiksi siinä, että nuorisotyöntekijät voivat seurata internetissä nuorten elämää, mutta käsitellä heitä huolettavia asioita nuorten kanssa kasvokkaisessa kontaktissa.

“(--) ite ainaki oon huomannu että sielt [internetistä] on hyvä bongaa niit aiheita mitä ois ehkä syytä ottaa haltuun nuoren kanssa sitte [kasvokkain]. (--) Tavallaan sit se itse työ tai se kasvatuksellinen työ verkossa niin jos ei siinä oo tukena sitä oikeeta arkielämän kontaktii, mun mielestä se on tosi vaikeeta sillon.” (Nuorisotyöntekijä13)

Internetin voi nähdä tukevan nuorisotyön tehtävien toteuttamista. Internetissä toteutettavista tehtävistä näkyy, kuinka nuorisotyössä toteutetaan samanaikaisesti Soanjärven (2011, 107) kuvaamia sisällöllisesti jännitteisiä tehtäviä liittyen nuorten osallisuuden, syrjäytymiseen, emansipaatioon ja kontrolliin. Keskeistä on myös kasvokkaisen ja internetissä tehtävän työn lomittuminen. Onkin huomioitava, että valtaosa aineiston nuorisotyöntekijöistä tekee avointa nuorisotalotyötä, jonka lisänä internetiä käytetään. Vastaavasti myös sosiaali- ja terveysalan verkkopalvelut on nähty kasvokkaisia palveluita täydentävinä (Rahikka 2013, 81). Olen kuvannut kuviossa 2 nuorisotyön tehtävien lomittumista internetissä ja kasvokkain. Nuorisotyöntekijät kuvaavat internetissä toimimista erityisesti läsnäolon, nuorten seuraamisen, valistuksen ja ohjaamisen kautta. Lisäksi aineiston perusteella nuorten toiminnan tukeminen internetissä näyttäytyy vähäisenä. Puuttuminen nuorten elämään ja erilaiset toimenpiteet näyttäytyvät puolestaan tehtävinä, joista vähäisempiä toteutetaan internetissä ja suurempia kasvokkain. Erilaisten toimintatapojen voi myös nähdä edustavan nuorisotyön erilaisia julkisuuksia ja nuorisotyöntekijöiden erilaisia tapoja toimittaa julkista virkaa.

Kuvio 2. Nuorisotyön tehtävien lomittuminen internetissä tehtävässä nuorisotyössä.

Eri tehtäviä näytetään toteutettavan verkossa informaalin kasvatuksen kautta ja niistä on tunnistettavissa Niemisen (2007, 21–27) kuvaamat nuorisotyön tehtävät sosialisatio, personalisatio, kontrolli ja kompensatio. Kompensaation kannalta nuorisotyön tehtäviä näytetään toteutettavan yksityisen ja julkisen rajalla siten, että puolijulkinen nuorisotalo toimii pääasiassa ongelmien korjaamisen välittäjänä, kun taas internetin rooli korostuu erityisesti ehkäisevässä työssä. Nuorisotyöntekijät toimivat näiden kahden toimintaympäristön rajapinnoilla, joiden voi nähdä tukevan toisiaan. Tässä on nähtävissä yhteyksiä nuorten elämismaailmoihin, sillä aikaisempien tutkimusten mukaan internet ja fyysinen maailma eivät ole nuorille erillisiä (esim. Kupiainen 2014, 37). Nuoret ovatkin usein yhteyksissä samojen ihmisten kanssa internetissä ja sen ulkopuolella (Subrahmanyam & Greenfield 2008). Toimintaympäristöjen lomittumisen voi nähdä myös laajentavan nuorisotyöntekijöiden ammatillista kenttää, kun nuorisotyötä tehdään laajemmilla rajapinnoilla.

Internet tarjoaa aikaisempaa paremmat mahdollisuudet nuorten elämän seuraamiseen ja sitä kautta nuorten elämässä mukana olemiseen. Eräässä fokusryhmähaastattelussa nuorisotyöntekijät kuitenkin painottavat, että internetissä ei kuitenkaan olla vain sen vuoksi, että seurattaisiin nuorten elämää:

”Mie en ainakaan mee sinne nettiin kyläämään niitä tai ettimään jotain, et se ei niinku oo se pointti minkä takia siellä on.” (Nuorisotyöntekijä11).

”Se on ehkä enemmän viestintäväline.” (Nuorisotyöntekijä9)

5.2 Yksilökeskeisen nuorisotyöllisen vuorovaikutuksen korostuminen

Perinteisesti nuorisotyö on perustunut ryhmätöiminnälle (Kiilakoski 2012, 137), mutta internetissä tehtävässä nuorisotyössä vuorovaikutus näyttää korostuvan toimintaa enemmän². Opettajien verkko-opetusta koskevissa tutkimuksissa on vastaavasti korostunut vuorovaikutteisuus verkkoympäristöissä toimittaessa (esim. Leinonen 2008, 153; Martin & Parker 2014).

² Vuorovaikutuksen korostuminen on tulkittava tässä tutkimuksessa siitä kontekstista, että valtaosa aineiston nuorisotyöntekijöistä työskentelee nuorisotaloilla ja käyttää internetiä talotyön lisänä.

Internetiä käytetään aineiston perusteella nuorisotyössä viestimistarkoituksessa erityin paljon nuorille tiedottamiseen. Verken kuntakyselyssä korostuu vastaavasti internetin käyttö tiedon välittämisessä, sillä 79 prosenttia kyselyyn vastanneista käyttää säännöllisesti internetiä tiedottamiseen ja markkinointiin (Hyry 2013, 8). Tiedottamisen voi nähdä julkisena nuorisotyönä, joka on useimmiten kohdistettu kaikille (alueen) nuorille. Yhtenä julkisuuden kriteerinä voidaankin pitää sen avoimuutta (Ridell ym. 2009, 8). Internetin rooli tiedon välittämisessä on merkittävä, mutta se on pääsääntöisesti yksisuuntaista ohjautuen nuorisotyöntekijöiltä nuorille. Nuorisotyöntekijöiden internetin käytön kuvauksissa näyttääkin korostuvan viestinnällisyys. Varsinaista nuorisotyötä tehdään kuitenkin vuorovaikutuksellisesti, sillä nuorisotyön voi nähdä toteutuvan nuoren ja nuorisotyöntekijän välisessä vuorovaikutuksessa (Gretschel 2011, 7).

Internetiä käytetään nuorisotyössä aineiston perusteella jonkin verran erilaisten ryhmien tiedottamiseen, hallintaan ja ryhmän jäsenten väliseen viestintään. Ryhmätöiminnan kautta nuorisotyössä voidaan muun muassa edistää nuorten välisiä suhteita (Kiilakoski 2013a, 30–31). Internet on mahdollistanut uudenlaisen ryhmätöiminnan ulottuvuuden, jossa ryhmän jäsenten välinen kommunikaatio on helppo järjestää:

“(–) ryhmänhallintaan vaikuttaa, et siel on helppo ryhmien kans keskustella. Jokaisella on mobiilin myötä oma aika ja tila, ihan millon vaan melkein käytössä tai keskustelua kaikkien muiden kanssa. Et se tuo kokonaan uudenlaisen työtavan ryhmätöimintelyyn, et se ei ois mahdollista muuten ollenkaan.” (Nuorisotyöntekijä4)

Ryhmätöiminnan ja ryhmän jäsenten välisen vuorovaikutuksen internetissä voi nähdä puolijulkisena nuorisotyönä, joka kohdistuu tiettyyn joukkoon nuoria. Ryhmäkeskeinen vuorovaikutus on aineiston perusteella melko yleinen tapa hyödyntää verkkoa. Internetissä tehtävässä nuorisotyössä näyttää kuitenkin korostuvan yksilökeskeinen vuorovaikutus ryhmätöimintaan verrattuna. Verken kyselyn tulokset vahvistavat tämän tutkimuksen tuloksia yksilökeskeisen nuorisotyön korostumisesta verkossa. Verken kyselyyn vastanneista nuorisotyöntekijöistä 65 prosenttia on ilmoittanut käyttävänsä internetiä säännöllisesti nuorten (oletettavasti yksilökeskeiseen) kohtaamiseen ja neuvontaan, kun säännöllisesti ryhmätöiminnassa internetiä käyttää vain 22 prosenttia nuorisotyöntekijöistä. (Hyry 2013, 8.) Internetin käytön vähäisyyden ryhmätöiminnassa voi tulkita kuvaavan myös sitä, että internet ei ole vakiinnuttanut rooliaan nuorten keskinäisen kanssakäymisen edistämässä ja siten nuorten aktivoimisessa. Nuorisotyön

perinteiden nojautessa ryhmätoimintaan (Kiilakoski 2012, 137), internetissä korostuvan vuorovaikutuksen voikin nähdä poikkeavan näistä perinteistä painottamalla nuoren ja nuorisotyöntekijän kahdenvälistä viestintää.

Internetin merkitys nuoren ja nuorisotyöntekijän välisessä vuorovaikutuksessa nähdään erityisesti nuoria tavoittavana matalan kynnyksen ympäristönä, jossa nuorten on helppo ottaa yhteyttä tai aloittaa keskustelu nuorisotyöntekijän kanssa. Yhteydenpito nuoriin on internetissä yleistä, sillä Verken kyselyn mukaan suuri osa (75 %) nuorisotyöntekijöistä pitää säännöllisesti internetin kautta yhteyttä nuoriin (Hyry 2013, 8). Internetissä on mahdollista tavoittaa sellaisiakin nuoria, joita ei muuten tavoitettaisi.

”Monia sellaisia nuoria kohtaa netissä (Facebookissa), jotka eivät välttämättä kasvokkain tulisi juttelemaan. (--)”

”Nuorten on helppo ottaa yhteyttä Facebookin kautta, matalampi kynnyks.”

Internet mahdollistaa nuorille matalan kynnyksen yhteydenpitoon nuorisotyöntekijöihin ja sen voi nähdä lisäävän ja helpottavan nuorisotyöllistä vuorovaikutusta. Samansuuntaisia tuloksia internetin vuorovaikutuksesta ja siihen vaikuttavista piirteistä on saatu myös sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten internetin käyttöä koskevasta tutkimuksesta (Rahikka 2013, 75). Useat nuorisotyöntekijät kuvaavat internetin mahdollistavan monentasoiset nuoren ja nuorisotyöntekijän väliset keskustelut internetissä. Keskustelujen kautta voidaan vahvistaa nuoren suhdetta luotettaviin aikuisiin ja siten tukea sukupolvien välistä vuorovaikutusta (Kiilakoski 2013a, 31). Lisäksi keskustelujen merkityksenä voi nähdä nuorten mahdollisuuden tulla kuulluksi. Keskustelut voivat olla nuorisotyöntekijöiden kuvauksien mukaan esimerkiksi kuulumisten vaihtoa, nuorten auttamista tai keskustelua nuoria huolettavista aiheista.

”Keskustelemme nuorten kanssa päivittäin Internetissä heitä huolestuttavista asioista tai yleensä siitä, että mitä heille kuuluu (--).”

”Nuoret ovat oppineet löytämään työntekijät verkosta ja käyttävät työntekijöitä tiedon saamiseen, apuun ja tukeen sekä arjen höpöhöpökeskusteluihin. Näillä kaikilla on ollut vaikutusta nuorisotyönkin kynnyksen laskemiseen.”

Internetissä ollaan useimmiten vuorovaikutuksessa sellaisten nuorten kanssa, jotka käyvät nuorisotalolla, ja ovat siten ennestään tuttuja nuorisotyöntekijöille: *”(--) netissä-*

kin on useimmin vuorovaikutukses semmosten nuorten kaa jotka käy taloillaki ja jotka jotenki kokee sen ohjaajan semmoseks tutummaksi.” (Nuorisotyöntekijä1). Nuoret ovat usein muutenkin internetissä kanssakäymisissä tuttujen kanssa (Aaltonen ym. 2011, 41) ja sama näyttää pätevän myös nuorisotyöllisessä vuorovaikutuksessa. Verkkoympäristön erityisenä piirteenä nuorisotyön vuorovaikutuksen kannalta näyttäytyy se, että nuori ja nuorisotyöntekijä voivat keskustella kahdestaan. Nuorisotalolla on usein paljon ihmisiä ympärillä, eikä kahdenkeskisille ja henkilökohtaisemmille keskusteluille välttämättä löydy paikkaa, mikä tuli ilmi erityisesti avovastauksista:

”[Internetissä] Pystytään keskustelemaan nuorten kanssa yksityisistäkin asioista, meidän tilalla se on hieman vaikeaa tilan pienuuden vuoksi.”

”Erityisen hyväksi etenkin Facebook on osoittautunut tiedottamisessa sekä kahdenkeskisissä keskusteluissa nuoren kanssa. Nuori pystyy puhumaan avoimesti, kun ympärillä ei ole muita ja hän tietää että keskustelu meidän kahden välistä.”

Edellisissä avovastauksissa nuorisotyöntekijät kuvaavat internetin mahdollistavan erityisellä tavalla nuoren ja nuorisotyöntekijän kahdenväliset keskustelut. Nuorisotyöllinen kanssakäyminen edellyttääkin sellaisia kenttiä, joilla nuori ja nuorisotyöntekijä voivat kohdata (Salasuo 2007, 19). Internet mahdollistaa ympäristön, jossa nuori ja nuorisotyöntekijä voivat keskustella ilman, että ympärillä olisi muita ihmisiä, tai että kahdenkeskiselle keskustelulle tarvitsisi löytää erityistä fyysistä tilaa. Nuorisotyöntekijän ja nuoren väliset keskustelut voi nähdä yksityisenä nuorisotyönä, jossa vuorovaikutus on kohdistettu yksittäiseen nuoreen. Tässä kontekstissa internet näyttäytyy yksityisenä tilana, joka mahdollistaa henkilökohtaiset keskustelut, kun nuorisotalo ei puolijulkisena tilana aina tarjoa tätä mahdollisuutta. Internetissä käydyt keskustelut voivat olla nuorelle helpompia myös siksi, että internetin vuorovaikutuksen koetaan tapahtuvan matalalla kynnyksellä, eikä asioiden käsittely internetissä saa niin suurta huomiota kuin vastaava keskustelu nuorisotalolla.

”Se ehkä tekee siitä herkästi arempaa sille nuorelle siitä asiasta, jos käy sen keskustelun tai jutellaan toimistossa kahen kesken jostain mikä sillä on ongelma. Se ehkä tekee sille nuorelle vielä konkreettisempaa, että nyt joku kiinnittää tähän asiaan huomiota.” (Nuorisotyöntekijä9)

Verkko-opetusta tutkittaessa on tullut esiin, että opettaja voi oppia tuntemaan opiskelijansa paremmin internetissä kuin lähiopetuksessa (Kullaslahti 2011, 151). Vastaavasti

myös tämän tutkimuksen aineistosta on nähtävissä, että internetin kahdenkeskisten keskusteluiden kautta on nuorisotyöntekijöiden mukaan mahdollista saada henkilökohtaisempi kontakti nuoriin:

”Jag upplever att användningen av sociala medier i ungdomsarbetet stärker den personliga kontakten med ungdomarna. Via exempelvis Facebook vågar de ofta berätta sådant som man sedan kan ta upp till diskussion när de besöker ungdomsgården. Genom att ha kontakt med ungdomarna är man mera medveten om vad som är ”på gång” just nu, vad som hänt under helgen osv. (--)”

Nuorisotyöntekijän mukaan internetissä on mahdollista keskustella sellaisista aiheista, jotka eivät nousisi välttämättä keskusteluun nuorisotalolla. Keskustelunavauksen jälkeen keskustelua näistä aiheista voi jatkaa myös nuorisotaloilla. Internetin vuorovaikutus limittyy siten kasvokkaisten keskustelujen kanssa ja voi tuoda keskusteluihin uusia aiheita. Myös esimerkiksi Facebookia koskevassa tutkimuksessa yhteisöpalvelun on todettu tiivistävän vuorovaikutussuhteita ja tuovan uusia puolia vuorovaikutukseen (Ridell 2011, 70). Verkkovuorovaikutuksen erityisyyttä kuvaa myös se, että internet mahdollistaa keskustelut ja vuorovaikutuksen nuorten kanssa nuorisotalon aukioloaikojen ulkopuolella.

”Jag diskuterar varje dag med ungdomar och har nått en bättre kontakt med en del av de ungdomar eftersom jag är kontakt bar även när ungdomsgården är stängd. Jag har kunnat ha privata diskussioner och många ungdomar har lättare att öppna sig för mig via text/chat.”

Internetin voi nähdä laajentavan nuoren ja nuorisotyöntekijän vuorovaikutusmahdollisuuksia erityisesti ajasta ja paikasta riippumattomuuden kautta. Riippumattomuus fyysisestä sijainnista mahdollistaa nuoren ja nuorisotyöntekijän kahdenkeskisen vuorovaikutuksen alueellisessa nuorisotyössä, vaikka nuori olisi kauempanakin. Eräessä haastattelussa nuorisotyöntekijä kuvaa esimerkiksi alueelta pois muuttaneen perheen nuorten olevan edelleen yhteydessä internetin välityksellä.

”Täs just yks perhe muutti tosi kauaks pois, et ne lapset ei enää päässy käymään täällä. Nii se, et ne molemmat lapset on laittanu viestii, et on ikävä ja kyselee kauheesti, et mitä kuuluu tänne ja kaikkee tommosta. Et pystyy kuitenkin olee yhteydessä vaik nuoret liikkuu pitkin Suomee, et se on kuitenkin tosi kiva et tyypit ei vaan hävii maailmankartalta.” (Nuorisotyöntekijä1)

Toisessa haastattelussa tuli esiin myös, että internet mahdollistaa kanssakäymisen jatkuvuuden nuorten kanssa, kun nuori kasvaa ja lopettaa nuorisotalolla käymisen. Vuorovaikutuksen laajentuessa nuorisotalon aukioloaikojen ulkopuolelle, tai kun nuoret eivät enää käy nuorisotalolla, mahdollistuu siten nuorisotyöntekijän ja nuoren välisen kanssakäymisen jatkuvuus.

”(--) jos nuori kasvaa ulos täältä tai muuttaa muualle nii sul on kuitenkin se kontakti sen verkon kautta nii sä voit edelleen kokea sen, jos on ollu semmonen lämmin läheinen suhde täällä siihen nuoreen, et se on kokenu et sä oot se tuttu ja turvallinen aikuinen hänelle, mitä välttämät kaikilla ei oo (--). Nii se et jatkuu se keskustelu netissä, et siinä on se mahdollisuus siihen myös.” (Nuorisotyöntekijä5)

Internetissä tapahtuva vuorovaikutus näyttäytyy vastausten perusteella tarpeellisena nuorisotyön muotona. Internetin vuorovaikutuksen korostumisen voi nähdä osittain paikkaavan fyysisten kohtaamisten puutteita, sillä kuten Kiilakoski (2011, 200) on kuvannut, nuorisotaloilla oleminen keskittyy usein pitkälti valmiiseen toimintaan. Internetin käyttö nuorisotyöllisessä vuorovaikutuksessa näyttäytyy aineiston perusteella monentasoisena vuorovaikutuksena: kaikille avoimena, ryhmän jäsenten välisenä sekä yksittäisiin nuoriin kohdistuvana. Verkko-opetusta tutkittaessa on vastaavasti korostunut se, että verkko-oppimisympäristö voi tarjota monipuolisen mahdollisuuden vuorovaikutukseen (Leinonen 2008, 182). Taulukossa 2 esitän internetissä tehtävän nuorisotyön vuorovaikutuksen ulottuvuudet julkisen ja yksityisen kautta. Julkisuus määrittyy tässä yhteydessä sen kautta, kuinka julkisesti nuorisotyötä tehdään ja ketkä vuorovaikutukseen osallistuvat. Onkin huomioitava, että kommunikaation ulottuvuudet heijastavat tässä tutkimuksessa pääasiassa nuorisotyötä, jossa internetiä käytetään talotyön osana. Toiseksi jaottelemieni ulottuvuuksien ja nuorisotyöntekijöiden vuorovaikutusten kuvausten voi nähdä heijastuvan tutkimuksessa pitkälti nuorisotyöntekijöiden paljon käyttämän (ks. Hyry 2013) yhteisöpalvelu Facebookin rakenteista ja käyttömahdollisuuksista³.

³ Esim. Seija Ridell on kuvannut väitöskirjassaan (2011, 243–245) käyttäjien kokemuksia Facebookista. Facebookin rakenteellisia piirteitä väitöskirjan liitteessä kuvatessaan Ridell esittelee Facebookin perustoiminnoiksi henkilökohtaisen profiilisivun sekä mahdollisuudet erilaisten ryhmien ja sivujen luomiseen. Facebookin keskeisiä toimintoja ovat muun muassa yksityiset ja chat-pohjaiset viestit sekä tilapäivitysten ja muiden sisältöjen tuottaminen ja jakaminen.

Taulukko 2. Internetissä tehtävän nuorisotyön kommunikaation ja sen kautta muodostuvien tilojen ulottuvuudet.

	Kohderyhmä	Toiminta
Julkinen nuorisotyö	<i>Kaikki</i>	<i>Tiedottaminen</i>
Puolijulkinen nuorisotyö	<i>Ryhmät</i>	<i>Tiedottaminen ja ryhmän jäsenten väliset keskustelut</i>
Yksityinen nuorisotyö	<i>Yksittäiset nuoret</i>	<i>Kahdenväliset keskustelut nuoren ja nuorisotyöntekijän välillä</i>

Teknologiavälitteinen vuorovaikutus voidaan tulkita yksityisen ja julkisen kautta myös tiloja määrittäväksi piirteeksi (Ridell 2011, 13), sillä tilan merkitys tulee ihmisten läsnäolosta ja vuorovaikutuksesta (Ridell ym. 2009, 9). Vuorovaikutuksen ulottuvuuksien voikin nähdä kuvaavan sitä, minkälaisena julkisen tai yksityisen tilana internetiä nuorisotyössä käytetään. Internet näyttäytyy siten nuorisotyössä relationaalisena tilana. Päivi Kymäläinen (2009, 96) esittää relationaalisen tilan muodostuvan kontekstisidonnaisesti siihen liitetyn toiminnan ja tulkintojen kautta. Internetiä käytetään nuorisotyössä tutkimuksen aineiston valossa paljon yksityisenä tilana, jonka käyttö poikkeaa perinteisestä nuorisotalotyöstä juuri vuorovaikutuksen korostumisen ja yksilökeskeisyyden kautta. Internetissä tehtävässä nuorisotyössä limittyvät kuitenkin yksityinen, puolijulkinen ja julkinen nuorisotyö. Teknologia mahdollistaakin eri tilojen lomittumisen ja samanaikaisuuden (Ridell ym. 2009, 7), mikä ilmenee myös internetin nuorisotyöllisen vuorovaikutuksen kautta. Verkossa onkin mahdollista kommunikoida samanaikaisesti eri tarkoituksissa ja käyttää internetiä samanaikaisesti erilaisina tiloina. Internetin on kuvattu tuottavan fyysisiä tiloja joustavampaa vuorovaikutusta (Kylmäkoski 2006, 10) ja siten internetin nuorisotilat voi myös nähdä fyysisiä tiloja joustavampina.

5.3 Luottamus vuorovaikutuksen ja kohtaamisen edellytyksenä

Luottamus on edellytyksenä nuorisotyöntekijän ja nuoren onnistuneelle vuorovaikutukselle (Kylmäkoski & Fedotoff 2007, 388). Aineistossa on nähtävissä luottamuksen keskeisyys internetissä erityisesti osana nuoren ja nuorisotyöntekijän välistä vuorovai-

kutusta ja kohtaamista. Luottamuksen oletetaan lisäävän halua osallistua sosiaaliseen vuorovaikutukseen (Ilmonen & Jokinen 2002, 208). Internetissä tehtävässä nuorisotyössä korostuu nuoren ja nuorisotyöntekijän välinen luottamus, mutta lisäksi tarvitaan luottamusta internetin toimintaympäristöön ja sen palveluihin.

Luottamus internetiin, sen palveluihin ja teknologisiin välineisiin näyttää vaikuttavan nuorisotyöntekijöiden internetin käyttöön nuorisotyössä, mikä tulee ilmi sekä avovastauksissa että haastatteluissa. Eräs nuorisotyöntekijä pohtii avovastauksessa yhteisöpalvelu Facebookin luotettavuutta ja sitä, miten se vaikuttaa nuoren ja nuorisotyöntekijän välisiin keskusteluihin.

”Koska Facebookiin ei voi luottaa, työntekijänä liikkuu ns. heikohkoilla jäillä. On oltava todella varovainen, mitä esim. nuoren kanssa keskustelee netissä koska asiakkaan asiat ovat salassa pidettäviä. On erittäin haasteellista vetää rajaa, mistä jutella, mistä ei.”

Nuorisotyöntekijän kuvauksessa Facebook näyttäytyy epäluotettavana toimintaympäristönä. Kuvauksen lähtökohtina nuorisotyöllisen vuorovaikutuksen kannalta näyttävät työntekijän luotettavuus ja nuoren asioiden salassapito. Epäluottamus yhteisöpalvelua kohtaan näyttää vaikuttavan siihen, ettei nuorisotyöntekijä halua keskustella kaikkein henkilökohtaisimmista asioista internetissä, minkä vuoksi rajataan vuorovaikutusta. Rajan vetämisen voi nähdä neuvotteluna yksityisen ja julkisen suhteesta luottamuksellisuuteen. Yksityinen nähdään tässä yhteydessä luottamuksellisena, kun taas julkisuus vähentää vuorovaikutuksen luotettavuutta. Tämän kautta internetissä tehtävässä nuorisotyössä voidaan nähdä pyrittävän yksityisen kautta luottamukselliseen vuorovaikutukseen. Nuorisotyöllinen vuorovaikutus vaatii myös laajemmin luottamusta toimintaympäristöön ja välineisiin. Osa nuorisotyöntekijöistä kuvaa haastattelupuheissaan kokevansa internetin tietoturvan riskinä luotettavan nuorisotyöllisen vuorovaikutuksen kannalta.

”(--) kasvokkain käyty keskustelu on ehdottomasti luottamuksellisempaa [kuin internetissä] siinä mielessä, koska aina kaikki asiat mitä laitetaan nettiin, kirjoitetaan tai käydään siel, nii niillä on jonkun näkönen vaara. Mikään ei oo siellä sataprosenttisesti luottamuksellista tietoturvan kannalta. Ku kasvokkain käyty kanssakäyminen jossain, missä on turvallista olla ja jutella, nii se on tietyllä tavalla luottamuksellisempaa.”
(Nuorisotyöntekijä4)

Luottamus internetiin ja sen palveluihin näyttää avovastausten ja haastattelupuheiden perusteella vaihtelevan nuorisotyöntekijöiden välillä, mutta myös tilannekohtaisesti. Nuorisotyöntekijät kuvaavat internetin luottamuksellisuuteen vaikuttavan verkossa toimimisen kasvottomuuden. Nuorisotyöntekijä ei voi siten aina varmasti tietää, kenen kanssa internetissä keskustelee, mikä tuli ilmi useammassa fokusryhmähaastattelussa:

"(--) vaikka Facebookissa käydyt keskustelut, nii se voi olla, et sä luulet et sä puhut nuoren kanssa, et se on yksin. Mut siin voi olla kakskyt muuta nuorta, jotka vaikuttaa siihen mielipiteeseen." (Nuorisotyöntekijä8)

"Se mikä myös pitää pitää mielessä verkossa, on se, että se pitää yhdistää siihen tosielämän vuorovaikutukseen, koska ikinä ei voi olla sataprosenttisen varma kenenkään identiteetistä. Joltain on voinu jäädä Facebookki auki." (Nuorisotyöntekijä2)

Suuri osa nuorisotyöntekijöistä painottaakin kasvokkaisen vuorovaikutuksen merkitystä nuorisotyössä internetin vuorovaikutuksen ohella. Jotkut nuorisotyöntekijöistä kuvaavat internetiä toimintaympäristönä, jossa luottamuksen voi rakentaa nuoren kanssa ja siten nuorten voi olla helpompaa kohdata nuorisotyöntekijä myös kasvotusten.

"Nuoria on helppo kohdata netin kautta. Ujoimmatkin nuoret uskaltavat lähestyä, kertoa elämästään ja ongelmistaan. Nettikeskustelun myötä voidaan luoda luottamus nuoreen jolloin hän uskaltaa myös kohdata työntekijän kasvotusten."

Osassa avovastauksista esitetään, että internetissä on mahdollista rakentaa luottamus nuoreen. Näissä vastauksissa ei kuitenkaan tule ilmi, kuinka luottamuksen rakentaminen internetissä tapahtuu. Suurin osa aineistoni talotyötä tekevistä nuorisotyöntekijöistä korostaa kuitenkin, että luottamus rakennetaan nuoren kanssa kasvokkain ja internet voi täydentää kasvokkaista vuorovaikutusta. *"Kyl varmaan tapahtuu se [luottamuksen] rakentaminen täällä ihan avoimessa nuorisotyössä. Et vaikee sitä on lähtee, sanotaan vaik tuntemattoman nuoren kanssa rakentaa, et ei meil oikein oo resurssei siihen."* (Nuorisotyöntekijä2). Internetissä ollaankin usein tekemisissä ennalta tuttujen ihmisten kanssa, mikä on tullut esiin myös aikaisemmissa tutkimuksissa (esim. Ridell 2011, 70). Luottamus on myös liitetty tuttuuteen (Ilmonen 2000, 34), ja aineistossa esiintyvien tulkintojen perusteella tuttuus vahvistaa myös nuorten nuorisotyöntekijöitä kohtaan kokemaa luottamusta verkkoympäristössä. Tässä yhteydessä on huomioitava nuorisotyöntekijöiden käyttävän paljon Facebookia, jossa ihmiset ovat usein tekemisissä tuttujen kans-

sa (Ridell 2011, 70). Internetin palveluissa on myös eroja sen suhteen, kenen kanssa ollaan tekemisissä⁴.

Luottamus rakennetaan nuorisotyössä usein kasvokkain, mutta internet tarjoaa nuoren ja nuorisotyöntekijän vuorovaikutukselle ympäristön, joka mahdollistaa useiden nuorisotyöntekijöiden kuvausten mukaan luottamukselliset keskustelut: *”Internet antaa nuorille sopivan etäisyyden ja ”suojan” aikuiseen, joten esim. luottamukselliset keskustelut vaikeista asioista helpottuvat netin välityksellä käytävissä keskusteluissa.”* Luottamuksellisten keskustelujen käyminen internetissä on nuorisotyöntekijöiden tulkintojen mukaan seurausta siitä, että nuorten on internetissä helpompaa keskustella vaikeista asioista kuin kasvokkain. Internetin anonyymiys antaa nuorille mahdollisuuden säädellä vuorovaikutuksen läheisyyttä ja etäisyyttä, mikä helpottaa vuorovaikutusta. Aikaisemmissakin tutkimuksissa on havaittu internetin madaltavan ihmisten kynnystä puhua omista asioistaan (esim. Helton 2003, 23). Nuoret ja nuorisotyöntekijät esiintyvät verkkokeskusteluissa, jotka tämän tutkimuksen aineistossa painottuvat Facebookiin, usein omilla nimillään. Keskeistä nuorisotyöntekijöiden mukaan onkin vuorovaikutuksen kasvotomuus. Internet mahdollistaa vuorovaikutuksen anonyymin julkisuuden, joka poikkeaa kasvokkaisesta vuorovaikutuksesta juuri etäisyyden säätelyn suhteen. Internetin anonyymiys voi luoda turvallisen luottamuksen nuoren ja nuorisotyöntekijän välille sekä tarjota nuorille sellaisen etäisyyden nuorisotyöntekijään, joka mahdollistaa luottamuksellisten keskustelujen käymisen. Myös Huttunen ja Merikivi (2011, 47) ovat esittäneet internetin anonymiteetin edistävän vuorovaikutusta nuorisotyössä.

Internetissä nuorisotyöllisen toiminnan kannalta keskeistä on, että luottamuksellinen suhde nuoreen säilyy. Erityisen tarpeen luottamuksen säilyttämiselle verkossa aiheuttaa se, että nuorisotyöntekijät voivat seurata nuorten elämää laajasti, jopa nuoren tietämättä.

”Hankaluus tulee ehkä luottamuksen ylläpitämisessä. Nuoret ovat siellä henkilökohtaisella profiilillaan ja jakavat itsestään sellaisia asioita, joita eivät välttämättä meille kertoisi kasvotusten. Niiden asioiden ripittäminen nuorelle ei taas ole hyvä juttu, koska silloinhan he vain poistavat minut kavereistaan.”

⁴ Esimerkiksi IRC-Galleriassa käyttäjät tutustuvat tyypillisesti uusiin ihmisiin (Jaanto 2014).

Nuorisotyöntekijöiden onkin suhteutettava rooliaan internetissä sen kautta, että luottamuksellinen suhde nuoreen säilyy (lisää luvussa 6.2).

Luottamus näyttäytyy aineiston perusteella lähtökohtana onnistuneelle nuorisotyölliselle vuorovaikutukselle myös internetissä. Luottamukseen voi nähdä liittyvän kaksi puolta, jotka Seligman (1997, 18) erottaa luottavaisuudeksi (confidence) ja luottamukseksi (trust). Luottamus välineisiin, internetiin ja internetin palveluihin ovat taustavaikuttajina luotettavalle vuorovaikutukselle. Edellisten voi nähdä liittyvän Seligmanin kuvaamaan luottavaisuuteen, jotka voi liittää abstrakteihin asioihin kohdistettuun luottamukseen. Osalla nuorisotyöntekijöistä luottavaisuus välineisiin ja palveluihin on melko heikkoa ja se vaikuttaa haastattelupuheiden mukaan esimerkiksi siihen, miten keskusteluja rajataan internetissä jättämällä henkilökohtaisimmat asiat keskustelujen ulkopuolelle. Nuorisotyöllisen vuorovaikutuksen kannalta merkittävänä näyttäytyy myös Seligmanin kuvaama luottamus (trust), joka kohdistuu toisiin ihmisiin. Nuorisotyöllisen vuorovaikutuksen ja nuorten kohtaamisen näkökulmasta molemmat luottamuksen puolet näyttäytyy keskeisinä. Luottamuksen voi siten nähdä mahdollistavan internetissä tapahtuvan nuorisotyöllisen toiminnan ja vuorovaikutuksen.

5.4 Ammatillinen kompetenssi sukupolvien välisinä rajanylityksinä

Internetissä työskentely ja nuorten kohtaaminen vaativat nuorisotyöntekijöiltä uudenlaista ammatillista osaamista (Sinisalo-Juha & Timonen 2011, 28–29). Nuorisotyöntekijöiltä vaaditaan osaamista erityisesti teknologiavälineiden ja internetin teknisestä käytöstä sekä ymmärrystä verkkovuorovaikutuksesta. Edellisten kautta nuoria voidaan kohdata internetissä ja siten verkkoympäristöä voidaan hyödyntää ammatillisesti.

Nuorisotyöntekijöiden asenteet internetin käyttöä kohtaan liittyvät avovastausten perusteella usein internetin nuorisotyöllisen käytön osaamiseen. Teknisen ja välineellisen osaamisen voi nähdä edellytyksenä myös verkkovuorovaikutuksen hallinnalle. Aineistossa korostuu monelta osin asenteiden yhteys internetiin käyttöön ja siihen, miten omaa nuorisotyöllistä osaamista kehitetään. Eräässä avovastauksessa kuvataan, että mikäli internet nähdään vain ajanviettopaikkana, se voi estää internetin hyödyntämisen työvälineenä.

”Työyhteisön jäsenten erilainen suhtautuminen nykYTEKNIikkaan aiheuttaa välillä hankaluuksia, sillä netin käyttö ei ole kaikilla yhtä sujuvaa. Esimerkiksi osa kollegoista näkee netin vain ajanviettotapana. Ei ole kiinnostusta eikä halua hyödyntää nettiä töiden teossa.”

Kiinnostuksen puute verkon käyttöä kohtaan ja internetin näkeminen ainoastaan vapaa-ajan ympäristönä näyttäytyy nuorisotyöntekijän kuvauksessa syynä kollegoiden internetin käytön hankaluuksiin nuorisotyössä. Toisaalta internetin käyttö koetaan haastattelupuheen mukaan hankalana nuorisotyössä myös silloin, kun verkkoa ei koeta itselle luontaiseksi toimintaympäristöksi vapaa-ajallakaan.

”Kai se on vähän semmonen mihin on tottunu. Ku en mä tee sitä vapaa-ajalla. (--) Kai jos sitä ite käyttäis koko ajan sitä siviili-Facebookia tai Whatsappia tai jotain jatkuvasti (--) Kai sitä osais käyttää töissäki ihan eri tavalla. (--) Teknisissä suorituksissa ei oo mitään vaikeuksia, mut se ei oo luonnollinen osa minun henkilökohtaista elämää. Mä en pidä sitä minään. (--) Se ei tunnu mitenkään luonnolliselta kanavalta tai foorumilta viettää aikaa, käydä kenenkään kanssa mitään keskustelua, se ei anna itelle mitään. Nii sitä ei myöskään osaa työväliseenä niin paljon käyttää, vaikka ymmärtää sen kuinka paljon nuoret siellä on.” (Nuorisotyöntekijä9)

Aineistonäytteessä nuorisotyöntekijä pohtii, kuinka internetin ja välineiden hallinta mahdollistaa internetin hyödyntämisen nuorisotyössä. Nuorisotyöntekijä kuvaa verkon käyttöön liittyvän kompetenssin olevan edellytyksenä sille, että internetiä voidaan hyödyntää nuorisotyössä, ja että se tuo lisäarvoa nuorisotyöhön. Oman osaamattomuuden taustalla näyttäytyvät kuitenkin mahdolliset ideologiset tai asenteelliset tekijät. Vastaavasti verkko-opetusta tutkittaessa on korostettu henkilökohtaisen motivaation merkitystä (Martin & Parker 2014). Osaamiseen liittyvinä tekijöinä näyttäytyvät kuitenkin välineiden hallinta, tilannekohtaisen internetin käytön tarpeellisuuden arviointi ja kyky käyttää verkkoa tilanteen vaatimalla tavalla.

”(--) tavallaan sen työmenetelmän kautta välineen hallinta (--) että kuka on taitava käyttämään nettiä ja kuka ei. Nii ei sitä voi määritellä suoranaisesti, jokaisella on oma tyyli. Tietyt lainalaisuudet pätee netissä ja tietokoneen tai mobiililaitteiden käytössä automaattisesti. (--) Sun pitää klikkailla ja painaa ja tietää mistä sä haet jotain. Siinä on paljon sen hallintaan liittyviä juttuja. (--) Just se hahmottaminen, liittyy myös siihen et missä kohtaa se on hyödyllistä, missä kohtaa se tuo lisäarvoa, oikeesti lisäarvoa, millon mä kommentoin jotain, lähetätkö tätä vai tota vai mitä.” (Nuorisotyöntekijä4)

Edellisen aineistokatkelman perusteella tekniset taidot ovat keskeisiä verkon nuorisotyöllisessä hyödyntämisessä. Vastaavasti myös verkko-opetusta koskevassa tutkimuksessa on korostunut teknisten taitojen ja välineiden hallinnan tarve (Leinonen 2008,

183). Teknisen ja välineellisen osaamisen lisäksi nuorten kohtaaminen verkossa vaatii nuorisotyöntekijöiden mukaan laajempaa internetin käytön hallintaa sekä lukutaitoa internetin vihjeellisyyteen ja kontekstuaalisuuteen:

"(--) Täytyy olla aika perehtynyt et pystyy nuorten kanssa kommunikoimaan netissä. Sit täytyy tietää sellasia sääntöjä joita ei opeteta missään, tai opetetaan kyllä, mut ehkä se vaatii sellasta hienotunteisuutta tietyllä tavalla." (Nuorisotyöntekijä4)

"Minkälaisia sääntöjä esimerkiksi?" (Haastattelija)

"No esimerkiksi jotain et millon, miten sä meet puhumaan ja kenelle netissä, mitä kautta, miten sä heität läppää, minkä sovelluksen kautta ja mihin siellä ja paljon sel-lasii." (Nuorisotyöntekijä4)

Nuorisotyöntekijän kuvauksissa internetin käyttö vaatii nuorisotyöntekijältä hienotunteisuutta, toimintavalmiutta ja kykyä ymmärtää internetin kontekstuaalisuutta. Kontekstuaalisuuden ymmärtämisen voi nähdä helpottavan internetissä toimimista (boyd 2014, 35–36). Internetin vuorovaikutuksessa on lisäksi keskeistä tekstuaalisuus, joka vaatii nuorisotyöntekijöiltä tekstuaalisen viestinnän hallintaa. *"Verbaalisen viestinnän puuttuessa asiat voivat joskus vääristyä. Painetusta tekstistä puuttuu sävyt, asiat voivat olla liian mustavalkoisia kirjoitettuna".*

Internetin vihjeellisyys korvaa kasvokkaisessa viestinnässä olevan informaation, kuten eleiden ja ilmeiden puuttumista. Internetin vihjeellisyydellä voidaan viitata esimerkiksi käyttäjien tuottamiin sosiaalisiin sisältöihin, kuten sanalyhenteisiin tai tunnetiloja kuvaaviin hymiöihin (Joensuu 2011, 19). Internetin tekstuaalista vuorovaikutusta täydentävien sosiaalisten sisältöjen käyttö vaatii nuorisotyöntekijöiltä osaamista, jotta käytyt ilmaukset ja niiden sanomat tulisivat ymmärretyksi oikein. *"Keskustellessa netissä on tärkeää, että viesti menee perille. Tarkoittaen, että hymiöiden sun muiden käyttöä tarvitsee miettiä tarkkaan, ettei tule väärinkäsityksiä siitä, tarkoittaako jotain asiaa tosissaan, vai vitsillä".* Kontekstuaalisuuden huomioiminen internetissä (boyd 2014, 35–36) tulee tämän perusteella liittämään nuorisotyössä myös sosiaalisten sisältöjen käyttöön. Nuorten tapa viestiä internetissä vaatiikin nuorisotyöntekijöiltä jatkuvaa uuden oppimista, kun nuoret kehittävät jatkuvasti uusia sosiaalisia sisältöjä ja esimerkiksi sanalyhenteitä osaksi verkkovuorovaikutusta. On kuitenkin huomionarvoista, että nuortenkin keskuudessa on erilaisia tapoja viestiä ja hyödyntää internetiä (esim. Kaarakainen ym. 2013).

Internetin käytön ja sen vuorovaikutukseen liittyvän kompetenssin määrittäjänä nuorisotyöntekijöillä näyttäytyy osaltaan se, kuinka nuoret hyödyntävät verkkoa ja miten nuorisotyöntekijät pystyvät sovittamaan omaa toimintaansa nuorten käyttötapoihin. *”Tuntuu siltä, että tällä hetkellä jos haluaa pysyä ns. nuorten mukana, niin internetin käytön pitäisi hallita tosi hyvin ja monipuolisesti”*. Nuoret näyttäytyvät edellisessä avovastauksessa toimijoina, joiden perässä nuorisotyöntekijöiden on pysyttävä tehdäkseen nuorisotyötä verkossa. Oman haasteensa tähän tuokin se, että eri ikäryhmät käyttävät tyypillisesti teknologioita eri tavoin (Bolin & Skogerbø 2013; Bolin & Westlund 2009). Teknologioiden erilaiset käyttötavat ja niihin liitetyt merkitykset tulevat ilmi myös nuorisotyöntekijän kuvatessa sitä, että nuoret jakavat itsestään julkisesti tietoja, jotka nuorisotyöntekijät määrittävät nuorten yksityiseen elämään kuuluviksi.

”Itse mietin, että Facebook on siten hankala, kun miettii miten nuoret saattavat siellä kertoa kaikkea mahdollista itsestään, asumisesta, tuloista, terveys asioista jne. mutta ei juuri nuoria asia tunnu huolettavan.”

Nuorten suhtautuminen yksityiseen ja julkiseen ei näytä edellisten toiminnan kuvauksien perusteella olevan yhteneväisiä nuorisotyöntekijöiden rajanvetojen kanssa. Nuoret jakavat internetissä julkisesti tietoja, jotka nuorisotyöntekijät liittävät nuorten yksityiseen elämään kuuluviksi. Nuorisotyöntekijöiden tulkintojen kautta näyttäytyy siten sukupolvien välinen kuilu julkisen ja yksityisen erottamisessa. Bo Reimer (1995, 64) on myös esittänyt nuorten mediankäyttöön liittyen, että yksityinen ja julkinen eivät näyttyädy nuorille samalla tavoin erillisinä kuin aikuisille. Sukupolvien välillä onkin eroja siinä, miten esimerkiksi sosiaaliseen mediaan suhtaudutaan ja miten sitä käytetään (Säntti & Säntti 2011, 34–35). Nuorille onkin Reimerin (1995, 64) mukaan aikuisia tyyillisempää yksityisen ja julkisen rajojen uudelleenvetäminen. On kuitenkin jälleen huomioitava, että nuoret eivät ole yhtenäinen joukko, vaan nuorten keskuudessa on oletettavasti toisistaan poikkeavia suhtautumisia yksityiseen ja julkiseen.

Nuorilla voi nähdä olevan internetin käyttöön ja siellä toimimiseen liittyvää alakulttuurista pääomaa. Alakulttuurinen pääoma voi sisältää esimerkiksi tietynlaisen slangin ja olemisen tavan, joiden kautta määritetään omaa asemaa ja pyritään erottumaan muista (Thornton 1997, 201–203). Internetissä nuorten alakulttuurinen pääoma voi näyttyä esimerkiksi sanalyhenteinä tai laajempina internetin käyttötapoina ja niiden kautta muodostuneina verkkokulttuureina. Samaan sukupolveen kuuluvat ovat kasva-

neet toistensa kanssa samankaltaisissa sosiaalisissa, kulttuurisissa ja teknologisissa ympäristöissä, minkä vuoksi heille on voinut kehittyä yhteneväisiä sukupolvikokemuksia. Toisaalta nuoret ovat saattaneet myös kokea mediateknologiat eri tavoin. (Bolin & Skogerbø 2013.) Nuorten keskuudessa onkin toisistaan eroavia tapoja käyttää internetiä (Kaarainen ym. 2013), mistä johtuen nuorilla voi nähdä olevan erilaisia ja toisiinsa lomittuvia alakulttuureja ja alakulttuurisia pääomia. Nuorisotyöntekijät peilaavat kuitenkin omaa toimintaansa internetissä näihin nuorten olemisen tapoihin pyrkiessään kohtaamaan nuoria. Nuorisotyöntekijöiden ammatillisen osaamisen voi siten liittää nuorten verkossa näyttäytyvien alakulttuuristen pääomien ymmärtämiseen. Nuorten voi nähdä osittain määrittävän tahdin nuorisotyöntekijöiden internetin käytölle ja internetissä toimimiselle. Nuorten muuttuva käyttäytyminen vaatiikin sovittamaan nuorisotyön menetelmiä (Huttunen & Merikivi 2011, 50–51). Nuorisotyöntekijät kokevat myös tarvetta oman osaamisen kehittämiseksi nuorten verkkokulttuureihin ja verkkokäyttäytymiseen liittyen (Hyry 2013, 17).

Internetin käytön kompetenssiin liittyy nuorisotyössä sukupolvien välisten rajapintojen etsiminen, jotta nuorisotyöntekijät ja nuoret voivat kohdata internetissä. Osa nuorisotyöntekijöistä kuvaa internetin käytön hankalaksi, koska sen käyttö ei ole ollut aina osa elämää: *"Itselle internetin käyttö ei ole "sisäsyntyistä", koska tietokoneita ei ollut minun nuoruudessani"*. Viittaamalla siihen, ettei internet ole ollut osa omaa nuoruutta, nuorisotyöntekijä perustelee omaa osaamattomuutta suhteessa nuorten käyttötapoihin ja sukupolvieroihin. Nuoret näyttävät tässä kontekstissa diginatiiveina, joilla on sisäsyntyinen taito käyttää internetiä. Nuoret itse määrittelevätkin kuuluvansa tietotekniikkasukupolveen (Simpura 2012, 202), mikä kuvaa tietotekniikan keskeisyyttä nuorten elämässä ja sukupolvisuhteen määrittelyssä. Sukupolvien välillä on myös näkemuseroja internetin käyttöön, ainakin nuorten ja heidän vanhempiensa käsityksiä tarkasteltaessa (Simpura 2012, 203–204).

Sukupolvien väliset erot ovat nähtävissä myös siinä, että nuoremmat nuorisotyöntekijät käyttävät vapaa-ajallaan huomattavasti enemmän internetiä kuin vanhemmat kollegansa. Nuoremmat nuorisotyöntekijät kokevat oman osaamisensa eri osa-alueilla internetin käytössä vanhempia nuorisotyöntekijöitä paremmaksi. (Hyry 2013, 12, 16.) Eroja on siis nähtävissä eri sukupolvien välillä nuorisotyöntekijöiden keskuudessa, mut-

ta myös nuorisotyöntekijöiden ja nuorten välillä. Internetin käyttöä ei kuitenkaan tule nähdä ainoastaan sukupolvikysymyksenä, vaan taustalla on yksilöllisiäkin tekijöitä. Erot sukupolvien välillä vaikuttavat kuitenkin niihin rajapintoihin, joilla nuorisotyössä työskennellään, ja joiden pohjalta nuorten ja nuorisotyöntekijöiden yhteisiä rajapintoja etsitään.

Nuorisotyölliset asetelmat voivat poiketa internetissä perinteisestä sen kautta, että nuorisotyöntekijöiden lähtökohdat verkossa toimimiselle voivat olla nuoria heikot. Kiilakoski (2013b) onkin pohtinut, onko kasvatuksen luonne nykyisin yhä enemmän yhdessä oppimista. Tämän tutkimusaineiston pohjalta molemminpuolinen oppiminen näyttääkin korostuvan internetissä tehtävässä nuorisotyössä. Tähän liittyy keskeisesti juuri yhteisten rajapintojen etsiminen. Nuoret voivat siten myös opettaa nuorisotyöntekijöitä:

”Mä en aina ymmärrä mitä ne siellä höpöttää, sit on vaan silleen et wtf lol, mitä tää tarkoittaa. Sit vaan kysyy niiltä, sit aa, okei, ei minun nuoruudessani tuollaisia.” (Nuorisotyöntekijä13)

”Kyl ne nuoret sit opettaa.” (Nuorisotyöntekijä14)

”Joo nimenomaan se pointti just.” (Nuorisotyöntekijä13)

”Jos mä en tiedä jotain nii mä kysyn niiltä.” (Nuorisotyöntekijä14)

Nuorisotyöntekijöiden ja nuorten molemminpuolinen oppiminen ja opettaminen liittyvät myös informaaliin oppimiseen (Batsleer 2008, 5), jonka kautta nuorisotyöntekijät voivat kehittää ammatillista kompetenssiaan. Riittävän internetin käyttöön liittyvän kompetenssin voi nähdä edellytyksenä dialogiselle vuorovaikutukselle, jossa tavoitellaan vastavuoroista nuoren ja nuorisotyöntekijän välistä ymmärrystä. Nuorisotyö perustuu muutenkin nuorten ja nuorisokulttuurien ymmärtämiselle (esim. Hirvonen 2009, 56), mutta internetin voi nähdä laajentavan nuorisotyöntekijöiden tarvetta erilaisten alueiden ymmärtämiseen. Nuorisotyöntekijöiden tuleekin hallita internetin käyttö, mutta lisäksi tulee ymmärtää laajemmin verkkoympäristöä sekä siellä ilmeneviä nuorten verkkokulttuureja. Myös aikaisemmassa tutkimuksessa on tullut esiin, että internetin vuorovaikutus vaatii työntekijöiltä laajaa asiantuntijuutta, joka pitää sisällään välineiden ja tietotekniikan hallinnan, oman alan asiantuntijuuden sekä viestinnän osaamisen (Rahikka 2013, 121). Internetissä työskennellessä on kuitenkin otettava

huomioon, että teknologinen asiantuntijuus ei painotu liikaa suhteessa etiikkaan (Dunlop 2006, 222). Samalla on huomioitava myös substanssiosaamisen säilyttäminen verkossa työskennellessä.

Nuorisotyöntekijöiden internetin käyttöön liittyvä kompetenssi on pitkälti sidoksissa nuorten internetin käyttöön: on hallittava tekninen puoli, mutta myös osattava kommunikoida niin, että nuorisotyöntekijä ja nuori ymmärtävät toisiaan. Sukupolvien väliset käsitykset yksityisestä ja julkisesta näyttävät vaativan internetissä uudenlaisia neuvotteluja ja ymmärrystä. Samalla rakennetaan sukupolvien välistä ymmärryksen rajaa, joka voi syntyä internetin vuorovaikutuksen kautta nuorisotyöntekijän ja nuoren välille. Se vaatii nuorisotyöntekijöiltä myös rajan ylityksiä ja uuden opettelua, mikäli pyritään nuorista lähtöisin olevaan toimintaan ja vuorovaikutukseen. Nuorisoon liitetyt merkitykset ja ymmärrys liittyvät kuitenkin aina myös toimijoiden omiin tarkoituksiin (Hoikkala 1991, 274), mistä johtuen nuorisotyöntekijät rakentavat sukupolvien välistä ymmärrystä oman ammatillisen roolinsa ja toimintansa kautta. Yksityisen ja julkisen rajan määrittely sekä rajanvetoon liittyvien merkitysten ymmärrys ovat keskeisessä roolissa sukupolvien välisen ymmärryksen rakentamisessa. Tämä vaatii kuitenkin nuorisotyöntekijältä ammatillista osaamista ja ammatillisten taitojen soveltamista. Toimintaympäristön laajentuessa nuorisotyöntekijöiltä vaaditaankin laajempaa osaamista (Puuronen 2014, 29). Teknologian ja palvelujen kehittyessä sekä nuorten omaksuessa uusia internetin käyttötapoja, nuorisotyöntekijöiden on jatkuvasti reflektoitava omaa osaamistaan ja rooliaan internetissä.

6 AMMATTILAISENA INTERNETISSÄ: TASAPAINOILUA YKSITYISEN JA JULKISEN RAJOILLA

Tämän luvun keskiössä ovat nuorisotyöntekijöiden kuvaukset ammatillisesta roolistaan internetin toimintaympäristössä. Luku pyrkii vastaamaan ensisijaisesti toiseen tutkimuskysymykseen. Luvun rakenne jäsentyy siten, että ensimmäinen alaluku kuvaa ammatillisuuden ja ammattieettisten ongelmien ilmenemistä internetissä. Toinen alaluku keskittyy nuorisotyöntekijöiden määritelmiin ja kuvauksiin omasta roolistaan verkossa toimittaessa. Kolmannen alaluvun keskiössä on nuorisotyöntekijöiden oman persoonan esittäminen internetissä ja siihen liittyvä persoonan esittämisen reflektointi.

6.1 Ammatillisuuden ilmeneminen ja ammattieettiset ongelmat

Nuorisotyöntekijöiden ammatillisuus tulee selvimmin näkyviin internetin yhteisöpalvelujen, kuten nuorisotyössä paljon käytetyn Facebookin kautta. Näkyvin ammatillisuuden ilmentymä on usein Facebookin ammatillinen profiili, jossa voi näkyä konkreettisesti nuorisotyöntekijän nimen lisäksi ammattinimike. Ammatillisella profiililla toimiminen luo nuorisotyöntekijän kuvauksen mukaan nuorten kohtaamiselle väistämättä nuorisotyön asetelmalliset lähtökohdat: *”Et itse oon siellä ammattitittelillä siellä, mä oon se nuta-täti, ja se nuori on siinä näin.”* (Nuorisotyöntekijä1). Facebookin ammatillisten profiilien käytön kautta muut palvelun käyttäjät saavat informaatiota siitä, minkälainen toimija nuorisotyöntekijä on, ja mitkä asiat ohjaavat hänen toimintaansa verkossa.

”Meillähän on toki siel profiilissa tietoja-kohdassa se, et me ollaan kaupungin nuorisotyöntekijöitä ja kerrottu siinä vastuut ja velvollisuudet. Juurikin nää, et ei olla tääl urkkimas kenenkään elämää, mut jos meille herää lastensuojelullinen huoli nii me joudutaan rikkoo vaitiolovelvollisuus ja pistää asioit eteenpäin. Et se on semmonen mikä on hyvä olla siel näkyvissä, et se ei tuu sit yllätyksenä, jos jotain joutuu tekemään.” (Nuorisotyöntekijä1)

Nuorisotyöntekijät pitävät tärkeänä sitä, että voivat erottaa yksityisen ja ammatillisen elämän toisistaan. Vastaava eronteon tarve on tullut esiin myös tutkittaessa opettajuutta (Hakala 2007, 66). Nuorisotyöntekijät joutuvat internetissä työskennellessään pohtimaan uudelleen yksityisen ja ammatillisen roolin rajaamista ja esittämistä. Internetiä käytetään usein sekä vapaa-ajalla että työssä, minkä vuoksi yksityisen ja ammatil-

lisen minän rajanveto ei ole aina selkeä. Internet voikin vaikuttaa roolien sekoittumiseen siten, että yksityisen persoonan ja työpersoonan erottaminen on epäselvää (Säntti & Säntti 2011, 23, 28). Nuorisotyöntekijät voivat tehdä verkossa uudenlaista rajausta yksityisen ja ammattiroolin välillä esimerkiksi Facebookin ammatillisilla profiileilla ja rajata sitä kautta, mikä kuuluu työhön ja mikä vapaa-aikaan.

”Itse koen kuitenkin välttämättömyytenä sen, että voin hoitaa työasiat työprofiililla ja saan pitää henkilökohtaisen profiilini kokonaan erillään työstäni. Nuoria en edes hyväksyisi kavereiksi omaan henkilökohtaiseen profiiliini vaan työprofiilissa vain. Tämä takaa myös sen, että Facebookissakin työasiat on helppo rajata työajalle ja omat asiat omalle ajalle ilman mitään sen ihmeempää.”

Nuorisotyöntekijän ammatillisen ja henkilökohtaisen profiilin rajanvedon yhteisöpalveluissa voi nähdä identiteettityönä, jossa nuorisotyöntekijät refleктоivat ammatillista identiteettiään ja määrittävät ammattilaisuuttaan. Ammatillisuutta rakennetaan siten julkiseksi rooliksi, joka määrittyy suhteessa siihen, mitä rajataan yksityiseen elämään kuuluvaksi. Facebookin ammatillisten profiilien käytön ongelmana on kuitenkin se, että yhteisöpalvelu kieltää yksittäiseltä henkilöltä useamman kuin yhden profiilin käytön. Tämä on johtanut ongelmiin ja epäselvyyksiin internetissä tehtävässä nuorisotyössä.

”Esim Facebookin säännöt kieltävät henkilön kaksoisprofiilin käytön. Jos olet omalla nimellä siellä ”Maija Meikäläinen” sinulla ei voi olla toista profiilia jossa olisi vaikka ”Maija Nuoriso-ohjaaja Meikäläinen” sääntöjen mukaan. Monella ohjaajalla tosin on näin, mutta Facebookki hävittää varottamatta näitä profiileja tarkastusten yhteydessä. Tämä on haastavaa koska moni ei halua olla samalla profiililla työminänä ja yksityisminänä. (--)”

Aineiston perusteella Facebookin ammatillisten profiilien ja kahden profiilin yhtäaikaiseen käyttöön on vaihtelevia käytäntöjä. Osa nuorisotyöntekijöistä kuvaa kahden profiilin käytön helpottavan työntekoa, mutta osalle nuorisotyöntekijöistä se näyttäytyy keskeisenä ammattieettisen pohdinnan aiheena. Sääntöjenvastaisen profiilin käytön lisäksi internetissä toimimisen ammattieettiset seikat mietityttävät aineiston perusteella nuorisotyöntekijöitä laajemminkin:

”Ajatuksia on herättänyt nuorten ajattelemattomuus toimia netissä mm. nuorten jakamat kuvat kännäily ja örvellyskuvat viikonlopuilta ja se miten niihin kuuluisi puuttua. Tätä on varmasti moni muukin miettinyt”.

Nuorisotyöntekijöiden puuttuminen nuorten elämään näyttäytyy ammattieettisesti kyseenalaisena siinä, voiko nuorisotyöntekijä puuttua nuorten yksityiseen elämään verkossa. Edellisen avovastauksen perusteella internet ei näyttäydy selkeästi julkisena ympäristönä, jossa nuorisotyöntekijä voi puuttua nuoren elämään, vaan rajanveto vaikuttaa olevan nuorisotyöntekijälle epäselvä. Nuorisotyöntekijöiden täytyykin pohtia sitä, missä menee nuoren yksityisen ja julkisen välinen raja, eli mihin voi puuttua ja mihin ei.

Kunnat ovat laatineet vaihtelevasti nuorisotyöntekijöille kirjallisia ohjeistuksia ja toimintasuunnitelmia internetin työkäyttöön liittyen. Epävirallisten ohjeistusten saaminen esimieheltä sosiaalisen median käyttöön on melko vähäistä, sillä Verken kyselyyn vastanneista yli puolet (59 %) ilmoittaa, ettei ole saanut esimieheltä epävirallista ohjeistusta. (Hyry 2013, 13–14.) Yhteisten ohjeistusten puute tai niiden leviämättömyys kentälle johtaa siihen, että nuorisotyöntekijät joutuvat usein itse määrittelemään, miten internetissä toimitaan ammatillisesti.

”Mukava olisi myös saada uusia ideoita ja vinkkejä, miten muut hyödyntävät nettiä nuorisotyössä. En pitäisi pahana sitäkään, että nettityöskentelyn eettistä puolta pohdittaisiin yhdessä. Minä en ole saanut minkäänlaisia ohjeistuksia siihen, miten nettiä tehtäisiin ammattieettisesti: olen vain itse pohtinut mielessäni omat linjaukseni: esim. painotan nuorille, että he saavat ottaa minut kaveriksi Fb:ssä vapaaehtoisesti, kukaan ei velvoita siihen (en itse pyydä nuoria kaveriksi, vaan he pyytävät minut). En laita ammattiprofiliini mitään henkilökohtaista (paitsi kuva ja nimi). En esim. jaa tuntejani tai minulle sattuneita juttuja (edes työhön liittyviä). En käy ammattifb:ssä vapaa-ajalla paitsi poikkeustilanteessa.”

Edellisessä avovastauksessa nuorisotyöntekijä kuvaa ammattieettisten ohjeistusten puutteen johtaneen omien rajausten kehittämiseen. Rajauksissa näyttäytyy erityisesti nuorten vapaaehtoisen kontaktin ottamisen korostaminen sekä yksityisen ja ammatillisen roolin erottaminen. Ammatillisen toiminnan rajaamiseksi nuorisotyöntekijä kuvaa jättävänsä internetissä pois yksityiseen alueeseen liittämänsä asiat, kuten tunteiden näyttämisen ja henkilökohtaisista tapahtumista raportoimisen. Ammattieettisten ohjeiden puute ei kuitenkaan näytä aineiston perusteella olevan ainoa syy oman toiminnan rajaamiseen internetissä. Välillä ohjeita ei noudateta, vaikka työpaikalla olisi sellaiset laadittu. Seuraavassa avovastauksessa nuorisotyöntekijä perustelee ohjeistusten noudattamattomuutta ohjeiden epäkohdilla ja omalla asiantuntemuksella:

”Oma käyttöni on mielestäni kohtuullisen asiantuntevaa. Työpaikan ohjeistukset esim. somen käytössä ovat osin huonoja ja osoittavat välineiden puutteellista hallintaa ohjeistajilta. Toimin netissä osin työyhteisöni sääntöjen vastaisesti, paremmin kuin ohjeistus vaatii. Enkä pelkää putkaa kun olen toimintani perustellut ohjeiden laajuukselle.”

Esimerkiksi Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskus on sitoutunut Nuorille suunnatun verkkotyön foorumin eettisiin ohjeistuksiin (Nusuvefo 2013) ja lisäksi nuorisotyöntekijöille on laadittu ohjeistukset internetin käyttöön. Tästä huolimatta verkkoympäristössä työskentelyssä korostetaan nuorisotyöntekijän kuvauksessa ohjeistusten sijaan tilannekohtaista harkintaa, johon viitataan maalaisjärjellä: *”On niistä tehty hienoja kaikkia Nuorisoasiainkeskuksellaki semmosia, että kuinka toimit netissä, mitkä on periaatteet ja näin. Mut kyllähän jokaisen pitäis maalaisjärjellä tajuta et millä tavalla sä aikuisena ja ohjaajana toimit erilaisissa tilanteissa.”* (Nuorisotyöntekijä11). Maalaisjärki-metaforaan viitattaessa nuorisotyöntekijän voi tulkita tarkoittavan työssä toimimisen perustuvan yhteisten ohjeistusten sijaan yksilön tilannekohtaiseen arvioon ja henkilökohtaisen toiminnan malliin. Oman toiminnan tilannekohtainen määrittely ja rajaaminen internetin toimintaympäristössä eivät kuitenkaan ole ainoastaan verkkoympäristön ominaispiirteitä. Katariina Soanjärvi (2011, 60) on kuvannut kunnallisen nuorisotyön hajaannuksen näkyvän siinä, kuinka nuorisotyöntekijöiden toimintaa voivat ohjata myös henkilökohtaiset intressit. Internetin toimintaympäristössä toiminnan ja tehtävien määrittely näytetään kuitenkin epämääräisenä erityisesti vakiintumattomien käytäntöjen vuoksi.

Erilaisista internetissä toimimisen käytännöistä huolimatta suuri osa (69 %) nuorisotyöntekijöistä kokee hyväksi oman osaamisensa internetin ammattietiikan ja menetelmällisten erityispiirteiden osalta (Hyry 2013, 16). Vaikka Verken kyselyn mukaan suuri osa nuorisotyöntekijöistä kokee oman ammattieettisen osaamisensa hyväksi, tämän tutkimuksen aineistossa näyttää lähes kollektiivinen epävarmuus siitä, miten internetissä tulisi toimia ammattieettisesti. Tähän liittyy myös nuorisotyöntekijöiden pohdinta siitä, miten ammatillista ja yksityistä roolia tulisi rajata internetissä. Toisistaan eroavien käytäntöjen kautta on nähtävissä nuorisotyön autonomisuus. Autonomia antaa nuorisotyöntekijöille vapauksia tehdä työtä omalla tavallaan, mutta toisaalta jättää nuorisotyöntekijät omien taitojensa varaan (Soanjärvi 2011, 70). Ammattietiikka perustuu kuitenkin ammattialan jaettuihin käsityksiin (Juujärvi ym. 2007, 13), mistä johtuen toisistaan eroavien käytäntöjen voi nähdä heikentävän nuorisotyön ammatil-

lista identiteettiä. Se voi myös aiheuttaa nuorisotyöntekijöille epävarmuutta omasta ammatillisuudesta.

Nuorisotyössä on paljon jännitteitä ja ongelmia, joihin liittyy eettistä pohdintaa (Banks 2007, 3). Yleisiä ohjeistuksia vastaan toimimisen ja toisistaan eroavien käytänteiden voidaan katsoa olevan osa tätä eettistä pohdintaa vaativaa jännitteiden ja ongelmien vyyhteä. Nuorisotyön lisäksi myös muun muassa sosiaalityössä mietitään samankaltaisia toimintaympäristöön liittyviä eettisiä kysymyksiä (esim. Rahikka 2013, 131–133). Muuttuneessa toimintaympäristössä täytyykin pohtia, mitkä ovat moraalisesti hyväksyttäviä toimintatapoja. Ammatillinen osaaminen on näissä pohdinnoissa keskiössä, sillä sen voi nähdä eettisen toiminnan perustana. (Rahikka 2013, 133, 142.) Nuorisotyöntekijöiden toisistaan eroavat käsitykset nuorisotyön toimintatavoista ja jopa sisällöstä, näyttävät osittain korostuvan internetissä. Kunnalliseen nuorisotyöhön liitetyt tehtävät ovat tosin muutenkin melko epämääräisiä (Kiilakoski 2013a, 25), mistä johtuen erilaisten toimintatapojen voi nähdä heijastelevan myös laajemmin kunnallisen nuorisotyön olomuotoa.

6.2 Nuorisotyöntekijä ammatillisena aikuisena ja kasvattajana

Näkyvien ammatillisuuteen liittyvien seikkojen lisäksi nuorisotyöntekijöiden puheesta on löydettävissä teemoja, joiden kautta he käsittelevät rooliaan internetissä suhteessa nuoriin. Eräässä haastattelussa kuvataan esimiehen oletusta nuorisotyöntekijöiden ammattilaisuudesta verkkoympäristössä. Nuorisotyöntekijä kuvaa, kuinka esimies on vedonnut nuorisotyöntekijöiden ammattilaisuuteen tilanteessa, jossa internetissä tehtävälle työlle ei ole asetettu minkäänlaisia ohjeistuksia. Nuorisotyöntekijöille on sitä kautta luotu odotus siitä, että he osaavat toimia internetissä talotyöhön perustuvan ammattitaidon pohjalta.

”Sitähän meilläki yritettiin ensin, että ei nyt lähetä tekee mitään ennen kun meillä on yhteiset pelisäännöt, et tietää mitä on tekemässä. Sit asia ei edistyny mihinkään. Sit jossain vaiheessa vaan todettiin, et on nyt pakko vaan lähteä tekee tätä verkko- nuorisotyötä. Pelisäännöillä tai ilman, että olette ammattilaisia. (–) Ilmeisesti ajatus oli se, että meidän nyt pitää vaan luottaa siihen, että te ette ryssi mitään kammottavalla tavalla, vaikka ei oo mustaa valkosella siitä, et miten ja missä määrin pitää tehdä.”
(Nuorisotyöntekijä2)

Nuorisotyöntekijät nähdään edellisen kuvauksen perusteella esimiehen oletuksissa ammattilaisina, jotka voivat toimia internetissä sen osaamisen pohjalta, joka perustuu perinteiseen nuorisotalotyöhön. Nuorisotyöntekijän rooli näyttäytyykin internetissä osittain samana kuin nuorisotalolla. Aikaisemmissa tutkimuksissa on korostunut nuorisotyöntekijöiden rooli kasvattajina (esim. Soanjärvi 2011) ja sama tulee esiin myös verkkoympäristössä. Osa nuorisotyöntekijöistä korostaa nuorisotyön kasvatuksellista roolia, joka ei juuri poikkea nuorisotyöntekijöiden roolista nuorisotalolla:

”Ehkä mä nään sen semmosena kasvatustyönä. Samaa mitä me tehään ku me kohdataan ne nuoret täällä [nuorisotalolla].” (Nuorisotyöntekijä14)

Useat nuorisotyöntekijät kuvaavat toimivansa verkossa aikuisina, jotka seuraavat nuorten elämää ja puuttuvat tarpeen vaatiessa havaittuihin ongelmiin. Ammattilaisuutena ja ammatillisena roolina tässä näyttäytyy erityisesti työntekijöiden kuvaama mahdollisuus puuttua nuorten käyttäytymiseen tai tarjota tarpeen tullen apua nuorille.

”Internetin käyttö mahdollistaa erilaisen näkyvyyden nuorten keskuudessa. Sitä kautta pysyy myös kartalla nuorten ja kulttuurin muutoksista, sekä tilanteista nuorten yhteisöissä. Pystyy esim. puuttumaan kiusaamiseen tai huomaamaan apua tarvitsevia nuoria.”

”Det är bra att det finns vuxna på "deras" arena, det är ju inte alltid de är så snälla mot varandra på nätet och då är det bra att man som vuxen finns där och kan hjälpa.”

Nuorisotyöntekijöiden kuvauksissa on pitkälti nähtävissä taustaoletuksena oikeus puuttua nuorten elämään internetissä. Tätä ei kuitenkaan aina nähdä itsestänselvyytenä. Eräässä fokusryhmähaastattelussa heräsi keskustelua siitä, onko nuorisotyöntekijöillä ylipäänsä valtuuksia puuttua nuorten elämään kyseisessä toimintaympäristössä:

”Verkossa kiistatilanteisiin tai epäasialliseen kielenkäyttöön tai muuhun puuttuminen on ehkä kevyempää. Se on silleen hankala ympäristö. Facebookissa jos oot jonkun nuoren kaveri ja sä näät että nuoret siellä jotain. (--) Jos sä seuraat sitä keskustelua nii siinä ei hirveesti kannata lähteä heiluttamaan nuoriso-ohjaajana tahtipuikkoa, et käyttäytyä, koska hyvin äkkiä sä häviät niistä kavereista pois, tai siitä keskustelusta veke. Se on ehkä enemmän tarkkaileva se rooli siellä ku puuttuva, koska ite ainaki koen sen riskin siinä. Nuuskakeskustelu on hyvä esimerkki, jos sä näät nuuskaa nuorisotalolla huulella, nii sä voit sanoa siitä. Sä voit tehdä sille asialle mitä vaan, ku ne on fyysisesti tässä tilassa. Mut jos sä rupeet Facebookissa niille keuhkoamaan, ku ne keskustelee nuuskan ostamisesta, nii ne siirtää sen keskustelun muualle. (--) Se on

ikään ku niitten reviiirille menemistä ehkä se verkkoon meneminen. Tänne [nuorisotalolle] ne tulee ja me olla täällä auktoriteetti, mut siellä kukaan ei ole meille virallista oikeutta antanut internetissä olla heille ohjaajiaan tai auktoriteettia. Tulokulma pitää olla vähän erilainen.” (Nuorisotyöntekijä9)

Haastateltava kuvaa nuorisotyöntekijöiden internetissä toimimista nuorten reviiirille menemiseksi ja tästä johtuen nuorten elämään puuttuminen nuorisohjaajana koetaan hankalaksi. Haastateltavan mukaan nuorisotyöntekijöillä ei myöskään ole internetissä virallista auktoriteettiasemaa. Edelliset kuvaukset voivat heijastella myös laajemmin nuorisotyöntekijyyttä, joka Soanjärven (2011, 68) mukaan näyttäytyy usein rajoiltaan epämääräisenä. Nuorisotyöntekijän rooli kuvataan kuitenkin erilaisena verkossa kuin nuorisotalolla, jossa nuorisotyöntekijät nähdään oikeutettuina auktoriteetteina. Internetiä kuvataan nuorten reviiiriksi, eli yksityiseksi tilaksi, jossa nuorisotyöntekijällä ei ole vastaavaa oikeutusta nuorten elämään puuttumiseen kuin nuorisotalolla. Nuorisotalo nähdään usein nuorisotyöntekijöiden toiminnan oikeuttavana tilana, kun muissa tiloissa nuorisotyöntekijä voi näyttäytyä tunkeilijana (Kiilakoski 2012, 132). Nuorisotalo onkin nuorisotyöntekijöille tuttu ja turvallinen työskentely-ympäristö (emt., 132–133). Nuorisotalojen voi siten nähdä sisältävän nuorten ja nuorisotyöntekijöiden välillä sellaisen tilaa koskevan sopimuksen, jota internetissä ei vastaavalla tavalla ole. Nuorisotaloilla toimintaa ohjaavat säännöt, joihin on sitouduttu, kun taas internetiä kuvataan haastattelupuheessa toimintaympäristöksi, jossa käyttäjät itse rajaavat toimintaansa:

”Jos meil on talolla selkeet säännöt minkä mukaan edetään ja ollaan, mut sit ku ne [nuoret] netissä on keskenään, nii periaatteessa se on vaan jokaisen ihan hyvän käytöksen ja järjen rajaama.” (Nuorisotyöntekijä10)

Nuorisotalon ja internetin erilaiset ympäristöt ja nuorisotyöntekijöiden niihin liittämät merkitykset vaikuttavat rooleihin, joita nuorisotyöntekijät ottavat kyseisissä toimintaympäristöissä. Nuorisotyöntekijöiden ja nuorten välisten roolitusten voikin osaltaan nähdä määrittyvän internetissä uudelleen. Aineiston perusteella internetissä kyseenalaistetaan nuorisotalolla pätevät roolitukset, mikä johtuu erityisesti nuorisotyöntekijöiden kokemuksista nuorten reviiirillä toimimisesta.

Nuorisotyöntekijöiden tulkintojen nuorten reviiirillä toimimisesta voi nähdä liittyvän siihen, että nuorisotyöntekijät voivat saada internetissä nuorten elämästä paljon sel-

laista tietoa, jota nuoret eivät nuorisotyöntekijöiden näkemysten mukaan itse kertoisi nuorisotyöntekijöille.

”(--) kannattaa muistaa se, et se nuori on siinä yksityishenkilönä. Kun se tulee talolle, niin se kertoo meille asioita, joita hän haluaa meidän tietävän. Mutta kun hän on meidän Facebook-kaveri niin me nähdään myös sellasia asioita, joita se ei välttämättä halua et me tiedetään. (--)”

Nuorisotyöntekijöiden näkemys internetistä nuorten reviiirinä näyttää perustuvan opittuun alueeseen, jonka kautta heijastuu, mitä nuorisotyöntekijä voi tehdä internetissä. Alueeseen liitetyt merkitykset vaikuttavat siten nuorisotyöntekijöiden toimintaan ja rooliin internetissä. Nuorten yksityisyyttä kunnioitetaan verkossa erityisellä tavalla, eikä nuorten elämään puututa siellä samalla tavoin kuin nuorisotalolla. Muuttuvat roolitukset voikin nähdä kompromisseina, joissa heijastuu nuorisotyöntekijän kunnioittava suhtautuminen nuorten yksityisyyteen. Nuorten yksityisyyden kunnioittamisen taustalla näkyy myös se, että nuori voi epäluottamuksen osoituksena estää nuorisotyöntekijän mahdollisuuden seurata elämäänsä. Nuori voi myös osoittaa haluttomuutta osallistua keskusteluihin nuorisotyöntekijän kanssa, mikäli elämään puututaan liikaa. Riskin voi nähdä siten koskevan nuorten oman tilan haltuunottoa, jota Kuusisto-Arponen ja Tani (2009, 56) kuvaavat nuorten pyrkimyksenä pois aikuisten kontrollista. Internetin uudessa roolituksessa näyttääkin pätevän sanaton sopimus siitä, että nuorisotyöntekijät voivat seurata ja olla mukana nuorten elämässä verkossa, mikäli eivät puutu siihen liikaa. Tämä liittyy myös nuoren ja nuorisotyöntekijän väliseen luottamukseen.

Nuoren luottamuksen säilyttämistä kuvataan eräässä haastattelussa osana nuorisotyöntekijän roolia, jossa korostuu nuorisotyöntekijän merkitys luotettavana aikuisena.

”Samalla tavalla sun täytyy [internetissä] olla se aikuinen, turvallinen aikuinen ja sä kunnioitat sitä nuorta ja sä et tee sellasia asioita, joita sä et muutenkaan nuorisohjaajana tekis. Et vedä mattoa sen nuoren alta tai nolaa sitä. Pidät sen luottamuksellisuuden, et levitä niitä juttuja tai et kommentoi sellasis paikois joissa se nuori ei halua että sä kommentoit.” (Nuorisotyöntekijä14)

Luottamuksen säilyttäminen näyttää perustuvan nuorisotyöntekijän ammatilliseen toimintaan. Tässä kontekstissa korostuu nuorisotyöntekijän kunnioitus nuorta ja hänen yksityisyyttään kohtaan. Nuorten luottamuksen säilyttäminen ammatillisen toiminnan perustana näkyy myös seuraavassa aineistokatkelmassa:

"(--) Esimerkkinä vaikka se, et jollain 17-vuotiaalla nuorella on pussikaljakuvia jostain kesäpuistosta. Nii okei, mä en mee tykkää niistä, mut en mä nyt ensimmäisenä lähe lastensuojeluilmotusta tekee, et nyt on ollu Santeri sielä kannissa taas puistossa. Että semmosta kyl se pelisilmää tarvii." (Nuorisotyöntekijä1)

Edellisessä aineistokatkelmassa nuorisotyöntekijä kuvaa tilannetta, jossa nuori on laittanut internetiin kuvia, joihin nuorisotyöntekijä voisi puuttua. Kuvauksessa nuoren luottamuksen säilyttäminen ja yksityisyyden kunnioittaminen näyttäytyvät kuitenkin suurempina asioina kuin puuttuminen nuoren elämään.

Nuorisotyöntekijät joutuvat pohtimaan internetissä ammatillista rooliaan sen suhteen, että nuorten luottamus säilyy. Tasapainottelun jännitteisellä kentällä nuorten luottamuksen ja ammatillisen toiminnan välillä voi nähdä liittyvän Cederlöfin (2004, 68–70) kuvaamaan nuorisotyöntekijän roolin dilemmaan. Nuorisotyöntekijän tulee samanaikaisesti säilyttää nuoren silmissä luottamuksensa, mutta myös ammatillinen uskottavuutensa. Internetin toimintaympäristössä nuoren luottamuksen säilyttäminen näyttää korostuvan erityisesti nuorten yksityisyyden kunnioittamisen kautta. Tämä vaikuttaa nuorisotyöntekijöiden toimintaan kuvausten perusteella siten, että luottamusta pyritään ylläpitämään olemalla puuttumatta liikaa nuorten toimintaan, eli menemättä liikaa nuorten yksityiselle alueelle:

"No kyllä mä pyrin toimimaan samalla tavalla [internetissä kuin kasvokkain], mutta kyllä se totuus on, että ei niihin ihan kaikkiin just vaikka kommentteihin tuu sillä tavalla kommentoitua ku täällä talolla." (Nuorisotyöntekijä11)

Nuorisotyöntekijät joutuvat internetissä tasapainottelemaan ammattilaisena toimimisen ja nuorten luottamuksen säilyttämisen välimaastossa erityisesti nuorten elämään puuttumisen ja puuttumattomuuden suhteen. Kullaslahden (2011, 164) tutkimuksen mukaan verkko-opettajilta vaaditaan samanaikaisesti luotettavuutta ja oikeudenmukaisuutta sekä joustavuutta ja jämäkkyyttä. Näiden ominaisuuksien voi nähdä myös liittyvän internetissä tehtävän nuorisotyön ammatilliseen tasapainoiluun, jossa nuorisotyöntekijät määrittävät ja rakentavat ammatillisia toimintatapojaan.

Nuorisotyöntekijöiden neuvottelut toiminnan oikeutuksesta sekä nuoren yksityisyyden kunnioittamisesta internetissä, voi liittää siihen, millaiseksi oma ammatillinen rooli ymmärretään. Uudenlaiset, hieman epämääräisetkin, roolitukset ilmenevät muun mu-

assa siinä, että nuorisotyöntekijät perustelevat omaa internetissä toimimistaan enemmän aikuisuuden kuin nuorisotyöntekijyyden kautta, mikä näkyy seuraavassa haastattelukatkelmassa:

”Siellä netissä jotenki vaikee ajatella, (--) että ikään kuin ei ole mitään oikeutta alkaa ruotimaan tai sättimään siellä ketään nuoriso-ohjaajana. Kyllähän tavan ihmisenä voi, jos joku on tehny jotain pöljää jossain verkossa. En tiää.” (Nuorisotyöntekijä9)

Nuorisotyöntekijä ei haastattelupuheessa kuvaa kokevansa internetissä oikeutta puuttua nuoren yksityiseen elämään ammattinsa kautta. Tämän voi tulkita liittyvän sekä nuorisotyöntekijöiden toiminnan oikeutuksen puutteeseen että nuorten yksityisyyden kunnioittamiseen verkkoympäristössä. Edellisessä aineistokatkelmassa ei ole nähtävissä nuorisotyöntekijöiden erityisasemaa muihin aikuisiin nähden. Aikuisen rooli nuorten ohjaajana nähdään siten koskevan lasten ja nuorten kanssa toimivia laajemminkin kuin vain nuorisotyöntekijöiden osalta. Oikeutta puuttua nuorten elämään haetaankin aineiston perusteella monelta osin aikuisuuden, ei nuorisotyöntekijän roolin kautta:

”Mä nää sillain että jokaisen ihmisen, joka on lapsen tai nuoren kanssa tekemisissä sillon, kun hän käyttää nettiä tai aikuinen tietää että tulee käyttämään nettiä, nii on velvollinen kyllä ohjeistamaan ja puuttumaan joihinki asioihin (--).” (Nuorisotyöntekijä4)

Omasta ammattilaisuudesta näytetään puhuvan melko varovaisesti, kun kyse on internetissä toimimisesta. Nuorisotyöntekijät kuvaavat rooliaan internetissä kasvatuksen ja aikuisuuden kautta. Kasvatuksen voi nähdä ilmentävän nuorisotyön ammatillisuutta suhteessa vapaaehtoiseen nuorisotyöhön (Soanjärvi 2011, 101). Nuorisotyöntekijöiden kuvatessa rooliaan aikuisuuden kautta heijastuu Anne Puurosenkin (2014, 25) kuvaama ilmiö, jossa profession esiintuomista pyritään välttämään, jotta nuorten olisi mahdollisimman helppo kohdata nuorisotyöntekijät. Aikuisuuden kautta kuvatun nuorisotyöntekijän roolin voi kuitenkin nähdä heijastavan myös ammatillisuuden epämääräisyyttä, sillä se rinnastaa nuorisotyöntekijät muihin aikuisiin eikä tuo esiin nuorisotyöntekijän erityistä roolia. Aikuisuuden kautta kuvattu rooli ei siten tuo ilmi nuorisotyöntekijöiden erityisyyttä julkisina toimijoina. Toiminta näyttäytyykin enemmän yksityisen toiminnan kautta, joka on mahdollista myös muille kuin julkisessa virassa toimiville nuorisotyöntekijöille.

Internetin toimintaympäristössä näyttäytyy keskeisenä se, että nuorisotaloihin liitetyt säännöt ja nuorisotyöntekijöiden toiminnan oikeutukset eivät näytä pätevän sellaiseenaan. Tämä näkyy siinä, että nuorisotyöntekijät kyseenalaistavat nuorisotyön toiminnan oikeutuksen internetissä. Tähän näyttävät vaikuttavan erityisesti verkkoympäristön erityispiirteet, kuten julkisen ja yksityisen tilan sekoittuminen. Ei siis aina tiedetä, mihin voidaan puuttua ja mihin ei. Tässä yhteydessä on nähtävissä myös nuorisotyöntekijän toimiminen ammatillisen ja kaverillisen roolin rajoilla (Batsleer 2008, 100–101). Nuorisotyöntekijät pyrkivät kunnioittamaan nuorten yksityisyyttä internetissä ja säilyttämään nuorten luottamuksen. Samalla nuorisotyöntekijöiden tulisi näyttäytyä nuorten silmissä uskottavina ammattilaisina ja aikuisina. Aikuisena toimimisen voikin nähdä taustatekijänä sille, että nuoret voivat luottaa nuorisotyöntekijän ammatilliseen toimintaan (Kiilakoski 2013a, 31). Nuorisotyöntekijät joutuvat siten tasapainoilemaan ammatillisen roolin ja nuorten luottamuksen välillä (vrt. Cederlöf 2004, 68–70).

Keskustelu nuorisotyön toiminnan oikeutuksesta internetissä heijastanee osaltaan nuorisotyön ammatillisen identiteetin epämääräisyyttä nuorisotalon ulkopuolisessa ja käytännöiltään vakiintumattomassa toimintaympäristössä. Nuorisotyöllä ei ole muutenkaan vastaavaa ammatillista oikeutusta kuin esimerkiksi sosiaalityöntekijöillä tai opettajilla, joiden toiminnan oikeutus tulee pitkälti jo ammattinimikkeen kautta (Banks 2007, 7). Nuorisotyöntekijöiden on siten saavutettava ammatillinen oikeutus muilta aloilta lähes jatkuvasti (Soanjärvi 2011, 111). Nuorisotalojen voi nähdä tukevan nuorisotyöntekijöiden ammatillisuutta (Kiilakoski 2011, 191), kun taas internet näyttäytyy toimintaympäristönä, jossa nuorisotyöntekijät ovat perinteisen työympäristönsä ulkopuolella ja joutuvat siten erityisellä tavalla oikeuttamaan toimintaansa. Nuorisotyöntekijät joutuvat myös opettelemaan, mitä verkkoympäristössä saa nuorisontekijänä tehdä, jotta nuorten luottamus säilyy ja kohtaaminen nuorten kanssa mahdollistuu. Uusissa toimintaympäristöissä omaa ammatillista toimintaa onkin muokattava vastaamaan ammatillisen toiminnan tavoitteita (Vaininen 2011, 13). Nuorisotyön moniulotteiset, jopa epämääräiset toiminnan tavoitteet sekä verkon erityispiirteet näyttäytyvätkin taustalla siinä, miten nuorisotyöntekijät kuvaavat ammatillista rooliaan ja toiminnan oikeutusta internetin toimintaympäristössä.

6.3 Nuorisotyöntekijän persoonan esittämisen reflektointi

Nuorisotyöntekijät tekevät työtä omalla persoonallaan. Muun muassa opettajien ja sosiaalityöntekijöiden on vastaavasti kuvattu työskentelevän persoonallaan (Krokkfors 1998, 80; Luukkainen 2004, 85). Omalla persoonalla työskennellessä ammatillinen kehittyminen vaatii itsensä ja oman työnsä kehittämistä ja reflektointia (Soanjärvi 2011, 131). Nuorisotyöntekijänä toimiminen verkossa edellyttää nuorisotyöntekijöiltä henkilökohtaista reflektointia oman persoonan ja sen esittämisen osalta. Tarkoitin reflektoinnilla tässä yhteydessä oman toiminnan ja sen vaikutusten tietoista tarkastelua.

Aineiston perusteella nuorisotyöntekijöiden oman persoonan esittäminen vaatii reflektointia internetissä toimittaessa. Aikaisemmassa verkko-opetusta koskevassa tutkimuksessa kuvataan hyvän verkko-opettajan ominaisuuksia vuorovaikutuksessa siten, että opettajan tulisi ilmaista itseään monipuolisesti, selkeästi ja täsmällisesti (Kullaslah-tti 2011, 157). Eräässä fokusryhmähaastattelussa tulikin esiin, että joidenkin luontainen ja persoonallinen vuorovaikutuksen tyyli ei ole sopiva internetin vuorovaikutukseen. Esimerkiksi jaarittelu nähdään internetiin epäsopivana tapana kommunikoida, mistä johtuen nuorisotyöntekijän on reflektoitava omaa persoonaansa ja henkilökohtaista kommunikoinnin tapaansa. Persoonan rajaamisen taustalla voi haastattelupuheen perusteella nähdä olevan pyrkimys onnistuneeseen vuorovaikutukseen nuoren kanssa.

"(--) Jotku esimerkiks saattaa jaaritella netissä pitkiä pätkiä. Et ehkä se on heidän luontainen tyyli, mut se ei toimi netissä. Et tällasten asioiden tunnistaminen, oman persoonan, millanen itse on, miten puhuu ja kommunikoi, nii sitä pitää rajata aika paljon ehkä netissä. (--) Sit taas sellaset persoonalliset jutut, mitä saattaa kirjoitettessaki tehdä, jotkut ilmaukset saattaa tuntua siellä toisessa päässä omituiselta tai jollain tavalla oudolta, joka hämmentää ja vie kauemmas sitä taas sitä keskustelua (--). Et se ei oo liian tungettelevaan tai siinä on aika hienovaraista." (Nuorisotyöntekijä4)

Aineistokatkelman mukaan nuorisotyöntekijöiden tulee verkossa opetella toimintaympäristön tavat ja pyrkiä itsereflektioon. Oman toiminnan reflektoinnin kautta nuorisotyöntekijä voi pyrkiä edistämään dialogisuutta nuorten kanssa. Dialogisuuden kautta keskusteluissa voidaan tavoitella osapuolten välistä keskinäistä ymmärrystä (Mönkkönen 2007, 86). Oman persoonan rajaamisen näkökulmasta nuorisotyöntekijä joutuu pohtimaan omaa vuorovaikutustaan ja persoonaansa myös siitä näkökulmasta, että

internetin vuorovaikutus ja kasvokkaiset toimintatavat ovat linjassa keskenään. Haastatteluissa tulee esiin näkökulma siitä, että internetissä tulee toimia samalla tavoin ja samana persoonana kuin nuorisotalollakin, jotta nuorten on mahdollisimman helppo lähestyä nuoriso-ohjaajaa.

”Nii ja sit ennen kaikkee just se, et oot aito myös siel, aito oma ittes myös siel, se sama nuoriso-ohjaaja myös siel netissä ku siel nuorisotalolla. Et sit koittaa pitää sielläki sen roolin samana, et just se että vaik se on eri maailma se nettimaailma ku nuorisotalomaailma, nii silti kuitenkin et pitää sen saman linjan siellä. (--) just se et on vaan samanlainen, sama persoona ku on siel talollaki, nii on sit ehkä helpommin lähestyttävissä. Et jos talolla on semmonen rento ja semmonen hyvällä fiiliksellä koittaa mennä ja sit siellä on semmonen tosi virallinen yhtäkkiä nii.” (Nuorisotyöntekijä7)

Aineistokatkelmassa nuorisotyöntekijä näyttäytyy aikuisena, joka pyrkii rentouden kautta löytämään nuorison ja nuorisokulttuurien rajapintaa. Käyttämällä rentoilmaisua, nuorisotyöntekijän voi tulkita tarkoittavan nuorisoon samaistumista epävirallisuuden kautta. Tätä kuvataan kuitenkin omana itsenä työskentelynä. Nuorisotyöntekijöiden kuvauksissa internetissä työskentelystä näyttäytyvät haastattelupuheiden kautta toisaalta tarve oman persoonan reflektoiselle, mutta myös tarve oman persoonan esittämiselle samanlaisena internetissä ja nuorisotalolla. Erilaisten näkökulmien taustalla vaikuttaa kuitenkin olevan näkemys siitä, että vuorovaikutuksen tulisi olla mahdollisimman mutkatonta ja nuoren pitäisi olla helppo lähestyä nuoriso-ohjaajaa. Oman persoonan rajaamisen tai rajaamattomuuden taustalla näyttääkin olevan kynnyskättömän ja vastavuoroisen nuorisotyöllisen vuorovaikutuksen edistäminen, jonka voi nähdä dialogisena vuorovaikutuksena.

Nuorisotyöntekijöiden omalla persoonalla ja omana itsenä työskentely näyttäytyy kiinnostavana erityisesti sen kautta, että nuorisotyöntekijät puhuvat aineistossa omana itsenä työskentelystä, mutta toisaalta myös nuorisotyöntekijän roolista ja sen esittämisestä. Persoona-sana onkin historiallisesti viitannut naamioon ja rooliin, ja sen voi nähdä liittyvän siihen miten itseä esitetään (Goffman 1971 [1959], 29–30). Nuorisotyöntekijän omalla persoonalla työskentely ja oman persoonan esittämistapa kytkeytyvät vahvasti ammattiin ja siten itsensä esittämiseen nuorisotyöntekijänä. Tämän voi liittää Goffmanin ajatukseen siitä, että toisten ihmisten ollessa läsnä, ihminen esittää itseään tietynlaisena korostamalla joitain ulottuvuuksia ja vastaavasti heikentämällä toisia.

Tällaista tiettyjen piirteiden ilmenemisen tilaa Goffman kuvaa julkialueeksi, jossa pyritään toimimaan tiettyjen vaatimusten mukaisesti. Vaatimukset ovat usein esimerkiksi työnantajan työntekijöilleen ohjaamia. (Goffman 1971 [1959], 119–124.) Nuorisotyöntekijät esittävätkin itseään nuorisotyössä julkista työtä tekevinä ammattilaisina, mikä poikkeaa usein siitä, miten nuorisotyöntekijä toimii esimerkiksi vapaa-ajalla. Tämä tulee näkyviin esimerkiksi sinä, miten kuvataan Facebookin käyttötapoja:

”Siis tavallaan miten sä käytät esimerkiks henkilökohtaista Facebookia, nii se on ku yö ja päivä, miten käyttää sit taas työ-Facebookia. Henkilökohtasella tulee lauottua, ei ikinä mitään asiaa oikeestaan.” (Nuorisotyöntekijä10)

Nuorisotyöntekijän toiminta ammatillisen ja henkilökohtaisen roolin välillä vaihtelee sen kautta, kenen kanssa ollaan tekemisissä. Nuorisotyöntekijä toimii ammattinsa kautta julkisena toimijana ja ammattiin liittyy tietyt tehtävät ja odotukset. Ammatin muodostaman sosiaalisen roolin voi nähdä liittyvän Goffmanin (1971 [1959], 37) kuvaamaan julkialueeseen ja itsen esittämiseen. Myös Soanjärvi (2011, 105) on esittänyt nuorisotyöntekijyyteen liittyvän tietynlainen sosiaalinen rooli ja olemisen tapa. Nuorisotyöntekijät kuvaavatkin itsensä esittämistä ja omaa rooliaan nuorisotyössä erityisesti aikuisuuden ja siihen sopivaksi liitetyn toiminnan kautta. Yksityiseksi ajateltu toiminta näyttäytyy puolestaan edellistä rennompana. Aikaisemmin esitetyissä aineistokatkelmassa tuleekin esiin se, että nuorisotyöntekijät pyrkivät internetissä rajaamaan yksityistä ja julkista roolia niihin liitettyjen odotusten kautta siten, että vuorovaikutus nuoren kanssa helpottuu, eikä toiminta aiheuta hämmennystä. Nuorisotyöntekijänä toimiminen kuvataan vuorovaikutuksessa ammatillisena roolina, joka näyttäytyy erillisenä suhteessa yksityiseen minään:

”Keskusteluissa kannattaa muistaa se, että ethän sä siinä ikään kuin henkilökohtaisesti keskustele, vaan sä oot se nuoriso-ohjaaja joka siin keskustelee.” (Nuorisotyöntekijä1)

Omalla persoonalla työskentely on tulkittavissa suhteessa nuorisotyöntekijän rooliin. Oman persoonan reflektoinnin voikin nähdä liittyvän siihen, miten itseä esitetään nuorisotyöntekijänä. Itsen esittäminen näyttää tapahtuvan internetissäkin nuorisotyöntekijän roolin kautta, mutta roolia tulee kuitenkin rajata internetissä uudelleen vuorovaikutuksen helpottamiseksi sekä yksityisen ja julkisen roolin rajanvedon selkeyttämiseksi.

si. Oman persoonan ollessa työn välineenä nuorisotyöntekijöiden pitääkin uskottavasti toimia sekä omana itsenään että nuorisotyöntekijänä. Tämä vaatii työntekijöiltä tasapainoilua yksityisen minän ja julkisena ammattilaisena toimimisen rajapinnoilla. Vastaava yksityisen ja julkisen rajapinnoilla toimiminen on tullut esiin varhaiskasvatuksen kumppanuussuhteita tutkittaessa (Kekkonen 2012). Nuorisotyöntekijän tulisi tämän tasapainoilun kautta näyttäytyä sekä omana persoonana, joka nuorisotyössä näyttäytyy rentona ja luotettavana aikuisena että samalla julkista virkaa toimittavana ammattilaisena. Tämä kytkeytyy osaltaan myös Cederlöfin (2004, 68–70) kuvaamaan nuorisotyön perusdilemmaan liittyvään virallisen ja epävirallisen roolin rajoilla toimimiseen.

Aikaisemmissa tutkimuksissa on korostunut nuorisotyöntekijöiden rooli rentona ja epämuodollisena toimijana, jonka tulee kuitenkin toimia ammattilaisena (esim. Puuronen 2014, 48). Sama tulee esiin tässäkin tutkimuksessa. Internet toimintaympäristönä näyttää kuitenkin vaativan nuorisotyöntekijöiltä tarkempaa oman toiminnan tarkastelua sen suhteen, miten näyttäytyä internetissä nuorten silmissä uskottavana toimijana. Tässä luvussa korostuvan toiminnan tietoisien tarkastelun kautta nuorisotyöntekijöiden voikin nähdä määrittävän ja nimeävän tapaansa toimia ammatillisesti internetin toimintaympäristössä.

7 POHDINTAA NUORISOTYÖN ROOLISTA INTERNETISSÄ

Tässä luvussa kokoan yhteen tutkimuksen tuloksia ja pohdin niiden kautta nuorisotyön roolia ja ammatillista erityisyyttä internetin toimintaympäristössä. Lopuksi päätän tutkielmani jälkisanoihin.

7.1 Tulosten yhteenvetoa ja pohdintaa

Tutkimuksen tavoitteena on ollut tuoda tietoa nuorisotyön roolista ja identiteetistä internetin toimintaympäristössä, tarkastelemalla nuorisotyöntekijöiden kuvauksia ja käsityksiä verkossa toimimisesta. Samalla on tuotu tietoa nuorisopolitiikan käytännöistä ja nuorisotyön roolista yhteiskunnallisena toimijana. Ensimmäisessä tutkimuskysymyksessä kysyttiin, mikä nuorisotyöntekijöiden toimimisesta internetissä tekee nuorisotyötä. Toisessa tutkimuskysymyksessä tarkasteltiin nuorisotyöntekijöiden kuvauksia rooleistaan internetissä. Tutkimuksen aineisto muodostui Helsingin kaupungin nuorisotyöntekijöille tehdyistä fokusryhmähaastatteluista sekä Verken toteuttaman kyselyn avovastauksista.

Tulosten yhteenvedon ja pohdinnan aluksi käsittelen nuorisotyöllisen toiminnan erityisyyttä internetissä, tiivistämällä ja pohtimalla ensimmäiseen tutkimuskysymykseen liittyviä tuloksia. Tämän jälkeen kokoan ja pohdin nuorisotyöntekijöiden kuvauksia roolistaan internetissä, vastaten tiivistetyksi toiseen tutkimuskysymykseen. Lopuksi pohdin laajemmin tutkimuksen tuloksia suhteessa nuorisotyön ammatillisuuteen.

Nuorisotyöllisen toiminnan erityisyys internetissä

Nuorisotyöntekijöiden toiminnan kuvauksien kautta aineistosta saa tietoa internetin erityisyydestä nuorisotyön toimintaympäristönä. Verkko mahdollistaa nuorisotyön tehtävien toteuttamisen monilta osin. Sen kautta nuorisotyöntekijät voivat olla läsnä nuorten elämässä, seurata heidän elämäänsä sekä ohjata, valistaa ja tukea nuoria. Lisäksi nuorisotyöntekijät tukevat verkossa jonkin verran nuorten omaa toimintaa ja osallistumista. Nuorisotyön internetissä toteuttamat tehtävät ovat liitettävissä pitkälti informaaliin kasvatukseen. Informaali kasvatusta kuvaa laajemminkin nuorisotyöhön liittyvää epämuodollista toimintaa (Batsleer 2008, 5). Nuorisotyön internetissä toteut-

tamaan kasvatukseen sekoittuu edellä kuvattujen toimintatapojen kautta erilaisia kasvatuksen tapoja. Erilaisten kasvatusten muotojen voi nähdä sekoittuvan nuorisotyössä vastaavasti kuin Hoikkala (2001) kuvaa auktoriteetti- ja kaverivanhemmuuden kautta kasvatuksen muotojen sekoittumista vanhemmilla. Internetissä toteutettavan nuorisotyön informaaliin kasvatukseen voikin nähdä kuuluvan rajoja, tukemista ja kontrollia, joiden kautta syntyy yksityisen ja julkisen alueen rajapinnoilla toteutettava sosiaalinen kontrolli. Sosiaalisen kontrollin käytännöt näyttäytyvät siten myös heijastuksina nuorisopolitiikasta.

Nuorisotyön tehtävien toteuttamisessa lomittuvat vahvasti internetissä tehtävä työ ja kasvokkainen työ. Tämä korostuu erityisesti talotyötä tekevien nuorisotyöntekijöiden vastauksissa. Internetissä toteutetaan useita nuorisotyön tehtäviä, jotka voi hahmottaa Niemisen (2007, 23–27) nuorisotyöhön jäsentelemien perustehtävien kautta. Näitä ovat sosialisatio, personalisaatio, kompensatio ja piilotehtäväksikin kutsuttu kontrolli. Internetissä painottuvat kompensation kannalta ennaltaehkäisevät tehtävät, kun taas puuttumiseen ja toimenpiteisiin liittyvät toiminnot toteutetaan useimmiten kasvokkain. Nuorisotyö on myös yleisemmin nähty erityisesti nuorten ongelmia ennaltaehkäisevänä toimijana (Cederlöf 2007, 63; Pohjola 2009, 27–28). Internetin voikin nähdä ennaltaehkäisevää työtä vahvistavana ympäristönä. Myös sosiaalityössä internet näyttäytyy merkittävänä toimintaympäristönä ennaltaehkäisevän työn kannalta (Rahikka 2013). Kasvokkaisen ja virtuaalisen ympäristön voi nähdä tukevan toisiaan ja niiden rajapinnoilla toimimisen voi nähdä nuorisotyön kenttää laajentavana. Internetissä tehtävän ja kasvokkaisen työn lomittuminen näkyikin toiminnassa ja vuorovaikutuksessa, mutta myös niissä käsityksissä ja merkityksissä, joita toiminnalle annetaan.

Internetin merkitys nuorisotyössä korostuu nuorisotyöntekijöiden toteuttamien tehtävien ja toimintojen kautta erityisesti vuorovaikutuksellisenä toimintaympäristönä. Vuorovaikutuksellisuus on vastaavasti korostunut myös esimerkiksi verkko-opetuksessa (Leinonen 2008, 153). Vuorovaikutus liittyy vahvasti nuorisotyön toteuttamiseen, sillä nuorisotyön voi nähdä toteutuvan nuoren ja nuorisotyöntekijän välisessä vuorovaikutuksessa (Gretschel 2011, 7). Internetiä käytetään nuorisotyössä nuorten tiedottamiseen sekä ryhmien sisäiseen ja yksilöiden väliseen vuorovaikutukseen (ks. myös Hyry 2013). Erityisen paljon verkkoa hyödynnetään julkisessa viestinnässä, mutta jonkin

verran myös ryhmien jäsenten välisessä puolijulkisessa vuorovaikutuksessa. Internetin erityisenä mahdollisuutena nuorisotyöllisten kohtaamisten kannalta näyttäytyy kuitenkin mahdollisuus yksityiseen vuorovaikutukseen, joka painottuu nuoren ja nuorisotyöntekijän kahdenväliseen kommunikaatioon. Nuorisotaloilla korostuu puolestaan tyypillisesti ryhmätoiminta (Kiilakoski 2012, 137), mistä johtuen kahdenvälinen kommunikaatio näyttäytyy internetin erityispiirteenä. Nuorisotaloilla oleminen keskittyy pitkälti myös valmiiseen toimintaan (Kiilakoski 2011, 200), kun taas internetissä ei ole vastaavia toimintaa ohjaavia puitteita. Internetin vuorovaikutuksen yksityisyyden ja väljyyden voi sitä kautta nähdä myös paikkaavan fyysisten kohtaamisten puutteita.

Internetin nuorisotyöllisen vuorovaikutuksen erityispiirteitä ovat matalan kynnyksen ympäristö, monentasoisten keskustelujen mahdollisuus, riippumattomuus ajasta ja paikasta sekä mahdollisuus vuorovaikutuksen jatkuvuuteen. Samansuuntaisia tuloksia on saatu myös aikaisemmista internetin käyttöä koskevista tutkimuksista (ks. Kullaslah-tti 2011; Leinonen 2008; Martin & Parker 2014; Rahikka 2013; Ridell 2011). Internetin tarjoamat mahdollisuudet nuorisotyölliselle kommunikaatiolle, voidaan jäsentää julkisen, puolijulkisen ja yksityisen kautta. Vuorovaikutuksen kohderyhmän kautta muotoutuu siten relationaalisia tiloja, joilla tarkoitan Kymäläiseen (2009, 96) viitaten tilojen määrittymistä niille annettujen merkitysten ja kontekstien kautta. Vuorovaikutuksen julkisuuden voi nähdä tässä yhteydessä määrittävän sen kautta, ketä vuorovaikutukseen osallistuu. Internetin tilojen erityispiirteenä on niiden joustavuus ja mahdollisuus käyttää useampaa tilaa samanaikaisesti. Tämä tukee edellisistä tutkimuksista saatuja tuloksia internetin tilojen ominaispiirteistä (ks. Ridell ym. 2009; Kylmäkoski 2006).

Tutkimuksen mukaan internetissä tehtävässä nuorisotyössä korostuu siis yksilökeskeinen vuorovaikutus. Tämä näyttäytyy poikkeavana suhteessa perinteiseen nuorisotalotyöhön, jossa on yleisesti korostettu ryhmätoimintaa (Kiilakoski 2012, 137). Yksilölähtöisyyden korostuminen voi johtua internetin vuorovaikutuksellisesta ympäristöstä. Internetiä onkin tyypillisesti käytetty paljon vuorovaikutukseen (Laaksonen & Matikainen 2013, 195–198). Ryhmät ovat puolestaan usein keskittyneet enemmän toimintaan kuin vuorovaikutukseen. Nuorisotyön tehtävää voi myös olla helpompi sanallistaa yksilöiden kautta verkkoympäristössä, jossa ryhmät voivat näyttäytyä epämääräisinä ja muuttuvina. Yksilökeskeisyyden korostuessa nuorisotyön voi tulkita painottuvan inter-

netissä sukupolvien väliseen kohtaamiseen ja henkilökohtaiseen tukemiseen. Tällöin verkossa jää vähemmälle huomiolle nuorten toiminnan ja ryhmien tukeminen. Jälkimmäiset ovatkin perinteisesti korostuneet nuorisotaloilla (Kiilakoski 2011, 184–185).

Vuorovaikutuksen korostuessa verkkoympäristöissä oli aiheellista analysoida myös vuorovaikutukseen liittyviä tekijöitä, kuten luottamusta. Nuorisotyön lähtökohtana nuorten kohtaamisessa onkin luottamus (Kylmäkoski & Fedotoff 2007, 388). Luottamus jäsentyy tässä tutkimuksessa Seligmania (1997) mukaillen ensinnäkin palveluita, toimintaympäristöjä ja välineitä kohtaan koetun luottavaisuuden (confidence) kautta ja toiseksi nuorten nuorisotyöntekijöihin kokeman luottamuksen (trust) kautta. Luottavaisuuden kannalta nuorisotyöntekijöiden verkossa toimimisen ja vuorovaikutuksen edellytyksenä on tutkimuksen mukaan luottamus välineisiin ja toimintaympäristöön. Luottamuksen kannalta verkossa korostuu puolestaan nuorisotyöntekijöiden ja nuorten välinen luottamus. Nuorisotyöntekijät rakentavat luottamuksen nuorten kanssa useimmiten kasvokkain. Luottamuksellisten keskustelujen käymiseen verkossa vaikuttaa tutkimuksen perusteella erityisesti kasvottomuus ja nuoren mahdollisuus säädellä etäisyyttä aikuiseen. Myös tuttuus on tutkimuksen mukaan usein luottamuksen taustalla. Aikaisemmin esimerkiksi Ilmonen (2000, 34) on kuvannut tuttuuden yhteyttä luottamukseen. Internetissä korostuu lisäksi nuorten luottamuksen säilyttäminen, sillä nuorisotyöntekijät voivat saada internetin kautta paljon tietoa nuorten elämästä.

Internetin toimintaympäristössä korostuvat nuorisotyöntekijöiden ammatillisen kompetenssin laajuus ja uudet osa-alueet. Ammatilliseen kompetenssiin liittyy nuorisotyöntekijöiden tietotekninen osaaminen, verkkovuorovaikutuksen erityispiirteet sekä substanssiosaamisen hyödyntäminen internetissä. Tulokset tukevat esimerkiksi Rahikan (2013) tutkimuksesta saatuja tuloksia internetin ammatilliseen käyttöön vaadittavista osaamisalueista. Keskeisinä nuorisotyöntekijöiden ammatillisen kompetenssin kannalta näyttäytyvät myös nuorten internetin käyttö ja siihen liittyvä alakulttuurinen pääoma. Alakulttuurisella pääomalla tarkoitan Thorntonin (1997, 201–203) viitaten nuorten olemisen tapaa, jolla pyritään tyypillisesti erottautumiseen. Internetissä tämä voi ilmentyä esimerkiksi erilaisten käyttötapojen kautta. Nuorisotyöntekijöiden onkin peilattava omaa osaamistaan verkossa ilmeneviin nuorten alakulttuuriin pääomiin.

Nuorten alakulttuuristen pääomien voi nähdä osaltaan ilmentävän sukupolvien välisiä eroja. Tutkimuksen mukaan myös yksityisen ja julkisen elämän rajaaminen näyttäytyy internetissä eri sukupolvilla erilaisena ja sen voi nähdä aiheuttavan sukupolvien välistä kuilua. Myös esimerkiksi Reimer (1995, 64) on esittänyt, että aikuisten ja nuorten mediankäyttöön liittyvät yksityisen ja julkisen rajanvedot voivat poiketa toisistaan. Sukupolvien välisen ymmärryksen rakentamisessa ja nuorisotyöntekijöiden ammatillisen kompetenssin kannalta keskeistä on kuitenkin yksityisten ja julkisten välisten rajanvedojen määrittely ja niihin liittyvien merkitysten ymmärtäminen. Nuorten parissa työskentelevät tulkitsevatkin omista lähtökohdistaan niitä merkityksiä, joita nuorisoon ja heidän toimintaympäristöihinsä liitetään (Hoikkala 1991, 274). Nuorisotyöntekijöiden ammatilliseen kompetenssiin liittyy sukupolvien välisten rajapintojen etsimistä ja ylittämistä, jotta nuoria on mahdollista kohdata internetissä. Nuorten kohtaaminen verkossa vaatiikin vastavuoroista informaalia oppimista nuorten kanssa. Nuorisotyöntekijöiden on tärkeää hallita myös internetin tekstuaalisuus, sosiaaliset sisällöt, vihjeellisyys sekä kontekstuaalisuus. Laajemmissa toimintaympäristöissä vaaditaan laajempaa osaamista (Puuronen 2014, 29).

Tutkimuksen tulokset internetin hyödyntämisen ja erityispiirteiden osalta ovat monin paikoin yhteneväisiä muilla ammattialoilla, erityisesti opetus- ja sosiaalityössä tehtyjen, internetin käyttöön liittyvien tutkimusten kanssa (esim. Kullaslahti 2011; Leinonen 2008; Rahikka 2013). Nuorisotyöntekijät eivät tuo aineistossa eksplisiittisesti esiin nuorisotyön erityisyyttä internetissä suhteessa lähialoihin. Nuorisotyöntekijöiden kuvauksista on kuitenkin tulkittavissa perusteluja toiminnasta, jota sen lähialat eivät toteuta vastaavin tavoin. Nuorisotyön erityisen roolin suhteessa lähialoihin, voi tulkita internetissä perustuvan siihen, että nuoria kohdataan heidän arjessaan. Se mahdollistaa kohtaamisen avoimuuden ja luontevuuden esimerkiksi kouluympäristöön verrattuna (Purjo 2012, 99). Nuorten elämän seuraamisen ja läsnäolon kautta internet mahdollistaa nuorisotyöntekijöille myös nuorten verkon kautta näyttäytyvän arjen, siihen kuuluvien ilmiöiden ja nuorten käyttämän kielen asiantuntijuuden. Nuorisotyöntekijät voivat siten kohdistaa huomionsa niihin asioihin, joita tulkitsevat nuorten tarvitsevan. Tämä perustuu nuorisotyön väljään toteuttamisen mahdollisuuteen ja siihen, että nuorisotyö ei ole samalla tavoin erikoistunut kuin esimerkiksi sosiaalityö. (Purjo 2012, 99.)

Nuorisotyön voi nähdä toteuttavan internetissä nuorisopoliittista tehtävää. Internet vaikuttaa väistämättä nuorisotyön menetelmiin ja painopisteisiin, mutta sen tavoitteiden voi nähdä säilyvän pitkälti samoina kuin perinteisemmissä nuorisotyön muodoissa (Kotilainen & Sihvonen 2006, 170; Sinisalo-Juha & Timonen 2011). Internetin voi nähdä muuttavan painotuksia sen suhteen, mitkä nuorisopoliittikan käytännöt korostuvat. Nuorisotyö kohdistuu verkossa vahvasti nuorten omaan ajankäyttöön ja siellä näyttää korostuvan sukupolvien välinen kohtaaminen, jonka kautta nuoria tuetaan ja ohjataan. Internetin julkisuuden ja avoimuuden voi nähdä myös lisäävän nuorisotyön toteuttamaa sosiaalista kontrollia. Nuorten omaehtoisen toiminnan ja aktiivisen kansalaisuuden edistäminen ei puolestaan tullut tämän tutkimuksen aineistossa kovin vahvasti esiin. Tutkimustulosten voi edellisten kautta nähdä kuvaavan nuorisopoliittikan käytäntöjä. Tässä yhteydessä on kuitenkin huomioitava nuorisolain tarjoavan lähinnä hallinnollis-normatiivisen näkökulman nuorisotyöhön (Nieminen 2007, 22).

Nuorisotyöntekijöiden roolien opettelu internetin toimintaympäristössä

Nuorisotyöntekijät kuvaavat rooliaan internetissä monin paikoin suhteessa yksityiseen ja julkiseen. Nuorisotyöntekijät pitävät tärkeänä yksityisen ja ammatillisen elämän erottamista toisistaan. Samaa eronteon tärkeyttä ovat korostaneet esimerkiksi opettajat (Hakala 2007, 66). Internet voi hämärtää henkilökohtaisen ja ammatillisen roolin erottamista (Säntti & Säntti 2011, 23, 28), mutta antaa samalla uudenlaisia mahdollisuuksia roolien erottamiseen. Verkkoympäristössä ammattilaisuutta määritetään esimerkiksi Facebookin profiilien kautta, erottelemalla sitä, mikä kuuluu julkiseen virkaan ja mikä rajataan sen ulkopuolelle yksityiseen elämään kuuluvaksi.

Nuorisotyön toiminnan oikeutus ilmenee tutkimuksessa monin paikoin nuorten elämään puuttumisen kautta, mutta aineistossa myös kyseenalaistetaan nuorisotyöntekijöiden oikeutta puuttua nuorten toimintaan verkossa. Nuorisotyöntekijöiden roolitukset poikkeavatkin internetissä talotyöstä, jossa tila asettaa sopimuksen nuorten ja nuorisotyöntekijöiden toiminnalle. Internetissä roolitusten voi nähdä muuttuvan siten, että nuorisotyöntekijöiden rooli suhteessa nuoriin näyttäytyy kompromissina perinteiseen talotyöhön verrattuna. Nuorisotyöntekijöiden roolit rakentuvatkin verkossa pitkälti nuorten yksityisyyden kunnioittamisen ja luottamuksen säilyttämisen kautta.

Osa nuorisotyöntekijöistä kuvaa toimintaansa internetissä nuorten reviirillä toimimiseksi. Nuorten reviirin voi nähdä opittuna alueena, johon liitetyt merkitykset haastavat nuorisotyöntekijöiden ammatillisuutta internetissä muuttuneiden roolien kautta. Nuorisotyöntekijöiden täytyykin tasapainoilla nuorten luottamuksen ja ammatillisen toiminnan välillä (vrt. Cederlöf 2004, 68–70). Keskeisenä internetissä toimimisessa näytettyä luottamuksen säilyttäminen nuorten yksityisyyden kunnioittamisen kautta. Näiden toiminnalle annettujen merkitysten kautta nuorisotyöntekijät toimivat nuorten kaverillisina kasvattajina yksityisen ja julkisen roolin rajapinnoilla.

Nuorisotyöntekijöiden muuttuvat roolitukset heijastuvat siihen, miten roolia internetissä toimivina ammattilaisina kuvataan ja nimetään. Ensinnäkin nuorisotyöntekijät kuvaavat rooliaan internetissä kasvattajana. Kasvatus on laajemminkin liitetty ammatilliseen nuorisotyöntekijyyteen (Soanjärvi 2011). Toisaalta nuorisotyöntekijät kuvaavat rooliaan verkossa erityisesti aikuisuuden kautta, jossa ei tehdä selkeää erontekoa nuorisotyöntekijöiden ja muiden aikuisten välille. Nuorisotyöntekijyyden epämääräiset rajat (Soanjärvi 2011, 68) tulevatkin näkyväksi nuorisotyöntekijöiden nimetessä rooliaan internetissä aikuisuuden kautta. Ammatillisen roolin epämääräisyyden voikin nähdä korostuvan internetin toimintaympäristössä.

Ammatillista roolia määritetään verkossa osaltaan sen kautta, miten nuorisotyöntekijät esittävät itseään samanaikaisesti omalla persoonalla työskentelevänä ja julkisessa virassa toimivana ammattilaisena. Ammatillista roolia kuvataan erityisesti rennon, luottamuksellisen, julkista virkaa toimittavan nuorisotyöntekijyyden kautta, johon sisältyy ammatillisena aikuisena ja kasvattajana toimiminen. Myös etsivää nuorisotyötä koskevassa tutkimuksessa on tullut näkyväksi nuorisotyöntekijän rooli epämuodollisena ja rentona, mutta samanaikaisesti ammatillisena toimijana (esim. Puuronen 2014, 48). Nuorisotyöntekijät esittävät itseään internetissä sosiaalisen roolin kautta, johon liittyy tiettyjä odotuksia, ja jonka kautta tulee samanaikaisesti esiintyä sekä omana itsenään että ammattilaisena. Nuorisotyöntekijän voi siten nähdä toimivan Goffmanin (1971 [1959], 29–30) kuvaamalla julkialueella ammattiin liitetyn sosiaalisen roolin kautta. Internetissä voivatkin sekoittua nuorisotyöntekijän yksityinen ja julkinen rooli, joiden välimaastossa nuorisotyöntekijät tasapainoilevat.

Verkkotyöskentelyn kannalta keskeisenä tutkimuksessa näyttäytyy nuorisotyöntekijöiden persoonan esittämisen reflektointi. Kaikkea työtä voi ajatella tehtävän omalla persoonalla, mutta verkkoympäristö näyttää johtavan nuorisotyöllisen vuorovaikutuksen ja oman roolin esittämisen tarkempaan reflektointiin. Perinteisesti nuorten kohtaaminen näyttäytyy nuorisotyössä hiljaisena tietona (Kiilakoski 2012, 134). Perinteisen toimintaympäristön ulkopuolella nuorisotyöntekijät näyttävätkin neuvottelevan aktiivisemmin siitä, miten itseä esitetään työntekijänä. Oman persoonan rajaamista kuvataan ensinnäkin vuorovaikutuksen rajaamisen kautta siten, että internetissä tulisi esittää itseään selkeästi. Samankaltaisia tuloksia on myös tutkittaessa opettajuutta verkkoympäristössä (Kullaslahti 2011, 157). Toiseksi korostuu se, että nuorisotyöntekijöiden tulee esittää itseään samanlaisena työntekijänä niin internetissä kuin kasvokkain. Persoonan esittämisen reflektointia näyttääkin ohjaavan pyrkimys sujuvaan vuorovaikutukseen. Ammatillisen roolin määrittelyyn ja rajaamiseen vaikuttaakin internetissä yksityisen ja julkisen roolien rajanvetojen hämärtyminen.

Nuorisotyöntekijöiden ammattieettiset pohdinnat toistuvat toiminnan ja roolien kuvusten yhteydessä. Paljon pohdintaa aiheuttavat nuorisotyössä laajasti käytetyt Facebookin ammatilliset profiilit ja niiden sääntöjenvastaisuus. Ammattieettisen pohdinnan aiheena näyttäytyvät myös kysymykset siitä, voiko nuorisotyöntekijä puuttua nuorten elämään internetissä ja jos voi, miten puuttumisen tulisi tapahtua. Nämä pohdinnat voi tulkita nuorisotyöntekijöiden opetteluun nuorten yksityisen ja julkisen rajoista ja siitä, miten rajanvedot tulisi suhteuttaa nuorisotyöntekijöiden ammatilliseen rooliin ja toimintaan. Verkkoympäristössä näyttääkin, että nuoret osittain säätelevät erilaisiin tiloihin pääsyä. Tämä näyttäytyy nuorisotaloihin verrattuna poikkeavana, sillä nuorisotalot nähdään nuorisotyöntekijöiden ja nuorten yhteisinä tiloina, joissa nuorisotyöntekijöillä on muita tiloja enemmän valtuuksia (Kiilakoski 2012, 132–133). Suuri osa nuorisotyöntekijöistä kokeekin tarvetta yhteisille internetissä toimimiseen liittyville ohjeistuksille. Toisaalta myös yksilölliset toimintatavat näyttävät ohjaavan nuorisotyöntekijöiden toimintaa, mikä on tullut ilmi myös Soanjärven (2011, 60) ammatillista nuorisotyötä koskevassa tutkimuksessa. Nuorisotyöntekijöiden toimintatavat voivatkin erota internetissä huomattavasti toisistaan, minkä voi nähdä heikentävän nuorisotyön ammatillis-

ta identiteettiä. Aineistosta on havaittavissa ammattieettisten asioiden tiimoilta samanaikaisesti nuorisotyöntekijöiden yksinäisyys ja kollektiivinen epävarmuus.

Nuorisotyöntekijöiden kuvaamat eettiset pohdinnat ovat aineistossa keskeisessä roolissa. Aineistossa näkyvät sekä toimintaympäristöön että yleisemmin nuorisotyöhön liitetyt eettiset kysymykset. Myös esimerkiksi sosiaalityössä on mietitty verkkoympäristöön liittyvää etiikkaa (Rahikka 2013, 131–133). Jaana Kullaslahti ja Mervi Friman (2007, 30) ovat puolestaan esittäneet verkko-opettajien etiikan rakentuvan kolmen tekijä kautta, joita ovat opettajan, ammattialan sekä tietotekniikan etiikka. Internetissä toimivien nuorisotyöntekijöiden etiikan voi nähdä rakentuvan verkko-opettajien tapaan oman ammattialan etiikasta sekä tietotekniikkaan liitetystä etiikasta. Internetissä nuorisotyöntekijöiden onkin huomioitava sekä nuorisotyöhön yleisesti liitetyt eettiset kysymykset että toimintaympäristöön liitetyt merkitykset ja vaikutukset etiikkaan.

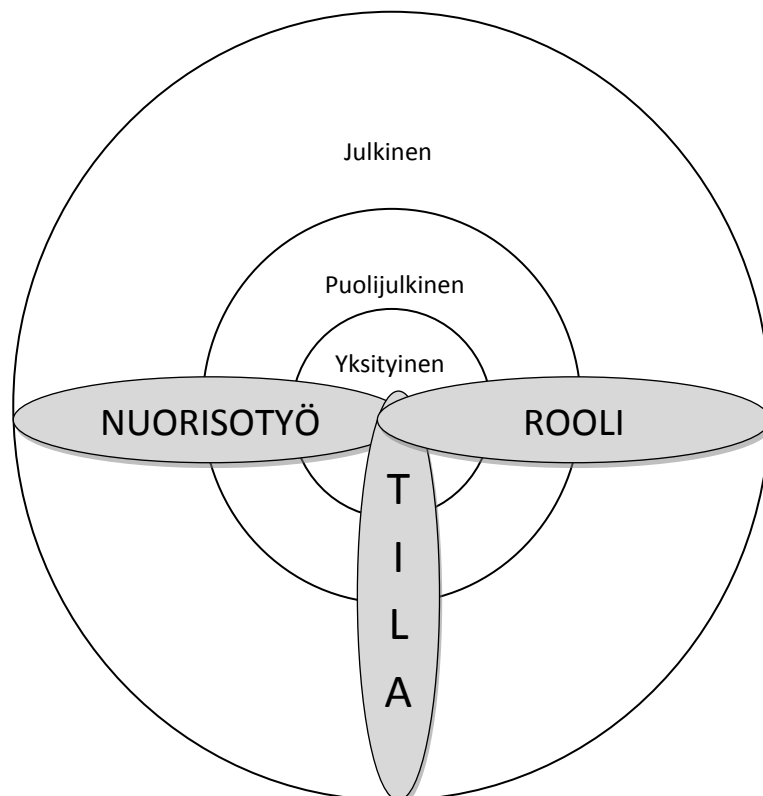
Nuorisotyöntekijöiden kuvaamat eettiset pohdinnat voidaan liittää myös laajempaan lapsuuden- ja nuoruudentutkimuksen etiikasta käytävään keskusteluun. Nuorisotyöntekijöiden pohtiessa oikeuttaan mennä mukaan nuorten vapaa-aikaan ja nuorten tiloihin, nuorisotutkijat miettivät samoja kysymyksiä tutkimustensa tiimoilta (esim. Hjelm ym. 2014; Strandell 2010; Tani 2010). Nuorisotyöntekijät pohtivat lapsuus- ja nuorisotutkijoiden tapaan esimerkiksi kysymyksiä nuorten tiloihin liittyvistä valta-asetelmista ja nuorten yksityisyyden kunnioittamisesta näissä tiloissa. Yhteisiä pohdinnan aiheita ovat myös tilanteet, joissa tasapainoillaan lasten tai nuorten toimintaan puuttumisen ja puuttumattomuuden välillä. Nuorisotyöntekijät eivät siis ole näiden kysymysten kanssa yksin. Ammattieettiset pohdinnat näyttävät kuitenkin korostuvan verkossa, jossa toimintatavat ovat pitkälti vakiintumattomia ja jossa on otettava huomioon toimintaympäristön erityispiirteet.

Yhteenvetoa ammatillisuudesta ja ammatillisen roolin opettelusta internetissä

Kokoan tutkimuksen tulosten pohjalta yhteenvetoa nuorisotyön ammatillisuudesta internetissä. Aloitan tarkastelun Andrew Abbottin kolmen alueen kautta, jotka ovat virallinen järjestelmä, julkinen mielipide ja työpaikka. Internetissä tehtävä nuorisotyö ja nuorisotyö ylipäätään saavat oikeutuksensa viralliselta taholta. Internetissä tehtävän

työn kannalta valtuutusta vahvistaa se, että opetus- ja kulttuuriministeriö tukee ja rahoittaa verkossa tehtävän nuorisotyön kehittämistä. Analyysissa esitettyjä nuorisotyöntekijöiden toimintojen kuvauksia voidaan tarkastella työpaikoilla käytävinä neuvotteluina työn valtuutuksesta. Neuvottelujen kautta nuorisotyöntekijöiden voi nähdä pyrkivän määrittelemään työn sisältöä ja hahmottamaan sen erityisyyttä ja merkitystä. Julkisen mielipiteen voi puolestaan nähdä heijastuvan nuorisotyöntekijöiden käsityksiin ammatista, vaikka aineistossa ei ole erityisesti nähtävissä julkisen mielipiteen merkitystä nuorisotyöntekijöiden neuvotteluihin nuorisotyön roolista internetissä.

Nuorisotyöntekijöiden voi nähdä neuvottelevan nuorisotyön roolista ja ammatillisesta erityisyydestä internetissä erilaisten julkisuuksien kautta. Näissä kuvauksissa tulee näkyväksi nuorisotyön, tilojen ja roolien erilaisia merkityksiä. Kootakseni yhteen nuorisotyön erityisyyttä verkkoympäristössä, esitän, että nuorisotyön ammatillinen toiminta ja erityisyys muodostuvat nuorisotyön, siinä käytettävän tilan sekä nuorisotyöntekijän ja nuoren roolien rajapinnoilla (Kuvio 3).

Kuvio 3. Internetin ammatillisen nuorisotyön ja vuorovaikutuksen rakentuminen yksityisen ja julkisen rajapinnoilla.

Kuviossa 3 kuvaan, kuinka internetissä tehtävän nuorisotyön erityisyyttä määrittää ensinnäkin se, tehdäänkö nuorisotyötä kaikille avoimena vai kohdistetaanko se ryhmille tai yksilöille. Nuorisotyön kohderyhmä määrittää vahvasti sitä, minkälaisena tilana verkkoa nuorisotyössä hyödynnetään. Internetin hyödyntäminen julkisena, puolijulkisena tai yksityisenä tilana määrittää myös niitä merkityksiä, joita nuorisotyölle annetaan. Roolien merkitys korostuu puolestaan erityisesti sen kautta, miten nuorisotyöntekijät rajaavat omaa ammatillista ja yksityistä rooliaan verkossa. Toisaalta on otettava huomioon myös nuorisotyöntekijän suhtautuminen nuorten esittämiin rooleihin ja nuorten yksityisyyteen internetissä. Edellisten kautta määrittyykin se, kuinka nuorisotyöntekijä ja nuori voivat kohdata verkossa esittämiensä roolien kautta. Näiden julkisten ja yksityisen rajauksien kautta muodostuu internetin nuorisotyöllinen toiminta, joka vaatii nuorisotyöntekijöiltä ammatillisuutta ja eettisiä toimintatapoja.

Nuorisotyön ammatillisuudesta ja sen rajoista käydään neuvotteluja pohtimalla eettisiä kysymyksiä ja tekemällä eettisiä valintoja internetissä. Niiden kautta korostuu erityisesti nuorilta saatava oikeutus verkossa tehtävälle nuorisotyölle. Tämä liittyy ammatillisen identiteetin ja erityisyyden etsimiseen vakiintumattomassa toimintaympäristössä. Nuorisotyön tekeminen teknologiavälitteisesti tuo myös nuorisotyölle ja nuorisotyöntekijöille uusia ammatillisia haasteita. Nuorisotyöntekijöiden on hallittava käytettävät teknologiat, ymmärrettävä nuorten internetin käyttöä sekä osattava hyödyntää substanssiosaamistaan nuorisotalon ulkopuolella. Teknologisvälitteisen nuorisotyön voi kuitenkin nähdä osaltaan kehittävän nuorisotyön ammatillisuutta. Seuraamalla aikaa ja muuttamalla toimintaa siihen sopivaksi, nuorisotyö voi osoittaa pyrkivänsä jatkuvaan ammatilliseen kehittymiseen (Komonen ym. 2012, 7). Toimintaa voidaan oikeuttaa erityisesti sillä, että nuorisotyö on mukana yhteiskunnallisissa ja kulttuurisissa muutoksissa. Siten internetissä tehtävä nuorisotyö näyttäytyy myös nuorisotyön ja nuorisopolitiikan kehityksen ilmentymänä, jolla voidaan perustella nuorisotyön tarpeellisuutta ja erityisyyttä nyky-yhteiskunnassa.

Nuorisotyöntekijöiden kuvaamien toimintatapojen ja niille annettujen merkitysten kautta saadaan tietoa nuorisotyöntekijöiden ammatti-identiteetistä, jonka voi nähdä heijastelevan nuorisotyön ammatillisuutta. Analyysin perusteella voi tehdä tulkinnan siitä, että verkkoympäristössä nuorisotyön ammatillisen identiteetin epämääräisyys

korostuu. Tämä tulee esiin niin ammattieettisissä pohdinnoissa, internetissä toimimisen oikeutuksen kyseenalaistamisessa kuin aikuisuutena kuvattujen roolien kautta. Ammatti-identiteetin epämääräisyyden taustalla lienee ylipäätään pitkälti nuorisotyön toteuttamiseen liittyvä autonomia. Ammatillista identiteettiä hämärtävänä tekijänä internetissä voi puolestaan nähdä sen, että nuorisotyöntekijöiltä vaaditaan substanssiosaamisen ja ammattietiikan lisäksi internetin toimintaympäristön erityisyyden huomioimista ja hallintaa. Ammatillisen identiteetin epämääräisyyteen liitetyt teemat kuvaavat monilta osin laajemminkin kunnallisen nuorisotyön epämääräisyyttä. Nuorisopolitiikan voi nähdä osaltaan vaikuttavan nuorisotyön rooliin ja identiteettiin. Nuorisopolitiikka ei ole aina näyttäytynyt erityisen selkeänä (Paju 2007) ja tutkimuksen tulosten voi osaltaan nähdä kuvaavan nuorisopolitiikan epämääräisyyden heijastumista nuorisotyön kentälle.

Ammatillisen identiteetin epämääräisyydestä huolimatta internet tarjoaa nuorisotyölle erityisen ympäristön osallistua nuorten maailmaan. Nuorisotyön erityisyys perustuu verkossa pitkälti niihin epämääräisyyttäkin aiheuttaviin laajoihin mahdollisuuksiin ja autonomiaan, joita nuorisotyön asema epävirallisena toimijana tarjoaa. Internetissä nuorisotyöntekijöiden on mahdollista tavoittaa nuoria, kohdata heitä joustavasti erilaisissa tiloissa sekä lisätä ymmärrystään nuorten elämästä mediakaupungissa. Mediakaupungissa taitojen voikin nähdä karttuvan formaalien ympäristöjen lisäksi pitkälti informaaleissa ympäristöissä (Sumiala & Suurpää 2014). Nuorisotyöllä on siten roolinsa, vaikkakin hieman epämääräinen sellainen, yhteiskunnan ja mediakaupungin informaalin kasvatuksen toimijana. Nuorisotyön roolin merkityksellisyttä korostaa myös se, että nuorisotyöntekijät ovat nettipoliisin⁵ ohella ainoita mediakaupungissa julkisessa virassa toimivia aikuisia⁶. Nuorisotyöntekijät ovatkin ainoita aikuisia, jotka ovat keskittyneet erityisesti nuorten kanssa toimimiseen mediakaupungin virtuaalisissa ympäristöissä. Tämän voi nähdä korostavan verkossa tehtävän nuorisotyön yhteiskunnallista merkitystä. Nuorisotyöntekijät voivatkin pyrkiä verkossa erityisen asemansa kautta vahvistamaan julkista mielikuvaa ammattikunnasta.

⁵ Nettipoliisin toiminnasta löytyy tietoa poliisin internet-sivuilta (<https://www.poliisi.fi/nettipoliisi>)

⁶ Kunnallisten nuorisotyöntekijöiden lisäksi myös esimerkiksi järjestöt tekevät nuorisotyötä verkossa ja järjestöjen voi nähdä täydentävän kunnallista palvelutarjontaa.

Nuorisotyöntekijöiden toimiminen mediakaupungissa vaatii jatkuvaa ammatillista kehittymistä. Mediakaupungeissa tuleekin pyrkiä olosuhteiden ja kasvatuksen moniulotteisuuden ymmärtämiseen. Internetissä toimiminen vaatii nuorisotyöntekijöiltä myös ymmärrystä nuorisokulttuureihin liittyen. (Sumiala & Suurpää 2014.) Ymmärryksen lisäämiseksi ja toiminnan selkeyttämiseksi nuorisotyöntekijöiden tulee neuvotella roolistaan ja erityisyydestä mediakaupungissa. Mutta kuten tutkimuksen otsikkokin kuvaa, nuorisotyön roolia ja siihen sisältyvää pelisilmää ollaan osittain vasta etsimässä.

7.2 Tutkimuksen jälkisanat

Tarkastelin tutkimuksessa nuorisotyön roolia ja erityisyyttä internetin toimintaympäristössä. Tutkimus toteutettiin analysoimalla nuorisotyöntekijöiden kuvauksia verkkoympäristöön liittyvästä ammatillisesta toiminnasta ja roolista. Tutkimuksen kautta saatiin tietoa yksittäisten nuorisotyöntekijöiden työhön liittämistä merkityksenannoista ja sitä kautta laajemminkin tietoa nuorisotyön ammatillisuudesta ja roolista yhteiskunnallisena toimintana. Tutkimuksen tulokset kuvaavat siten myös nuorisopolitiikan käytäntöjä verkossa tehtävän nuorisotyön näkökulmasta.

Aineistossa korostuu nuorisotyöntekijöiden näkökulma internetissä toimimiseen, mistä johtuen nuorten näkökulma näyttäytyy nuorisotyöntekijöiden tulkintojen ja kuvausten kautta. Sukupolvien välisiä teemoja käsiteltäessä olisikin mahdollista saada lisää tietoa ja luotettavuutta, ottamalla huomioon nuorten näkökulma verkossa tehtävään nuorisotyöhön. Nuorten näkökulman ottaminen tutkimukseen nuorisotyön roolista internetissä olisikin yksi kiinnostava jatkotutkimuksen kohde, jonka kautta tietoa nuorisotyöstä saataisiin monipuolistettua. Toisena kiinnostavana jatkotutkimusaiheena olisivat nuorten ja nuorisotyöntekijöiden kuvaukset internetissä tapahtuvista dialogisista vuorovaikutusprosesseista, niiden rakentumisista ja vaikuttavuudesta.

Tutkimuksen jälkisanojen yhteydessä on aiheellista hieman arvioida käsillä olevan tutkimuksen luotettavuutta, yleistettävyyttä ja läpinäkyvyyttä. Laadullisen tutkimuksen luotettavuus perustuu pitkälti analyysin systemaattisuuteen ja sen etenemiseen liittyviin kuvauksiin (Ruusuviiri ym. 2010, 27). Pyrin parantamaan tutkimuksen luotettavuutta kuvaamalla mahdollisimman tarkasti tutkimuksen toteuttamiseen ja analyysin

rakentamiseen liittyviä osa-alueita. Tutkimuksen validiteetin eli yleistettävyyden näkökulmasta aineisto edustaa melko laajasti tutkimuksen kohderyhmää. Erityisesti avovastaukset parantavat tutkimuksen yleistettävyyttä laajan vastaajajoukon kautta. Olen pyrkinyt validiteetin parantamiseen perustelemalla havaintojani ja analyysiprosessiani sekä tuomalla näkyväksi aineistokatkelmia, johon analyysini pohjautuu. On huomioitava kuitenkin se, että taustaoletukseni ja päätelmäni ovat väistämättä vaikuttaneet tutkimukseen, vaikka olenkin pyrkinyt objektiivisuuteen.

Tutkimuksen läpinäkyvyyteen kuuluu aineiston rajoitusten tunnistaminen (Ruusuvuori ym. 2010, 27). Ensinnäkin on huomioitava muuttuva tutkimuskohde. Verkkoympäristöt ja niiden käyttötavat muuttuvat nopeasti, minkä vuoksi tutkimuksen aineisto edustaa ilmiötä aineistonkeruun ajankohdan osalta. Toinen huomio koskee nuorisotyöntekijöiden Facebookiin liittyviä kuvauksia aineistossa. Aineistonkeruun ajankohtana Facebook oli hyvin suosittu palvelu nuorisotyössä, mikä korostui erityisesti Verken kuntakyselyssä (Hyry 2013). Tässä yhteydessä on kuitenkin aiheellista mainita, että Verken kuntakyselyssä esitettiin useita Facebookiin liittyviä strukturoituja kysymyksiä juuri ennen avoimia kysymyksiä. Facebookia koskevat kysymykset ovatkin voineet vaikuttaa avovastauksissa korostuneisiin Facebookin käytön kuvauksiin. Facebookin korostuminen aineistossa onkin otettava huomioon aineiston tulkinnassa huomioimalla palvelun viitekehysten vaikuttaneen osaltaan tämän tutkimuksen tuloksiin.

Aineiston piirteistä kolmanneksi tuli esiin aineiston haasteellisuus siinä, että fokusryhmähaastatteluihin osallistui ainoastaan talotyötä tekeviä nuorisotyöntekijöitä, kun avovastaukset sisältävät vastauksia eri nuorisotyön osa-alueilla työskenteleviltä nuorisotyöntekijöiltä. Nuorisotyön eri osa-alueilla, kuten etsivässä nuorisotyössä tai avoimessa talotyössä, toimivien nuorisotyöntekijöiden työtä ohjaavat hieman eri tavoitteet ja lähtökohdat. Otin tutkimukseen kuitenkin mukaan koko aineiston, ja analyysin edessä huomasin käsittelemieni teemojen liittyvän pääsääntöisesti laajempiin kokonaisuuksiin, mistä johtuen eri nuorisotyön osa-alueiden mukanaolo mahdollistui. Aineiston voi kuitenkin nähdä kuvaavan ensisijaisesti talotyötä tekevien nuorisotyöntekijöiden kuvauksia. Neljäs aineiston haasteisiin liittyvä huomio liittyy siihen, että avovastauksiin vastanneet nuorisotyöntekijät ovat eri puolilta Suomea, kun fokusryhmähaastatteluihin osallistui ainoastaan Helsingin kaupungin nuorisotyöntekijöitä. Aineiston nuo-

risotyöntekijät ovatkin fokusryhmähaastatteluista johtuen painottuneet Helsingin alueelle. Tiedostan kuitenkin, että nuorisotyöntekijöiden asenteet, käsitykset ja toiminnat voivat poiketa toisistaan alueellisesti (ks. Hyry 2013).

Aiheen ajankohtaisuus ja tutkimuksen tärkeys vahvistuivat tutkimusprosessin aikana. Verken kyselyn avovastauksissa ja nuorisotyöntekijöiden haastatteluissa korostui vahvasti se, että kentällä työskentelevät nuorisotyöntekijät pitävät tutkimuksen tekemistä internetissä tehtävästä työstä erittäin tärkeänä. Tämä vaikuttaa tutkimuksen arvoon aiheen ajankohtaisuuden kautta. Eräs nuorisotyöntekijä totesi myös haastattelun jälkeen alkaneensa ajatella uudella tavalla käsittelemiämme aiheita. Tämän voi nähdä ammatillisen kehittymisen itsereflektiona ja tutkielman voi siten nähdä olevan osaltaan kehittämässä nuorisotyön ammatillisuutta.

Tutkimuksen tulosten kautta saadaan uutta tietoa nuorisotyön roolista ja erityisyydestä internetin toimintaympäristössä. Näiden tietojen pohjalta voidaan lisätä ymmärrystä internetissä tehtävästä nuorisotyöstä. Tutkimuksen tuloksista on nähtävissä, kuinka nuorisotyöntekijöiden roolit internetissä määrittyvät suhteessa nuorten toimintaan ja sukupolvien välisiin suhteisiin. Tutkimus tuo siten uutta tietoa sukupolvien kohtaamisista internetissä, jossa internetin tarjoama tila ja erityispiirteet tuovat omat merkityksensä kohtaamisiin. Internetin julkisuus vaikuttaakin nuorisotyön periaatteisiin siten, että periaatteita joudutaan tarkastelemaan uudessa valossa ja ne joudutaan mukauttamaan verkkoympäristöön sopiviksi.

Tutkimuksesta saatavaa tietoa on mahdollista hyödyntää nuorisotyön kehittämisessä, sillä toimintatapojen merkitysten ymmärtäminen on tärkeää, jos halutaan tietoisesti kehittää toimintaa (Laine 2010, 45). Tutkimuksen tuloksia voidaan käytännössä hyödyntää ammatillisen nuorisotyön kehittämisessä. Tuloksia voivat hyödyntää nuorisotyöntekijöiden lisäksi muun muassa kunnalliset nuorisotyötä toteuttavat organisaatiot sekä valtakunnallisesti verkkonuorisotyötä kehittävä Verke. Tietoa nuorisotyön erityisyydestä verkkoympäristössä voidaan hyödyntää myös esimerkiksi moniammatillisessa yhteistyössä, huomioimalla nuorisotyön rooli ja erityisyys yhteistyön kannalta.

Internetissä tehtävän nuorisotyön kehittämisessä keskeistä on huomioida tutkimuksen tulosten pohjalta internetin tarjoamat erityiset mahdollisuudet nuorisotyölliselle toi-

minnalle. Nuorisotyöntekijöille tulisi tarjota tukea verkkoympäristön sekä nuorten verkkokulttuurien ymmärtämiseen ja sitä kautta oman ammatillisen osaamisen kehittämiseen. Lisäksi yhteisten ammattieettisten ohjeistusten ja toimintatapojen kautta olisi mahdollista tukea nuorisotyöntekijöiden ammatillista toimintaa ja vähentää nuorisotyöntekijöiden epävarmuuden kokemuksia internetissä toimittaessa. Edellisten kautta olisi mahdollista myös selkeyttää ja vahvistaa nuorisotyön roolia yhteiskunnallisena toimintana. Anne Puurosen (2014, 118) etsii nuorisotyötä koskevan tutkimuksen tavoin esitänkin yhdeksi internetissä tehtävän nuorisotyön keskeiseksi kehittämisen tavoitteeksi sen, että toimittaessa uudessa toimintaympäristössä, nuorisotyön tulisi pyrkiä säilyttämään ammatillinen identiteettinsä.

LÄHTEET

- Aaltonen, Sanna & Kivijärvi, Antti & Peltola, Marja & Tolonen, Tarja 2011: Ystävydet. Teoksessa Mirja Määttä & Tarja Tolonen (toim.): Annettu, otettu, itse tehty. Nuorten vapaa-aika tänään. Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto, julkaisuja 112. Nuorisotutkimusseura, Helsinki, 29–56.
- Abbott, Andrew 1998: *The System of Professions: An Essay on the Division of Expert Labor*. University of Chicago Press, Chicago.
- Abbott, Pamela & Wallace, Claire 1990: *The Sociology of the Caring Professions: An introduction*. Teoksessa Pamela Abbott & Claire Wallace (toim.): *The Sociology of the Caring Professions*. The Falmer Press, London.
- Alasuutari, Pertti 2011: *Laadullinen tutkimus 2.0. Vastapaino*, Tampere.
- Antikainen, Ari & Rinne, Risto & Koski, Leena 2000: *Kasvatussosiologia*. WSOY, Helsinki.
- Arendt, Hannah 2002 [1958]: *Vita Activa. Ihmisenä olemisen ehdot*. Suom. Eija Virtanen ym. Vastapaino, Tampere.
- Aula, Pekka & Matikainen, Janne & Villi, Mikko 2006: *Verkko yhteiskunnallisena tilana*. Teoksessa Pekka Aula & Janne Matikainen & Mikko Villi (toim.): *Verkkoviestintäkirja*. Yliopistopaino, Helsinki, 9–21.
- Awan, Fatimah & Gauntlett, David 2013: *Young People's Uses and Understandings of Online Social Networks in Their Everyday Lives*. *Young: Nordic Journal of Youth Research* 21 (2), Sage, 111–132.
- Banks, Sarah 2007: *Ethics and the youth worker*. Teoksessa Sarah Banks (toim.): *Ethical issues in youth work*. Routledge, London.
- Barbour, Rosaline & Kitzinger, Jenny 1999: *Developing focus groups research: politics, theory and practice*. Sage, London.
- Batsleer, Janet 2008: *Informal learning in youth work*. Sage, Los Angeles.
- Bennett, Sue & Maton, Karl & Kervin, Lisa 2008: *The 'digital natives' debate: A critical review of the evidence*. *British Journal of Educational Technology* 39 (5), 775–786.
- Blacker, Huw 2010: *Relationships, friendship and youth work*. Teoksessa Tony Jeffs & Mark K. Smith (toim.): *Youth work practice*. Palgrave Macmillan, New York, 15–30.
- Blackman, Shane 2005: *Youth Subcultural Theory: A Critical Engagement with the Concept, its Origins and Politics, from the Chicago School to Postmodernism*. *Journal of Youth Studies* 8 (1), 1–20.

- Bloor, Michael & Frankland, Jane & Thomas, Michelle & Robson, Kate 2001: Focus groups in social research. Sage, London.
- Bolin, Göran & Westlund, Oscar 2009: Mobile Generations: The Role of Mobile Technology in the Shaping of Swedish Media Generations. *International Journal of Communication* 3, 108–124.
- Bolin, Göran & Skogerbø, Eli 2013: Age, Generation and the Media. *Northern Lights* 11, 3–14.
- boyd, danah 2010: Friendship. Teoksessa Mizuko Ito & Sonja Baumer & Matteo Bittanti & danah boyd & Rachel Cody & Becky Herr & Heather Horst & Patricia Lange & Dilan Mahendran & Katynka Martinez & C. J. Pascoe & Dan Perkel & Laura Robinson & Chirsto Sims & Lisa Tripp: *Hanging Out, Messing Around, and Geeking Out: Kids Living and Learning with New Media*. MIT Press, Cambridge, 79–116.
- boyd, danah 2014: *It's Complicated: the Social Lives of Networked Teens*. Yale University Press, New Haven.
- Briggle, Adam 2008: Real friends: How the Internet can foster friendship. *Ethics and Information Technology* 9 (4), 71–79.
- Camino, Linda 2000: Youth-Adult Partnerships: Entering New Territory in Community Work and Research. *Applied Developmental Science* 4 (1), 11–20.
- Castells, Manuel 2010: *The rise of the Network Society*. Wiley-Blackwell, Chicester, West Sussex.
- Cederlöf, Petri 1998: Nuorisotyön yhteiskunnallinen merkitys. Perustietoja, poimintoja ja haarukkapaloja nuorisotyöstä sekä sen asemasta suomalaisessa yhteiskunnassa. Nuori-soasiain neuvottelukunta, Helsinki.
- Cederlöf, Petri 2004: Nuorisotyö ja sen haasteet pienissä kunnissa. Laadullinen tutkimus nuoriso-ohjaajien ja nuorisotyöstä vastaavien työntekijöiden työstä sekä kunnallisen nuorisotyön sisällöstä ja asemasta. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, Helsinki.
- Cederlöf, Petri 2007: Nuorisotoimet rakennemuutoksen kynnyksellä. Selvitys kunnallisen nuorisotyön asemasta ja haasteista kunta- ja palvelurakenteen uudistuksessa, sekä Humanistisen ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyöstä. HUMAK, Helsinki.
- Cederlöf, Petri 2009: Kommentti: Nuorisotyön tutkimuksen tilasta. 30.5.2009. Nuorisotutkimuksen verkkokanava. <http://www.kommentti.fi/kolumnit/nuorisoty%C3%B6n-tutkimuksen-tilasta>. Viitattu 5.10.2013.
- Cobley, Paul 2008: Communication: Definitions and Concepts. Wolfgang Donsbach (toim.): *The International Encyclopedia of Communication*. Blackwell Publishing. Blackwell Refer-

ence Online.

http://www.communicationencyclopedia.com/subscriber/uid=671/tocname?query=cobley&widen=1&result_number=2&from=search&id=g9781405131995_chunk_g97814051319958_ss72-1&type=std&fuzzy=0&slop=1. Viitattu 26.3.2014.

Cocking, Dean & Matthews, Steve 2000: Unreal Friends. *Ethics and Information Technology* 2 (4), 223–231.

Coussée, Filip 2008: *A century of youth work policy*. Academia Press, Gent.

Coussée, Filip 2009a: The relevance of youth work's history. Teoksessa Griet Verschelden & Filip Coussée & Tineke Van de Walle & Howard Williamson (toim.): *The history of youth work in Europe and its relevance for youth policy today*. Council of Europe Publishing, Strasbourg, 6–10.

Coussée, Filip 2009b: Youth work and its forgotten history: a view from Flanders. Teoksessa Griet Verschelden & Filip Coussée & Tineke Van de Walle & Howard Williamson (toim.): *The history of youth work in Europe and its relevance for youth policy today*. Council of Europe Publishing, Strasbourg, 41–55.

Dunlop, Judith 2006: Onward and Upward: A Journey to Somewhere. *Journal of Evidence-Based Social Work* 3 (3/4), 221–231.

Evetts, Julia 2009: The management of professionalism: a contemporary paradox. Teoksessa Sharon Gerwitz & Pat Mahony & Ian Hextall & Alan Cribb (toim.): *Changing Teacher Professionalism: international trends, challenges and ways forward*. Oxon, Abingdon; Routledge, New York, 19–30.

Goffman, Erving 1971 [1959]: *Arkielämän roolit*. Suom. Erkki Puranen. WSOY, Porvoo.

Goffman, Erving 2012: *Vuorovaikutuksen sosiologia*. Suom. Kaisa Koskinen. Vastapaino, Tampere.

Gordon, Tuula & Holland, Janet & Lahelma Elina 2000: *Making spaces: Citizenship and Difference in Schools*. Macmillan, London; St. Martin's Press, New York.

Gretschel, Anu 2011: Nuorisotalo mahdollistavana lähiyhteisönä: nuorten näkökulma. Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto, verkkojulkaisu 41. <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/nuorisotalo.pdf>. Viitattu 25.7.2014.

Hakala, Katariina 2007: Paremmiin tietäjän paikka ja toisin tietämisen tila: opettajuus (ja tutkijuus) pedagogisena suhteena. Väitöskirja, Helsingin yliopisto, Helsinki.

Harrison, Roger & Wise, Christine (toim.) 2005: *Working with young people*. Sage, London.

Helton, David 2003: Online Therapeutic Social Service Provision (Therap-pc): A State of the Art Review. *Journal of Technology Human Services* 21 (4), 17–36.

- Henderson, Sheila & Taylor, Rebecca & Thomson, Rachel 2002: In touch: Young people, communication and technologies. *Information, Communication & Society* 5 (4), 494–512.
- Hirvonen, Elna 2009: Nuorisotyö sosiaalisen asiantuntijuuden areenoilla. Teoksessa Suvi Raitakari & Elina Virokangas (toim.): Nuorisotyön ja sosiaalityön jaetut kentät: puheenvuoroja asiantuntijuudesta, käytännöistä ja kohtaamisista, Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 96. Nuorisotutkimusseura, Helsinki, 41–61.
- Hirvonen, Johanna 2014: Kansainvälisen nuorisopolitiikan käsikirja. Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry. http://primapaper.fi/allianssi/kv_kasikirja2014/primapaper. Viitattu 10.8.2014.
- Hjelm, Titus & Tikka, Minttu & Suurpää, Leena & Sumiala, Johanna 2014: Nuorten arkiset katupolitiikat mediakaupungissa. Avauksia kaupunkitilan rajojen etnografiseen tutkimiseen. *Media & viestintä* 37 (1), 48–61.
- Hoikkala, Tommi 1989: Nuorisokulttuurista kulttuuriseen nuoruuteen. Gaudeamus, Helsinki.
- Hoikkala, Tommi 1991: Aikuisten piirileikki lasten ja nuorten ympärillä. Teoksessa Tommi Hoikkala (toim.): Törmäävät tulkinat. Kirja nuorista ja nuoruudesta. Gaudeamus, Helsinki, 267–287.
- Hoikkala, Tommi 2001: Vanhemmuuden (kadonnut) valta ja auktoriteetti. *Synteesi* 20 (1), 75–81. <https://www15.uta.fi/kirjasto/nelli/verkkoaineistot/kasv/hoikkala.pdf>. Viitattu 27.8.2014.
- Hoikkala, Tommi & Sell, Anna 2007: Nuorisotyötä on tehtävä! Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.): Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, Julkaisuja 76. Nuorisotutkimusseura, Helsinki, 7–17.
- Hoikkala, Tommi 2007: Alkulauseet. Teoksessa Elina Nivala & Mikko Saastamoinen (toim.): Nuorisokasvatuksen teoria – perusteita ja puheenvuoroja. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 73. Nuorisotutkimusseura, Helsinki, 5–7.
- Horst, Heather & Herr-Stephenson, Becky & Robinson Laura 2010: Media ecologies. Teoksessa Mizuko Ito & Sonja Baumer & Matteo Bittanti & danah boyd & Rachel Cody & Becky Herr & Heather Horst & Patricia Lange & Dilan Mahendran & Katynka Martinez & C. J. Pascoe & Dan Perkel & Laura Robinson & Chirsto Sims & Lisa Tripp: Hanging Out, Messing Around, and Geeking Out: Kids Living and Learning with New Media. MIT Press, Cambridge, 29–78.
- Huttunen, Tero & Merikivi, Jani 2011: Nuorten kohtaaminen verkossa. Teoksessa Jani Merikivi & Päivi Timonen & Leena Tuuttila (toim.): Sähköä ilmassa: Näkökulmia verkkoperustaiseen nuorisotyöhön. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 111. Nuorisotutkimusseura, Helsinki, 42–54.

Hyry, Sylvia 2013: Internetin käyttö kunnallisessa nuorisotyössä -loppuraportti. Verke - Verkkonuorisotyön valtakunnallinen kehittämiskeskus, Helsinki.

https://docs.google.com/file/d/0B7LSQu0Vv3_UTGxqTIBWVg5Rzg/edit. Viitattu 5.2.2014.

Ilmonen, Kaj 2000: Sosiaalinen pääoma: Käsite ja sen ongelmallisuus. Teoksessa Kaj Ilmonen (toim.): Sosiaalinen pääoma ja luottamus. Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä, 9–38.

Ilmonen, Kaj & Jokinen, Kimmo 2002: Luottamus modernissa maailmassa. Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä.

Ito, Mizuko & Horst, Heather & Bittanti, Matteo & boyd, danah & Herr-Stephenson, Becky & Lange, Patricia & Pascoe, C. J. & Robinson, Laura 2008: Living and Learning with New Media: Summary of Findings from the Digital Youth Project. The John D. and Catherine T. MacArthur Foundation, Chicago.

Jaanto, Jari 2014: Irc-Galleria Mediakortti 2014.

<http://www.slideshare.net/jahva/ircgalleria-mediakortti-2014>. Viitattu 25.8.2014.

Jeffs, Tony & Smith, Mark K. 2010: Introducing youth work. Teoksessa Tony Jebbs & Mark K. Smith (toim.): Youth work practice. Palgrave Macmillan, New York, 1–14.

Joensuu, Mika 2011: Nuoret toimijoina verkossa. Teoksessa Jani Merikivi & Päivi Timonen & Leena Tuuttila (toim.): Sähköä ilmassa: Näkökulmia verkkoperustaiseen nuorisotyöhön. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 111. Nuorisotutkimusseura, Helsinki, 14–22.

Juhila, Kirsi 2006: Sosiaalityöntekijöinä ja asiakkaina. Sosiaalityön yhteiskunnalliset tehtävät ja paikat. Vastapaino, Tampere.

Juujärvi, Soile & Myyry, Liisa & Pessa, Kaija 2007: Eettinen herkkyys ammatillisessa toiminnassa. Tammi, Helsinki.

Karakainen, Meri-Tuulia & Kivinen Osmo & Tervahartiala, Katja 2013: Kouluikäisten tietoteknologian vapaa-ajan käyttö. Nuorisotutkimus 31 (2), 20–33.

Kaivosoja, Anna 2010: Nuorten tavoittaminen ja kohtaaminen verkkoyhteisöissä. Netari-ohjaajien käsitykset verkkonuorisotyön haasteista ja mahdollisuuksista. Kasvatustieteen pro gradu – tutkielma. Oulun yliopisto, Oulu.

Kekkonen, Marjatta 2012: Kasvatuskumppanuus ammatillisena yhteistyösuhteena – Eron-teot muihin sosiaaliin kumppanuussuhteisiin varhaiskasvatuksen ammattilaisten puheta-voissa. Varhaiskasvatuksen Tiedelehti; Journal of Early Childhood Education Research 1 (1), 3–21.

Kiilakoski, Tomi & Taiponen, Janne 2011: Osallisuus ja osallistuminen verkkoperustaisessa nuorisotyössä. Teoksessa Jani Merikivi & Päivi Timonen & Leena Tuuttila (toim.): Sähköä

ilmassa: Näkökulmia verkkoperustaiseen nuorisotyöhön. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 111. Nuorisotutkimusseura, Helsinki, 75–87.

Kiilakoski, Tomi & Kivijärvi, Antti & Gretschel, Anu & Laine, Sofia & Merikivi, Jani 2011: Nuorten tilat. Teoksessa Mirja Määttä & Tarja Tolonen (toim.): Annettu, otettu, itse tehty. Nuorten vapaa-aika tänään. Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto, julkaisuja 112. Nuorisotutkimusseura, Helsinki, 57–91.

Kiilakoski, Tomi & Kivijärvi, Antti & Honkasalo, Veronika 2011: Johdanto: Nuorisotyön professionalisaatio, tutkijoiden roolit ja kehittämistyön luonne. Teoksessa Veronika Honkasalo & Tomi Kiilakoski & Antti Kivijärvi (toim.): Tutkijat ja nuorisotyö liikkeellä. Tarkastelussa kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämishankkeet. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 114. Nuorisotutkimusseura, Helsinki, 11–48.

Kiilakoski, Tomi 2011: Talotyön ja alueellisen nuorisotyön kehittäminen. Teoksessa Veronika Honkasalo & Tomi Kiilakoski & Antti Kivijärvi (toim.): Tutkijat ja nuorisotyö liikkeellä. Tarkastelussa kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämishankkeet. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 114. Nuorisotutkimusseura, Helsinki, 153–252.

Kiilakoski, Tomi 2012: Nuorisotalotoiminnan kehittäminen. Teoksessa Katja Komonen & Leena Suurpää & Markus Söderlund (toim.): Kehittyvä nuorisotyö. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 128. Nuorisotutkimusseura, Helsinki, 125–148.

Kiilakoski, Tomi 2013a: Nuorisotyön opetussuunnitelma: nuorisotyö kasvatuksellisena prosessina. Nuorisotutkimus 31 (3), 20–39.

Kiilakoski, Tomi 2013b: Miten kohdata teknologinen maailma nuorisotyössä? Viikon näkökulma, Verke. <http://www.verke.org/ajankohtaista/viikon-nakokulma/item/143-miten-kohdata-teknologinen-maailma-nuorisotyossa>. Viitattu 5.9.2014.

Komonen, Katja & Suurpää, Leena & Söderlund, Markus 2012: Johdanto. Kehittämisen arvo ja itseisarvo. Teoksessa Katja Komonen & Leena Suurpää & Markus Söderlund (toim.): Kehittyvä nuorisotyö. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 128. Nuorisotutkimusseura, Helsinki, 7–20.

Koste, Asmo (toim.) 2012: Nuorista Suomessa. Tietoa nuorista, heidän asemastaan, elinoloista ja nuorisotyöstä 2012. Suomen nuorisoyhteistyö – Allianssi ry, Helsinki.

Kotilainen, Sirkku & Sihvonen, Ella 2006: Tietoverkko osallisuutta tukevana nuorisotilana. Teoksessa Merja Kylmäkoski & Kimmo Lind & Timo Hintikka & Tapio Aittola (toim.): Nuorten tilat. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 70. HUMAK, Helsinki, 158–178.

Kotilainen, Sirkku 2007: Mediakulttuuri nuorisotyössä. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.): Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76. Nuorisotutkimusseura, Helsinki, 139–154.

Krokkfors, Leena 1998: Muuttuva opettajuus. Teoksessa Olli Luukkainen (toim.): Tulevaisuuden tekijät. Uuden opettajuuden mahdollisuudet. Atena, Jyväskylä, 66–88.

Kullaslahti, Jaana & Friman, Mervi 2007: Verkko-opetuksen eettisiä haasteita ammattikorkeakoulussa. Teoksessa Jorma Saarinen & Leena Vainio & Tapio Varis (toim.): Verkossa opitaan – tuloksia Digital Learning Lab -tutkimushankkeesta. Hämeen ammattikorkeakoulun julkaisuja 2, 17–36.

Kullaslahti, Jaana 2011: Ammattikorkeakoulun verkko-opettajan kompetenssi ja kehittyminen. Tampere University Press, Tampere.

Kupiainen, Reijo 2014: Nuorten luovat mediakäytännöt kaupunkitilan heterotopioina. Media & viestintä 37 (1), 34–47.

Kuula, Arja 2006: Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Vastapaino, Tampere.

Kuusisto-Arponen, Anna-Kaisa & Tani, Sirpa 2009: Hengailun maantiede: Arjen kaupunki nuorten olemisen tilana. Alue ja ympäristö 38 (1), 51–58.

Kylmäkoski, Merja 2006: Näkökulmia nuorten tilankäyttöön. Teoksessa Merja Kylmäkoski & Kimmo Lind & Timo Hintikka & Tapio Aittola (toim.): Nuorten tilat. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 70. HUMAK, Helsinki, 6–21.

Kylmäkoski, Merja & Fedotoff, Jaana 2007: Tuhti 9 – seminaarin työryhmätiivistelmä. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.): Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76. Nuorisotutkimusseura, Helsinki, 387–389.

Kymäläinen, Päivi 2009: Kaupunkitaide ja julkisen tilan hetkittäiset käytöt. Teoksessa Seija Ridell & Päivi Kymäläinen & Timo Nyssönen (toim.): Julkisen tilan poetiikkaa ja politiikkaa. Tieteidenvälisiä otteita vallasta kaupunki-, media- ja virtuaalituloissa. Tampere University Press, Tampere, 91–113.

Laaksonen, Salla-Maaria & Matikainen, Janne 2013: Tutkimuskohteena vuorovaikutus ja keskustelu verkossa. Teoksessa Salla-Maaria Laaksonen & Janne Matikainen & Minttu Tikka (toim.): Otteita verkosta. Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät. Vastapaino, Tampere.

Laine, Timo 2010: Miten kokemusta voidaan tutkia? Fenomenologinen näkökulma. Teoksessa Juhani Aaltola & Raine Valli (toim.): Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2, Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. PS-kustannus, Jyväskylä, 28–45.

Lehtonen, Mikko 1998: Merkitysten maailma. Vastapaino, Tampere.

Leinonen, Anna Mari 2008: Ammatillinen opettajuus kansallisessa verkko-opetuksen kehittämishankkeessa. Väitöskirja, Tampere University Press, Tampere.

- Leppälähti, Merja 2008: Katsaus: Silmäys nuorisotutkimukseen. *Elore* 15 (1).
http://www.elore.fi/arkisto/1_08/lep1_08.pdf. Viitattu 30.05.2014.
- Luukkainen, Olli 2004: *Opettajuus – Ajassa elämistä vai suunnan näyttämistä?* Tampere University Press, Tampere.
- Martin, Florence & Parker, Michele 2014: Use of Synchronous Virtual Classrooms: Why, Who, and How? *MERLOT Journal of Online Learning and Teaching* 10 (2), 192–210.
http://jolt.merlot.org/vol10no2/martin_0614.pdf. Viitattu 8.9.2014.
- Massey, Doreen 2008: *Samanaikainen tila*. Suom. Janne Rovio. Vastapaino, Tampere.
- Matikainen, Janne 2001: *Vuorovaikutus verkossa: Verkkopohjaiset oppimisympäristöt vuorovaikutuksen näyttämöinä*. Tutkimus- ja koulutuskeskus Palmenia, Helsinki.
- Mattila, Pirjo 2006: *Vertaisryhmien uusi tila verkossa – Tuhansista yhdistyksistä tuhansiin verkkoyhteisöihin*. Teoksessa Merja Kylmäkoski & Kimmo Lind & Timo Hintikka & Tapio Aittola (toim.): *Nuorten tilat*. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 70. HUMAK, Helsinki, 149–157.
- Miller, Vincent 2011: *Understanding digital culture*. Sage, Los Angeles.
- Mitra, Dana 2009: *Collaborating with Students: Building Youth-Adult Partnerships in Schools*. *American Journal of Education* 115 (3), 407–436.
- Munn, Nicholas 2011: *The reality of friendship within immersive virtual worlds*. *Ethics and Information Technology* 14 (1), 1–10.
- Müller, Burkhard 2006: *Similarities and links between early childhood education and informal education in youth work for adolescent*. *European Early Childhood Education Research Journal* 14 (2), 21–33.
- Myllyniemi, Sami 2013: *Vaikuttava osa*. Nuorisobarometri 2013. Opetus- ja kulttuuriministeriö, Nuorisosiain neuvottelukunta & Nuorisotutkimusverkosto, Helsinki.
- Myllyniemi, Sami & Berg, Päivi 2013: *Nuoria liikkeellä! Nuorten vapaa-aikatutkimus 2013*. Opetus- ja kulttuuriministeriö, Valtion liikuntaneuvosto, Nuorisosiain neuvottelukunta, Nuorisotutkimusverkosto. Kopijyvä, Kuopio.
- Mäkinen, Olli & Naarmala, Jyri 2011: *Eettisyys virtuaalimaailmassa*. Teoksessa Mika Laakkonen & Suvi Lamminpää & Jarno Malaprade (toim.): *Informaatioteknologian filosofia*. Lapin yliopistokustannus, Rovaniemi, 17–35.
- Määttä, Mirja & Tasanko, Pia 2012: *Nuorisotyön tehtävä ohjelma(yhteis)kunnassa*. Teoksessa Katja Komonen & Leena Suurpää & Markus Söderlund (toim.): *Kehittyvä nuorisotyö*. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 128. Nuorisotutkimusseura, Helsinki, 23–35.

Mönkkönen, Kaarina 2002: Dialogisuus kommunikaationa ja suhteena. Vastaamisen, vallan ja vastuun merkitys sosiaalialan asiakastyön vuorovaikutuksessa. Kuopion yliopiston julkaisuja E. Yhteiskuntatieteet 94. Kuopion yliopisto, Kuopio.

Mönkkönen, Kaarina 2007: Vuorovaikutus: Dialoginen asiakastyö. Edita, Helsinki.

Nettipoliisi. <https://www.poliisi.fi/nettipoliisi>. Viitattu 5.9.2014.

Nieminen, Juha 1995: Nuorisossa tulevaisuus: Suomalaisen nuorisotyön historia. Lasten Keskus & Nuorisotutkimusseura, Helsinki.

Nieminen, Juha 2000: Nuorisotyön professionalisaatio Suomessa. Nuorisotutkimus 18 (3), 32–49.

Nieminen, Juha 2007: Vastavoiman hahmo – Nuorisotyön yleiset tehtävät, oppimisympäristöt ja eetos. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.): Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76. Nuorisotutkimusseura, Helsinki, 21–43.

Noppiari, Elina 2014: Mobiilimukset – Lasten ja nuorten mediaympäristön muutos, osa 3. Journalismin, viestinnän ja median tutkimuskeskus COMET. <http://www.uta.fi/cmt/index/mobiilimukset.pdf>. Viitattu 1.9.2014.

Nuorisolaki 72/2006. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072>. Viitattu 7.10.2013.

Nuorisotyön ammattieettinen ohjeistus 2012. <http://www.alli.fi/binary/file/-/id/665/fid/1581>. Viitattu 14.3.2014.

Nusuvefo 2013. Nuorille suunnattu verkkotyön foorumi. Eettiset ohjeet. <http://www.verke.org/ohjeet/eettiset-ohjeet>. Viitattu 27.8.2014.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Nuorisotyön kohteet ja rahoitus. http://www.minedu.fi/OPM/Nuoriso/nuorisotyoen_kohteet_ja_rahoytus/?lang=fi. Viitattu 12.9.2014.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011: Lausunto. Verkkoperustaisen lastensuojelu- ja nuorisotyön kehittäminen. http://www.lapsiasia.fi/c/document_library/get_file?folderId=4344524&name=DLFE-16264.pdf. Viitattu 24.6.2014.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012: Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2012–2015. Opetus ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2012:6, Helsinki

Paju, Petri 2007: Onko nuorisopolitiikkaakin tehtävä? Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.): Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76. Nuorisotutkimusseura, Helsinki, 327–344.

- Pirttilä, Ilkka 2002: Mistä asiantuntemuksen sosiologiassa on kyse? Teoksessa Ilkka Pirttilä & Susan Erikson (toim.): *Asiantuntijoiden areenat*. Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä, 11–19.
- Pohjola, Anneli 2009: Nuorisotyön ja sosiaalityön rajapinnoilla. Teoksessa Suvi Raitakari & Elina Virokangas (toim.): *Nuorisotyön ja sosiaalityön jaetut kentät: puheenvuoroja asiantuntijuudesta, käytännöistä ja kohtaamisista*. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 96. Nuorisotutkimusseura, Helsinki, 21–40.
- Prensky, Marc 2001: Digital Natives, Digital Immigrants Part 1. *On the Horizon* 9 (5), 1–6.
- Purjo, Timo 2012: Nuoriso-ohjaajuudesta nuorisokasvattajuuteen. Teoksessa Katja Komonen & Leena Suurpää & Markus Söderlund (toim.): *Kehittyvä nuorisotyö*. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 128. Nuorisotutkimusseura, Helsinki, 81–105.
- Puuronen, Anne 2014: Etsivän katse. Etsivän nuorisotyö ammattina ja ammattialan kehittäminen – näkökulmia käytännön työstä. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja, julkaisuja 144.
http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/etsivan_katse.pdf. Viitattu 4.9.2014.
- Pöysä, Ville 2013: Aktiivisen havainnoinnista ulkopuolisten kuuntelemiseen: nuorisotyön tutkimuksen sisällöt, menetelmät ja katvealueet. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja 59.
http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/aktiivisten_havainnoinnista_ulkopuolisten_kuuntelemiseen.pdf. Viitattu 3.2.2014.
- Rahikka, Anne 2013: *Dialogi auttavissa verkkopalveluissa – Sosiaali- ja terveystieteiden ammattilaisten kertomuksia kommunikaatiosta*. Väitöskirja, Helsingin yliopisto, sosiaalitehteen laitos, Helsinki.
- Raitakari, Suvi & Virokangas, Elina 2009: Yhteisiä teemoja etsimässä. Teoksessa Suvi Raitakari & Elina Virokangas (toim.): *Nuorisotyön ja sosiaalityön jaetut kentät: puheenvuoroja asiantuntijuudesta, käytännöistä ja kohtaamisista*. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 96. Nuorisotutkimusseura, Helsinki, 5–18.
- Reimer, Bo 1995: The media in public and private spheres. Teoksessa Johan Fornäs & Göran Bolin (toim.): *Youth Culture in Late Modernity*. Sage Publications, London, 58–71.
- Rice, Ronald & Shepherd, Adrian & Dutton, William & Katz, James 2007: Social interaction and the Internet. A comparative analysis of surveys in the US and Britain. In *The Oxford Handbook of Internet Psychology*. Oxford University Press, Oxford, 7–30.
- Ridell, Seija & Kymäläinen, Päivi & Nyysönen, Timo 2009: Julkinen tila tänään – kuhinaa lomittuvilla rajapinnoilla. Teoksessa Seija Ridell & Päivi Kymäläinen & Timo Nyysönen (toim.): *Julkinen tilan poetiikkaa ja politiikkaa. Tieteidenvälisiä otteita vallasta kaupunki-, media- ja virtuaalituloissa*. Tampere University Press, Tampere, 7–38.
- Ridell, Seija 2011: *Elämää Facebookin ihmemaassa*. Tampere University Press, Tampere.

- Ruusuvuori, Johanna & Nikander, Pirjo & Hyvärinen, Matti 2010: Haastattelun analyysin vaiheet. Teoksessa Johanna Ruusuvuori & Pirjo Nikander & Matti Hyvärinen (toim.): Haastattelun analyysi. Vastapaino, Tampere, 9–36.
- Salasuo, Mikko 2007: Nuorisotyön ytimissä. Kaleidoskooppi pääkaupunkiseudun nuorisotyöhön ja käytäntöihin. Helsingin kaupunki, tietokeskus, Helsinki.
- Savolainen, Sini 2013: Verkkoa hyödyntävä nuorisotyö nuorten kokemana. Espoolaisten 15-vuotiaiden nuorisotilakävijöiden verkon käyttö ja tarve verkkoa hyödyntävälle nuorisotyölle. Opinnäytetyö, Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma, HUMAK. http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/66730/Savolainen_Sini.pdf?sequence=1. Viitattu 24.1.2014.
- Schugurensky, Daniel 2006: "This is out school of citizenship". Informal learning in local democracy. Teoksessa Zvi Bekerman & Nicholas Burbules & Diana Silberman-Keller (toim.): Learning in places: the Informal Education Reader. Peter Lang, New York, 163–182.
- Seligman, Adam 1997: The Problem of Trust. Princeton University Press, Princeton.
- Simpura, Jussi 2012: Nuorten ja heidän vanhempiansa sukupolvet ja käsitykset mielipiteiden keskinäisestä samanlaisuudesta. Teoksessa Sami Myllyniemi (toim.): Monipolvinen hyvinvointi: Nuorisobarometri 2012. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 127. Opetusministeriö, Helsinki.
- Sinisalo-Juha, Eeva & Timonen, Päivi 2011: Verkkooperustaisen nuorisotyön määrittelyä ja teoriaa. Teoksessa Jani Merikivi & Päivi Timonen & Leena Tuuttila (toim.): Sähköä ilmassa: Näkökulmia verkkooperustaiseen nuorisotyöhön. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 111. Nuorisotutkimusseura, Helsinki, 23–35.
- Smith, Mark 2006: Beyond the curriculum: Fostering Associational Life in Schools. Teoksessa Zvi Bekerman & Nicholas Burbules & Diana Silberman-Keller (toim.): Learning in Places: The Informal Education Reader. Peter Lang, New York, 9–34.
- Soanjärvi, Katariina 2011: Mitä on ammatillinen nuorisotyö? Nuorisotyön villiä kenttää kesyttämässä. Jyväskylän yliopisto, väitöskirja, Jyväskylä.
- Stewart, David & Shamdasani, Prem & Rook, Dennis 2007: Focus groups: theory and practice. Sage, London.
- Strandell Harriet 2010: Etnografinen kenttätyö: lasten kohtaamisen eettisiä ulottuvuuksia. Teoksessa Hanna Lagström & Tarja Pösö & Niina Rutanen & Kaisa Vehkalahti (toim.): Lasten ja nuorten tutkimuksen etiikka. Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto, Julkaisuja 101, 92–112.
- Subrahmanyam, Kaveri & Greenfield, Patricia 2008: Online Communication and Adolescent Relationships. The Future of Children 18 (1), 119–146.

- Sumiala, Johanna & Suurpää, Leena 2014: Nuoruus mediakaupungissa – Tutkimuksen ja kasvatuksen muuttuvat ympäristöt. Viikon näkökulma, Verke.
<http://www.verke.org/ajankohtaista/viikon-nakokulma/item/419-nuoruus-mediakaupungissa-tutkimuksen-ja-kasvatuksen-muuttuvat-ymparistot>. Viitattu 24.6.2014.
- Suurpää, Leena 2012: Kommentti: Nuorisotutkijan tieto ja mediajulkisuus. Nuorisotutkimuksen verkkokanava.
<http://www.kommentti.fi/suurp%C3%A4%C3%A4kirjoitus/nuorisotutkijan-tieto-ja-mediajulkisuus>. Viitattu 24.6.2014.
- Säntti, Risto & Säntti, Petra 2011: Organisaatio ja sosiaalisen median ajattelutapa: tiedosta, määrittele ja hyödynnä. Teoksessa Terhi Aaltonen-Ogbeide & Pentti Saastamoinen & Heikki Rainio & Tero Vartiainen (toim.): Silmät auki sosiaaliseen mediaan. Eduskunta, Helsinki, 16–47.
- Tani, Sirpa 2010: Hengailun maantiede ja nuorisotutkimuksen eettiset ongelmat. Kasvatus & Aika 4 (3), 51–71.
- Telemäki, Matti 1987: Nuorisotyön historia. Teoksessa Armi Mikkola (toim.): Nuorisotyön käsikirja. Kansalaiskasvatuksen keskuksen julkaisuja 71. Kirjastopalvelu, Helsinki, 9–19.
- Thornton, Sarah 1997: The Social Logic of Subcultural Capital. Teoksessa Ken Gelder & Sarah Thornton (toim.): The Subcultures Reader. Routledge, London, 200–209.
- Tiittula, Liisa & Ruusuvuori, Johanna 2005: Johdanto. Teoksessa Johanna Ruusuvuori & Liisa Tiittula (toim.): Haastattelu: Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Vastapaino, Tampere, 9–21.
- Tilastokeskus 2010: Ammattiluokitus.
<http://www.tilastokeskus.fi/meta/luokitukset/ammatti/001-2010/index.html>. Viitattu 7.1.2014.
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2009: Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Tammi, Helsinki.
- Tynjälä, Päivi 2006: Opettajan asiantuntijuus ja työkalut. Teoksessa Anna Raija Nummenmaa & Jouni Välijärvi (toim.): Opettajan työ ja oppiminen. Koulutuksen tutkimuslaitos, Jyväskylä, 99–122.
- Vaininen, Satu 2011: Sosiaalityöntekijät sosiaalisen ammattilaisina: sosiaalityöntekijöiden ja yhteistyökumppaneiden käsitykset sosiaalitoimiston sosiaalityöntekijöiden ammatillisesta toiminnasta 2000-luvun alussa. Tampere University Press, Tampere.
- Valtonen, Anu 2005: Ryhmäkeskustelut – Millainen metodi? Teoksessa Johanna Ruusuvuori & Liisa Tiittula (toim.): Haastattelu: Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Vastapaino, Tampere, 223–241.

Viilomaa, Päivi 2010: Verkossa tehtävä nuorisotyö nuorisotyöntekijöiden ja nuorten silmin: kohtaako verkkonuorisotyö nuoret? Opinnäytetyö, ylempi ammattikorkeakoulututkinto. HUMAK, Helsinki.

Villikka, Heidi 2013: Digitaalisia oppimisympäristöjä kehittämässä: Arviointitutkimus Myötätuulessa-projektista. Nuorisotutkimusverkosto, Helsinki.
http://www.hel.fi/wps/wcm/connect/440d370048e3c58982918b138591ded5/myotatuulessa_2uusi.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=440d370048e3c58982918b138591ded5. Viitattu 27.2.2014.

Väljärvi, Jouni 2006: Kansankynttilästä tietotyön ammattilaiseksi. Opettajan työn yhteiskunnallisten ehtojen muutos. Teoksessa Anna Raija Nummenmaa & Jouni Väljärvi (toim.): Opettajan työ ja oppiminen. Koulutuksen tutkimuslaitos, Jyväskylä, 9–26.

Walsh, Shari & White, Katherine & Young, Ross 2008: Over-connected? A qualitative exploration of the relationship between Australian youth and their mobile phones. *Journal of Adolescence* 31, 77–92.

Woolgar, Steve 2002: *Virtual Society? Technology, Cyberbole, Reality*. Oxford University, Oxford.

Yliruka, Laura 2006: *Kuvastin: Reflektiivinen itse- ja vertaisarviointimenetelmä sosiaalityössä*. Stakes, Helsinki.

LIITTEET

LIITE 1. Tutkimussuostumuslomake

Hei!

Olen valtiotieteiden opiskelija Helsingin yliopistosta ja teen pro gradu -tutkielmani internetissä tehtävästä nuorisotyöstä. Tutkimukseni kohdistuu erityisesti nuorisotyöntekijän ja nuoren väliseen vuorovaikutukseen internetissä ja niihin merkityksiin joita internetissä tehtävälle nuorisotyölle annetaan. Tutkimuksessa painottuu nuorisotyöntekijän näkökulma internetissä tehtävään nuorisotyöhön.

Toteutan tutkimukseni ryhmäkeskusteluina, joiden järjestämiseen tarvitsen Helsingin kaupungin nuorisosiainkeskuksen nuorisotyöntekijöitä. Järjestän yhteensä kolme ryhmäkeskustelua ja toivoisin saavani jokaiseen keskusteluun 3-6 nuorisotyöntekijää. Haastatteluun osallistuminen on täysin vapaaehtoista.

Esitän keskustelussa väittämiä, joiden tarkoituksena on herättää keskustelua. Keskusteluun olisi hyvä varata aikaa noin tunti. Keskustelut nauhoitetaan ja myöhemmin kirjoitetaan tekstimuotoon. Tutkimuksen tulokset raportoidaan täysin anonymisti ja niin, ettei tutkimukseen osallistuvaa voida tunnistaa vastauksista. Annettuja tietoja käsitellään **täysin luottamuksellisesti**.

Tutkimuksen avulla saadaan tärkeää tietoa internetissä tehtävästä nuorisotyöstä erityisesti nuorisotyöntekijöiden näkökulmasta tarkasteltuna. Tutkimus antaa tietoa nuorisotyöntekijän ja nuoren välisestä vuorovaikutuksesta ja lisäksi tutkimuksen avulla saadaan tietoa siitä, minkälaisia merkityksiä nuorisotyöntekijät antavat internetissä tehtävälle nuorisotyölle.

Lisätietoja tutkimuksesta:

Sylvia Hyry
yhteystiedot

Osallistun tutkimukseen ja tiedän tutkimuksen aiheen ja tavoitteen.

Päiväys ja paikka

Allekirjoitus ja nimenselvennys

LIITE 2. Taustatietolomake

Päiväys: ____ / ____ 2014

Nimi: _____

Syntymävuosi: _____

Koulutustausta:

Lyhyt kuvaus siitä, miten olet päätenyt alalle:

Nykyinen ammattinimike ja työpaikka:

Nykyinen työnkuva:

Mikä on hyvää nuorisotyötä?

Mihin käytät internetiä työssäsi?

Käytätkö internetiä vapaa-ajallasi?

Kyllä

Ei

Kuinka usein käytät internetiä vapaa-ajallasi?

Useita kertoja päivässä

Kerran päivässä

Viikoittain

Kuukausittain

Harvemmin

Mihin käytät internetiä vapaa-ajallasi?

Sosiaalinen kanssakäyminen (esim. sähköposti, sosiaalinen media, pikaviestimet)

Viihdekäyttö (esim. musiikki, elokuvat, pelaaminen, internetin selailu)

Tiedon hakeminen

Asioiden hoitaminen (pankkiasiat, verkkokauppa)

Kiitos vastauksestasi!

LIITE 3. AINEISTON MUODOSTAMISEN JA ANALYYSIN PROSESSIKUVAUS

